



EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1936

NOVEMBER

SISU:

Laste arv naistel.

Maaomandite üleminekud ja hinnad 1935. a.

Vallavalitsuste tulud ja kulud 1934/35. m.-a.

Majateenijate töö- ja palgaolud.

Suur- ja kesktööstuse ettevõtete tööjõud.

Alatised tabelid.

Nr. 180(11)

TALLINN

Nr. 180(11)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Laeste arv naistel — H. Reiman	557—569	Nombre des enfants chez les femmes	557—569
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1935. a.— O. Laaman	569—577	Mouvement, parcellément et prix des propriétés agricoles en 1935.	569—577
Vallavalitsuste tulud ja kulud 1934/35. m.-a.— V. Feldman	578—592	Recettes et dépenses des communes rurales en 1934/35.	578—592
Majateenijate töö- ja palgaolud — R. Sõrmus	593—598	Conditions du travail et les salaires des per- sonnes en service domestique	593—598
Suur- ja kesktööstuse ettevõtete töäjõud 1. VII 1936	606—607	Main-d'oeuvre des entreprises grandes et moyen- nes au 1. VII 1936	606—607

ALATISED TABELID — TABLEUX PERMANENTS

(Standard-
numerat-
sioon)

(Numération
permanente)

Tab. 1. Väliskaubandus septembris	600	Tab. 1. Commerce extérieur en septembre	600
„ 2. Väliskaubandus muude riikidega septembris	602	„ 2. Commerce extér. avec les autres pays en septembre	602
„ 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus septembris	602	„ 3. Commerce extér. des princip. articles en septembre	602
„ 4. Piiritusmonopol oktoobris	608	„ 4. Ventes d'alcool en octobre	608
„ 6. Riihirandteed septembris	599	„ 6. Chemins de fer en septembre	599
„ 7. Tallinna sadama tegevus oktoobris	608	„ 7. Mouvement du port de Tallinn en octobre	608
„ 10. Era- ja hispankade arveisel 1. VIII ja 1. IX 36	554*	„ 10. Situat. financ. des banques au 1. VIII et 1. IX 36	554*
„ 11. Üksikute pankade arisela summad 1. VIII ja 1. IX 36	554*	„ 11. Bilans des princip. banques au 1. VIII et 1. IX 36	554*
„ 12. Riigi sissetulekud septembris	608	„ 12. Recettes de l'État en septembre	608
„ 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud septembris	608	„ 14. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en septembre	608
„ 15. Linnade rahvastik septembris	608	„ 15. Mouv. de la populat. dans les villes en septembre	608
„ 16. Liikvel olev raha 1. novembril	608	„ 16. Billet en circulation en 1. novembre	608
„ 18. Pankadevahelise arvekoja tegevus oktoobris	608	„ 18. Mouvement de la chambre de compensation en octobre	608
„ 19. Protostitud vekslid septembris	608	„ 19. Effets protestés en septembre	608
„ 20. Kapitall emissioonid oktoobris	603	„ 20. Émissions des capitales en octobre	608
„ 27. Elumaksumusindeksid oktoobris	608	„ 27. Nombres indices du coût de la vie en octobre	608
„ 28. Suurmüügilindeksid oktoobris	608	„ 28. Nombres indices de prix de gros en octobre	608
„ 29. Töösturg oktoobris	605	„ 29. Marché du travail en octobre	605
„ 30. Tööstusettevõtted ja tööjõulu 1. oktoobris	605	„ 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. oct. d'oeuvre dans les entrepr. industr. en octobre	605
„ 32. Tööstustööliste arvu liikumise indeksid oktoobris	608	„ 32. Nombre indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr. en octobre	608
„ 33. Nakkushaigused septembris	608	„ 33. Maladies contagieuses en septembre	608

AJUTINE TABELITE ÜMBERKORRALDUS.

Et võimaldada lähemal „Eesti Statistika“ numbriks tuua rida tulevateid 1934. a. rahva-
loenduse andmeid, on ajutiselt ühendatud osa standardtabelite avaldamise ulatus.
Tähtsamad üldarvud tuuakse eriliselt koondtabelina (v. käesolevas nr. lhk. 608).
Kesktööstuse koostatakse tabelid ka edaspidi endiste vormide kohaselt ja tarbekorral antakse
neist soovijale ühendusi.

AVIS CONCERNANT LA SUPPRESSION TEMPORAIRE DES TABLEUX.

Dans le but de faciliter la publication d'une série des articles sur la composition de la popu-
lation d'après les données du recensement de 1934, la publication d'une partie des tableaux permanents
TEMPORAIREMENT SERA SUSPENDUE.

Les totaux de ces tableaux seront publiés dans un tableau spécial synoptique (v. p. 608).
Les données supplémentaires dans l'ancien cadre de ces tableaux seront communiquées aux institutions
et lecteurs à leur demande.

H. Reiman.

LASTE ARV NAISTEL. *NOMBRE des ENFANTS CHEZ les FEMMES.*

Sis u: 1. Sünnitatud laste üldarv naistel, lk. 557. 2. Kehtivas abielus sünnitatud laste arv naistel, lk. 562. 3. Laste arv naistel tööharude ja ühiskondlike kihtide järgi, lk. 566.

Sünnimust langetavaist põhjust selguse saavutamiseks on vajalikud täiendavad vaatlused üldse sünnitatud laste arvust, mida võimaldavad 1. III 1934 rahvaloenduse materjalid. Osa neist materjalist on avaldatud 1. III 1934 rahvaloenduse andmete III vihus¹⁾; siin käsitame mõndagi ka seni avaldamata andmeid, mis kõik koos võimaldab anda põhjalikuma ülevaate ainekust.

1. III 1934 rahvaloendusel naistel olnud laste arvu registreerimisel peeti eeskätt silmas soovi saavutada täiendavat materjali eesti rahvastiku madala juurekasvu põhjuste selgitamiseks. Selleks oli tarvilik ühelt poolt võtta arvesse kõik sündinud lapsed, arvatud ühes ka surnultsündinud ja teiselt — eraldada sündinute üldarvust kehtivas abielus sündinute arv — viimast sünnimuse määra selgitamiseks sõltuvuses abielu kestusega. Seesuguste taotluste juures jäi teostamata sündinute üldarvust elusolevate laste arvu selgitamine — see nõudnuks loendusmaterjali teiskordset läbitöötamist, milleks puudusid võimalused.

1. Sünnitatud laste üldarv naistel.

Nombre des enfants nés.

Laste arvu käsitlusel on arvestatud vaid 15-a. ja vanemate naistega. Nooremad ei tule emadena üldse arvesse; kuigi ka 15- ja 16-a. esinevad emadena erandjuhtudel ja raugad üldse mitte, peab nendega siiski arvestama — esimestega suurel määral võrdluseks varemate andmetega, teistega aga seetõttu, et laste arvu käsitlusel arvestatakse mitte sünnitamisajaga, vaid emaks olemisega, mis on kehtiv ka vanemas eas naiste kohta.

Õeldu kohaselt on laste arvu selgitamiseks võetud vaatlusele (tab. 1) üldse 468 179 15-a. ja vanemat naist, neist aktiivseid, s. o. kas tööga või muul viisil iseseisvat sissetulekut saavutajaid 160 687 ja teisi, s. o. kas oma perek- pea ettevõttes või kodumajapidamises palgata töötavaid ja üldse mittetöötavaid kokku 307 492.

Juba nende üldarvude vaatlemine tõstab esile olulised erinevused laste arvust ühelt poolt mainitud töösuhte-rühmituste, teiselt elukoha järgi. Nii võime nentida üldise 41,8% juures lastetuid naisi aktiivseid 54,6%, kuna teistel leidub selliseid vaid 34,4%. Samuti on lasteta naiste % eriti kõrge linnus — 49,0%, alevite 39,1% ja valdade 37,5% vastu. Kuna linnus leidub 15 a. ja vanemate naiste üldarvust aktiivseid ca 48,0%, alevites aga ca 42,0% ja valdades koguni ca 28,0%, siis on selge, et linnus võrreldes maaga tunduvalt madalam sündimus on tingitud mitte vähesel määral naiste majanduslikust aktiivsusest. Sama näitab lastega naiste %: aktiivseil on see lasteta naiste arvu mõjul teistest madalam küll kõigis, kuid siiski suurimal määral mitme lapsega emade rühmis. Seetõttu ka linnus mitme lapsega emade % jääb maast suuresti taha, kuna ühe ja kahe lapsega emade suhtarv ühes lastetutega ületab sellised maal. See tähendab, et linnus eeskätt aktiivsed naised kas on lastetud või suurel määral piirduvad väikese laste arvuga.

Üldjoonis sama pildi leiame ka naiste perekonnaseisu käsitlusel, kuigi mõnes rühmas esineb erinevusi. Kõigepealt vallalistel osutub aktiivsete juures lastega naiste % suuremaks kui teistel ja seda koguni kõigis rühmis, mis osutab sellele, et majanduslikult iseseisval naisel on vähem takistusi vallasemaks saamiseks kui teistel. Üldse on vallasemasid registreeritud 16 567 ehk 10,5% 15 a. ja vanemaist vallalistest; eraldi võttes aktiivseid 10 267 ehk 12,7%, teisi 6 300 ehk 8,1%. Ent eritledes linnu ja maid, leiame maal rohkem vallasemasid, valdades 12 443 ehk 12,6% ja alevites 474 ehk 13,0%; linnade 3 650 ehk 6,6% vastu. Need tulemused sobivad täiesti teisel käsitletud vallaslaste sündimuse andmetega, mille järgi suurima arvu neist annavad linnus majateenijad ja maal põllutöölised, samuti lihttöölised nii linnus kui maal. Et vallasemade seas leidub mitte vähesel määral

¹⁾ Tööharud ja leitkonnad, Tallinn 1935. a.

Sünnitatud laste arv naistel (15 a. ja van.) — Nombre des enfants chez les femmes (de 15 ans et au-dessus).

1.	Naiste arv Nombre des femmes	Naiste % laste arvu järgi Femmes en % d'après le nombre des enfants								Kokku Total
		0	1	2	3	4	5—7	8—11	12—	
a) Abielus — Mariées.										
Linnad	06 448	27,2	25,9	19,4	11,1	6,5	7,8	1,9	0,2	100,0
Alevid	5 350	19,0	20,9	19,3	13,6	8,9	12,6	5,3	0,4	100,0
Vallad	146 847	14,8	17,1	17,0	14,5	10,8	17,6	6,6	0,7	100,0
Kokku	218 654	18,7	19,9	18,3	13,4	9,5	14,5	5,2	0,5	100,0
Sellest: aktiivsed	81 044	20,7	23,6	16,7	10,7	6,8	9,4	2,8	0,3	100,0
teised	187 610	16,8	19,3	18,6	13,9	9,9	15,3	5,6	0,6	100,0
b) Lesed — Veuves.										
Villes	27 926	14,4	15,9	16,3	14,1	11,4	19,5	7,5	0,0	100,0
Bourgs	2 386	10,6	11,9	15,4	14,1	12,0	25,1	11,7	1,2	100,0
Communes rurales	54 811	8,2	9,7	13,2	13,7	13,0	27,7	13,1	1,4	100,0
Total	85 123	10,3	11,8	14,3	13,8	12,5	24,9	11,2	1,2	100,0
Dont: actives	45 106	14,9	15,1	16,3	13,9	11,5	10,8	7,7	0,8	100,0
autres	40 017	5,3	8,2	12,1	13,7	13,4	30,6	15,1	1,6	100,0
d) Lahutatud — Divorcées.										
Linnad	3 040	34,9	31,4	16,8	8,1	4,5	3,7	0,6	0,0	100,0
Alevid	126	35,7	26,2	23,0	7,1	4,8	1,6	1,6	—	100,0
Vallad	1 392	31,7	27,0	18,5	9,6	5,3	6,8	0,9	0,2	100,0
Kokku	4 564	33,9	29,9	17,5	8,6	4,7	4,6	0,7	0,1	100,0
Sellest: aktiivsed	3 511	34,7	29,9	17,5	8,4	4,5	4,2	0,8	0,0	100,0
teised	1 053	30,9	30,1	17,5	9,1	5,5	6,0	0,7	0,2	100,0
e) Vallalised — Célibataires.										
Linnad	55 164	93,4	4,8	1,1	0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0
Alevid	3 652	87,0	8,5	2,9	0,9	0,3	0,3	0,1	—	100,0
Vallad	98 607	87,4	8,0	2,3	0,9	0,4	0,4	0,0	0,0	100,0
Kokku	157 423	89,5	7,3	1,9	0,7	0,3	0,3	0,0	0,0	100,0
Sellest: aktiivsed	80 040	87,3	8,9	2,3	0,8	0,4	0,3	—	—	100,0
teised	77 383	91,9	5,7	1,4	0,6	0,2	0,2	—	—	100,0
g) Üldse¹⁾ — Total.										
Linnad	153 379	40,0	16,0	12,1	7,7	5,1	7,0	2,2	0,3	100,0
Alevid	11 576	30,1	15,2	13,8	9,6	6,8	10,7	4,0	0,4	100,0
Vallad	309 224	37,5	13,0	17,9	9,9	7,8	13,7	5,6	0,6	100,0
Kokku	468 179	41,3	14,2	12,0	9,1	6,9	11,5	4,5	0,5	100,0
Sellest: aktiivsed	180 687	54,0	13,9	9,4	6,6	4,9	7,0	2,7	0,3	100,0
teised	307 492	34,4	14,4	13,4	10,5	7,9	13,5	5,4	0,5	100,0
1922. a.										
Abielus, lesed, lahutatud Mariées, veuves, divor- cées	281 023	14,9	14,8	14,8	13,1	11,0		31,4		100,0
Vallalised — Célibataires	166 077	91,2	6,3	1,6	0,5	0,2		0,2		100,0
Kokku — Total	446 105	43,1	11,7	9,9	8,4	7,0		19,9		100,0

kahe ja enam lastega emasid, on mitte vähesel määral tingitud sellest, et vaba-abielus, s. t. perek-seisu ametis registreerimata perekondlikult elavad naised rahvaloendusel arvati vallasemade hulka. Selliste arvu määramiseks otsesed andmed puuduvad; kuid kaudselt (leibkondade andmeil) võib vallasemadest lugeda tegelikult abieluselavaiks ca 2—3 tuhat.

Lahutatute juures pälvib tähelepanu esijoones, võrreldes abieluliste ja leskedega, kõrge lastetute arv — üldse 33,9%; samuti on lahutatuid suur arv ühe lapsega, millest võib järeldada, et abielu varane katkemine on takistanud paljudel neist suurema arvu laste sünnitamist. Teiseks pälvib tähelepanu lahutatute seas kõrge arv (77,0%) aktiivseid, kelledest lastetute % ületab teisi, kuigi mitte sel määral kui abielulistel, leskedel ja vallalistel. Samuti on lahutatuid lasterohkuse erinevused linnas ja maal väiksemad, kuigi samasuunalised kui abielulistel ja leskedel, millest võib järeldada, et abielulahutused ka maal teostuvad

rohkem lastetute ja vähesete lastega abielude arvel, — läbisikku enam-vähem ühtlaselt abieluliste koostisega kõigist vanusrühmadest, nii kui näitab lahutatute lähedane keskmine vanus (*Me* — 40,6 a.) abieluliste vanusele (*Me* — 41,2).

Leskede seas on lastetute arv võrreldes väärtusega — üldse 10,3%, seega teistest perekonnaseisu rühmadest tunduvalt madalam. See on tingitud peamiselt sellest, et leskede koostises esinevad ülekaalus enamuses sünnitamiseast ülejäänud naised — 50 a. ja vanemaid 81,6%. Õieti pidanuks leskedel lastetute % olema suurem, kui peame silmas, et osu üle 50-aastastest võis lovestuda varakult, juba sünnitamiseas, ja et nende seas esineb ka loendusel veel sünnitamisealisi, üksikuid koguni alla 20-aastaseid. Et lastetute leskede % siiski vaid pisut ületab allpool selguvat steriilsote abielude %, oleneb osalt sellest, et leskedest on lastetuil rohkem taasabiellumise võimalusi ja teiseks ka sellest, et tõenäoliselt lastetuid leskede suurem os on

¹⁾ Ühes teadmata perekonnaseisuga naistega.

suurem kui lastega, eriti laste poolt ülalpeetavate leskede suremus, nii kui seda võib järeldada välismaa suremustabelite andmeist, mille järgi eeskätt leskede ja vallaliste naiste suremus on suurem kui abielunaiistel. Teiseks võib nentida leskede juures suurt lastetute erinevust aktiivseil ja teistel, mis samuti võib olla tingitud viimastest suurema taasabiellumisega; aktiivsete juures aga võib taasabiellumisega arvestada väiksemal määral, kuna iseseisev tegevus on suuresti tingitud muude elamisvõimaluste ja taasabiellumisvõimaluste puudumisest. Samu asjaolusid võib pidada kehtivaiks ka ühe ja piiratud määral kahe lapsega leskede kohta, pidades silmas selliste % suurust aktiivseil võrreldes teiste leskedega.

Abielus naiste, kui suurima rühma, laste arv tohiks olla iseloomustavana kehtiv kõigi eesti naiste sigimuse kohta ja selle tõttu on see võetud allpool üksikasjalisemale vaatlusele seoses abielu kestusega. Siin nendime vaid neid asjaolusid, mis võivad mõjutada lasterohkust, vaatamata abielu kestusele.

Sellisenä peab esijoones ka abieluliste naiste juures rõhutama aktiivsete ja teiste naiste erinevat lasterohkust: paljulapseliste emade % on aktiivseil teistest poole võrra väiksem, kuna vastupidi lastetute ja ühelapsega emade % ületab teisi suuresti, kuigi vähem kui leskedel. Samuti on erinevus suur linna ja maa vahel. Seejuures aga peab siin abielunaieste lastearvu andmete käsitlusel pidama silmas, et need sisaldavad ka vormiliselt abielus kuid tegelikult lahuselavaid naisi. Viimaste seas leidsid lastetuid üldse 24,2%, aktiivseil 25,7% ja teistel 20,8%, — seega väiksemal määral kui lahutatuil ja rohkemal kui abielulisiil; kuid lastetute määralt aktiivsete erinevus teistest on lahuselavail, analoogiliselt lahutatulle, süüski võrdlemisi väike. Samuti leiame lahuselavail aktiivseil teistest pisut suurema % ühe ja abielulistest erinevalt ka kahe lapsega naisi: 27,4% ja 18,2%: teiste 25,2% ja 16,0% vastu, kuna 3 ja enam lapsega naiste osatähtsus on juba analoogiliselt abielulistele aktiivseil väiksem kui teistel — ülalpeetavail, kuid jällegi väiksemal määral kui abielulistel (3 l. — $\frac{11,2\%}{13,1\%}$, 4 l. — $\frac{7,0\%}{8,1\%}$, 5—7 l. — $\frac{8,1\%}{11,9\%}$, 8—11 l. — $\frac{2,3\%}{4,4\%}$ ja 12 ja enam l. — $\frac{0,1\%}{0,5\%}$). Nii näeme, et lahuselavad

naised on abieluliste rühmas aktiivsete ja teiste lasterohkuse erinevusi pisut vähendanud, samuti kui nad on vähendanud abieluliste juures linna ja maa naiste lasterohkuse erinevusi — muidugi sel määral, kui suudab mõjutada 3,2% osa tervest abieluliste arvust. Lahuselavate eneste kohta aga on iseloomulik, et neist valdav osa — 70,5% — on aktiivsed, samuti kui lahutatuilgi — 77,0%. Ja teisiti poleks see mõeldavgi, sest nii lahutatud kui lahuselavad on pärast abieluvahekordade lõpetamist asetatud tegelikult olukorda, kus iseseisev ülalpidamise hankimine on möödapääsematu.

Võrreldes 1922. a.-ga, leiame 1934. a. lapsi sündinud emasid pisut rohkem — nii üldse kui eraldi vallalistel, kelle kohta leidub eraldi võrdlusandmeid. See on ka mõistetav, kui peame silmas sõjaajastu abiellumist ja sündimust allarõhuvat mõju; rahu saabudes aga sündimus tõusis — kuigi endisele tasemele küündimata. Seetõttu leiamegi 1934. a. üldse lastetuid 1,8% vähem (41,3%:43,1% vastu) ja vastupidi 1—3 lapsega emasid rohkem kui 1922. a. Kuna aga 4 lapsega naiste % on pea võrdne ning 5 ning enam lapsega naiste % väiksem 1922. a.-st, siis tähendab see, et viimasel ajal on küll lastega naiste arv pisut kasvanud, kuid paljusündinud emade arv on ka hakenud, — nii kui seda on näidanud juba sündimuse statistika. Kuid see on kehtiv vaid abieluliste ning ühes nendega lahutatute ja leskede kohta; vallalistel leiame tõusu ka palju lastega emade arvus, mis on kahtlemata seletatav peamiselt vabaabiellude mõjuga.

Eriti teravalt tuleb ilmsiks kahel rahvaloendusel leitud lasterohkuse erinevus keskmiste arvude juures (tab. 2). Nende järgi leidsid lastega naistel keskmiselt lapsi üldse 1934. a. 3,5; 1922. a. 3,9 vastu mis näitab vähenemist 0,4 lapse võrra ühe ema kohta. Sellise suure languse põhjused peituvad aga mitte niivõrd 11 a. kestes teostunud sündimuse languses, kui palju (5 ja enam) lapsi sündinud emade arvu vähenemises 11 a. kestel surnud raukade näol. Neid möödunud sajandil kõrge sündimuse ajastust pärit emasid on rahvastikus asendanud uued, madalama sündimusega ajastu emad, pealegi suhteliselt suurenenud määral, nii kui seda näitab lasteta naiste % langus.

Viimase tööga suhtes pälvib erilist tähelepanu linnade ja maa erinevus. Sest, nii kui nähtub toodud andmeist, lastetute naiste arv on langenud enam või vähem kõigis mais, samuti, kuigi väiksemal määral, alevs ja alevilaadseis alla 10 tuh. elanikuga väikelinnus, kuna suuremais linnus, vastupidi, lastetute naiste % on pisut tõusnud. Seda osalt küll linnus madalama sündimustahete tõttu, peamiselt aga süüski linnade kasvamise tagajärjel maalt pärit tööotsijate noorte, seega veel lastetute naiste arvel. Ja juba kord linna asunud, kus lastest hoidumise vajadus suurem ja võimalused kergemad, püsib linnus, eriti aga suuremais — eesotsas Tallinnaga, lastetute naiste % maast tunduvalt kõrgemal, mitte üksnes vallaliste, vaid ka abieluliste, leskede ja lahutatute seas.

Sama pilti pakub ka lasterohkus emadel: kuna maal on keskmine laste arv langenud 0,2 lapse võrra, on see linnus langenud 0,5 lapse võrra. Tõsi, suures osas mais on laste arv langenud 0,3 lapse võrra, Valga maal koguni 0,5 ja Harjumaal 0,4 võrra, kuid seavastu Petseri- ja Saaremaal on see vaid 0,2 ja Läänemaal osutub keskmine laste arv ema kohta koguni tõusnuks.

Ent mitte üksnes võrreldes minevikuga, vaid ka olevikus linnades, eesotsas Tallinnaga laste arv jääb maast suuresti taha, nii üldse kui üksikuis perekonna-

Lasteta naised ja keskmise sünnitatud laste arv naistel linnades ja maades 1922. ja 1934. a.
Femmes sans enfants et nombre moyen des enfants chez les femmes dans les villes et arrondissements en 1922 et 1934.

2.	1934											1922		
	Naiste üldarv Nombre total des femmes	Lasteta Femmes sans enfants	Lasteta naiste % % des femmes sans enfants					Keskmise laste arv ühe lastega naise kohta Nombre moyen des enfants par femme avec enfants					Lasteta naiste % % des femmes sans enfants	Keskmise laste arv ühe lastega naise kohta Nombre moyen des enfants par femme ayant enfants
			Abielus Mariées	Lesed Veuves	Lahutatud Divorcées	Vallalised Célibataires	Kokku Total	Abielus Mariées	Lesed Veuves	Lahutatud Divorcées	Vallalised Célibataires	Kokku Total		
Linnad — Villes	163 370	75 240	27,2	14,4	34,8	03,4	49,1	2,0	3,8	2,1	1,5	2,9	48,1	3,4
Tallinn — üle 100 tuh. el. Au-dessus de 100 m. hab.	66 705	35 290	31,5	16,2	38,9	05,8	52,9	2,4	3,7	2,0	1,4	2,7	51,4	3,2
10—100 tuh. elan. linn. Avec 10—100 m. hab.	71 138	33 018	24,3	18,4	30,3	02,0	40,4	2,7	3,9	2,1	1,5	3,0	45,1	3,5
—10 tuh. elan. linn. Au-dessous de 10 m. hab.	15 536	6 941	21,1	12,2	29,5	09,2	44,7	2,8	4,0	2,2	1,5	3,1	46,7	3,5
Alevid — Bourgs	11 576	4 628	19,0	40,0	35,7	87,0	39,1	3,2	4,3	2,1	1,6	3,4	41,2	3,7
Vallad — Communes ru- rales	303 234	113 759	14,8	8,2	31,7	87,4	37,5	3,6	4,6	2,4	1,6	3,8	41,2	4,0
Virumaa	40 657	15 002	15,2	7,4	32,3	90,9	36,9	3,7	4,9	2,4	1,7	3,9	42,0	4,2
Järvamaa	19 138	7 016	14,4	8,2	38,0	87,1	39,0	3,5	4,0	2,9	1,6	3,7	40,8	4,0
Harjumaa	35 220	13 953	15,7	8,0	30,7	89,9	39,6	3,6	4,6	2,5	1,6	3,7	42,6	4,1
Läänemaa	27 733	10 479	15,8	9,0	18,3	85,0	37,7	3,6	4,5	2,4	1,5	3,6	40,4	3,4
Saaremaa	21 422	8 159	13,0	8,7	25,9	82,2	38,1	4,0	4,7	2,3	1,0	3,9	41,2	4,1
Pärnumaa	27 599	10 161	15,9	8,3	35,1	86,3	36,8	3,4	4,3	2,2	1,5	3,5	40,0	3,8
Viljandimaa	24 342	9 107	16,5	8,8	28,6	84,1	37,4	3,2	4,0	2,1	1,6	3,3	41,5	3,6
Tartumaa	45 539	17 348	14,8	8,0	35,0	87,2	38,1	3,6	4,6	2,6	1,6	3,7	41,8	4,0
Valgamaa	10 456	4 008	14,2	8,3	39,0	87,7	38,3	3,6	4,5	2,4	1,0	3,6	41,6	4,1
Võrumaa	29 877	11 394	14,3	8,4	30,1	86,2	38,4	3,7	4,6	2,3	1,6	3,8	41,0	4,1
Petserrimaa	21 337	7 186	12,3	5,3	32,4	93,6	33,4	4,4	5,9	2,4	1,8	4,0	37,1	4,8
Üldse — Gr. total	468 179	193 534	18,7	10,3	33,9	89,5	41,3	3,3	4,4	2,2	1,6	3,5	43,1	3,9

seisu liikides. Seejuures väikelinnad koos alevitega aga moodustavad maa ja linna vahel ülemineku ala nii elutingimusilt kui laste rohkuselt. Kuid siiski leidub ka linnu ja alevide, kus lastega naiste arv ei jää palju taha valdadest. Sellistena esinevad linnust: eeskätt Tõrva, Türi, Põltsamaa, neist osa koguni ületab maid; alevitest aga Antsla, Kallaste Kilingi-Nõmme, Kunda, Mõisaküla, Suure-Jaani ja Vööpsu. Keskmiselt laste arvult emadel aga ükski linn ei küüni maade tasemeni, ka kõige madalama arvuga Viljandimaani (3,3) mitte, — kuigi mõni neist ületab väikelinnade keskmise (3,1), nagu Tõrva (3,3), Valga (3,3), Paldiski (3,9). Alevite seas aga leiame siiski maade tasemeni ulatuvaid keskmisi laste arvusi, nagu Kallaste (5,1), Kunda (3,6), Kärkla (3,8), Mustvee (4,4) ja Vööpsu (3,6).

Nii kui nähtub toodud loendist, leidub suurim arv lastega naisi, samuti emadel keskmiselt lapsi peamiselt kas suurema põllumajandusliku maa, või maaga seotud tehaste rahvastiku (Kunda, Mõisaküla, Kärkla), või vene rahvusest elanike osatähtsusega asulais. Venelaste senine suurem sigimus on ka põhjuseks, miks leiame maadest suurima keskmise laste arvu emadel Petseri- (4,6) ja Virumaal (3,9), kuna aga teistest erinevalt väiksema lastetute naiste arvuga (33,4%) esineb vaid Petserimaa. Seejuures Petserimaa naiste suurem sigimus näib pääsevat mõjule koguni vallasemade juures, kuigi selliste % traditsioonide mõjul on seal kõige madalam.

Maade võrdlevaks iseloomustuseks võttes eraldi perekonnaseisu liike leiame järgmisi tähelepanuväärseid erinevusi. Abielulistest suurima, maade keskmist (14,8%) ületava lastetute %-ga esinevad madalaima sündimusega Viljandimaa (16,5%), võrdlemise madala sündimusega Harjumaa (15,7%) ja keskmise sündimusega Läänemaa (15,8%); samuti keskmise laste arv abielulistel emadel on Viljandimaal kõige madalam (3,2), Lääne- ja Harjumaal aga siiski keskmise tasemeni küündiv (3,0). Seevastu madalaima lastetute ja kõrgeima keskmise laste arvuga esineb peale eelmainitud Petserimaa veel kõrge sündimusega Saaremaa (13,0% : 4,0). Sellest järeldub, et arvult mõõduandva perekonnaseisu rühma, s. o. abieluliste oleviku sündimuse tasemele vastab ka naiste sünnitus-intensiteet.

Teiste perekonnaseisu rühmade juures aga osutunud reeglipärasus avaldub nõrgemalt. Nii lastetute % leiame madalaima: leskedel Petseri- (5,3%), Viru- (7,4%) ja Tartumaal (8,0%), lahutatutel — Lääne- (18,3%), Saare- (25,9%) ja Viljandimaal (28,6%), vallalistel — Saare- (32,2%), Viljandi- (34,1%) ja Läänemaal (35,6%); kõrgeima laste arvuga aga esinevad: leskedel — Petseri- (5,9), Võru- (4,9) ja Saaremaa (4,7), lahutatutel — Järva- (2,9), Tartu- (2,9) ja Harjumaa (2,8), vallalistel — Petseri- (1,9) ja Virumaa (1,7). Kuigi nii viisi üksikute perekonnaseisu liikide arvud osaliselt tasanduvad maade erinevusi, tuleb kõigi naiste sigimismääras siiski abieluliste ülekaalu tõttu ilmsiks.

side lasterohkuse ja lastega naiste arvu vahel, mis osutab sellele, et kuigi emadel üldiselt laste rohkus on langenud ja ühes sellega lastega naiste arv kasvanud, on siiski veel eesotsas Põltsamaa jäänud püsima kohti, kus niihästi lastega naiste kui laste arv lastega naistel on suurem kui teisel.

Eelkirjeldatud laste arvu erinevusi tingivaid tegureid hinnates peame siiski pidama silmas olulisemat, nimelt naiste vanuslikku koostist, sest ühes vanusega igal normaalseis sigimustingimuses elaval naisel laste arv kasvab. Seepärast nii töösuhte ja perekonnaseisu kui elukoha järgi nenditud lasterohkuse erinevused võivad jääda püsima vaid eeldusel, et neisse eritlusse kuuluvate naiste vanuslik koostis on enam-vähem ühtlane — ilma suuremate erinevusteta. Seda võib lugeda kehtivaks teataval lasterohkuse erinevuste põhijooni mitte varjaval määral küll töösuhte ja elukoha, mitte aga perekonnaseisu kohta, mispärast toomegi siin (tab. 3) viimased rühmitatult vanuse järgi. See võimaldab avastada mõndagi, mis jäi eespool lahtiseks.

Kõigepealt peab leidma seletuse tõigale, et on leidunud noori kuni 20 a. naised abielulistel kuni 4 ja leskedel ning vallalistel kuni 3 lapsega, samuti kuni 30 a. seas on registreeritud kuni 12 lapsega emasid, kuigi vaid üksikül juhtudel. Sarnaseid tulemusi on tinginud eiteks mitmikute sünnitamine ja teiseks rahvaloendusel laste arvus ka surnult-sündinute arvestamine, kusjuures juhiste kohaselt surnultsünniks loeti lapsed peale 7-kuist kandmis-aega, kuna noorematega ei tulnud arvestada. Ent tegelikult võis üksikül juhtudel ka lühema kandmis-aja järgi sündinuid sattuda laste arvu. Üldiselt aga näib olevat tõenäone, et surnultsündidega arvestati siiski vähem, kui neid tegelikult on olnud. Kuid need ebatäpsused üldpildi ei mõjuta.

Sellekohaselt võttes eeskätt vaatlusele abieluliste, kui arvult ja tähtsusest mõõduandva naiste rühma, leiame igas vanusrühmas laste arvult domineerivaina: kuni 20 a. — lastetud, 20—29 a. — ühe lapsega, 30—49 a. — kahe lapsega, 50 ja üle aastastel aga juba 5—7 lapsega naised. Kuna aga vac-

Sünnitatud laste arv naiste vanuse järgi — *Nombre des enfants d'après l'âge des femmes.*

3.	Naiste arv <i>Nombre des femmes</i>	Naiste % laste arvu järgi <i>% des femmes d'après le nombre des enfants</i>								Laste üldarv <i>Nombre total des enfants</i>	Keskmine laste arv <i>Nombre moyen des enfants</i>		
		0	1	2	3	4	5—7	8—11	12 ja üle 12 et plus		Kokku Total	Ühe naislo kohta <i>Par femme</i>	Ühe lastega naise kohta <i>Par femme ayant enfants</i>
a) Abielus — Mariées.													
Vanus — <i>Âge:</i>													
15—19	1 027	62,9	32,8	3,8	0,4	0,1	—	—	—	100,0	431	0,4	1,1
20—29	39 852	32,7	37,6	19,2	6,9	2,5	1,1	0,0	0,0	100,0	44 946	1,1	1,7
30—49	113 360	17,2	16,8	21,3	15,5	10,0	12,8	3,3	0,3	100,0	287 446	2,5	3,1
50—69	56 981	12,0	9,4	13,2	14,2	13,1	25,6	11,2	1,3	100,0	226 289	4,0	4,5
70—	7 905	10,2	7,1	10,4	12,5	12,1	30,1	15,9	1,7	100,0	33 176	4,6	5,1
Kokku	218 534	18,7	19,9	18,3	13,4	9,5	14,5	5,2	0,5	100,0	592 287	2,7	3,3
b) Lesed — Veuves.													
15—19	5	40,0	20,0	20,0	20,0	—	—	—	—	100,0	6	1,2	2,0
20—29	621	24,3	36,1	23,4	8,7	4,5	2,4	—	—	100,0	907	1,5	1,9
30—49	15 082	13,6	20,4	21,9	15,8	10,9	14,2	3,0	0,2	100,0	39 817	2,6	3,1
50—69	42 598	9,8	10,7	13,9	14,3	13,1	25,9	11,1	1,2	100,0	170 048	4,0	4,4
70—	26 751	8,9	8,3	10,4	11,9	12,4	29,8	16,4	1,9	100,0	123 195	4,6	5,1
Total	85 057	10,3	11,8	14,3	13,8	12,5	24,9	11,2	1,2	100,0	334 073	3,9	4,4
d) Lahutatud — Divorcées.													
15—19	5	60,0	40,0	—	—	—	—	—	—	100,0	2	0,4	1,0
20—29	583	49,6	35,5	11,3	2,1	1,2	0,3	—	—	100,0	418	0,7	1,4
30—49	3 116	33,0	31,4	18,6	8,9	4,3	3,2	0,5	0,1	100,0	4 225	1,4	2,0
50—69	779	25,8	19,7	18,2	11,9	8,9	13,2	2,2	0,1	100,0	1 742	2,2	3,0
70—	79	30,4	29,1	13,9	10,1	8,9	5,1	2,5	—	100,0	140	1,3	2,5
Kokku	4 562	33,9	29,9	17,5	8,6	4,7	4,6	0,7	0,1	100,0	6 522	1,4	2,2
e) Vallalised — Célibataires.													
15—19	36 405	99,4	0,6	0,0	0,0	—	—	—	—	100,0	225	0,0	1,1
20—29	58 522	93,8	5,1	0,8	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	4 511	0,1	1,2
30—49	30 138	82,1	12,0	3,2	1,4	0,6	0,6	0,1	0,0	100,0	11 520	0,3	1,6
50—69	18 206	76,6	15,4	5,8	1,9	0,9	0,8	0,1	0,0	100,0	7 448	0,4	1,7
70—	4 922	74,2	16,8	5,2	2,2	0,8	0,7	0,1	0,0	100,0	2 073	0,4	1,6
Kokku	157 233	89,5	7,3	1,9	0,7	0,3	0,3	0,0	0,0	100,0	25 777	0,2	1,6
g) Kokku¹⁾ — Total.													
15—19	37 528	93,4	1,5	0,1	0,0	0,0	—	—	—	100,0	668	0,0	1,1
20—29	100 175	68,8	18,4	8,3	2,9	1,1	0,6	0,0	0,0	100,0	50 941	0,5	1,6
30—49	171 467	32,2	18,1	17,1	12,2	7,8	9,9	2,5	0,2	100,0	344 040	2,0	3,0
50—69	119 193	21,2	10,8	12,2	12,4	11,2	21,8	9,4	1,0	100,0	408 742	3,4	4,3
70—	39 284	17,6	9,1	9,7	10,8	10,9	23,1	14,2	1,6	100,0	159 269	4,1	4,9
Kokku	467 647	41,3	14,2	12,0	9,1	6,9	11,5	4,5	0,5	100,0	961 660	2,1	3,5

¹⁾ Ühes arvatud teadmata perekonnaseisuga naised.

valt on tõenäone lähemal ajal 30—49 a. rühma laste arvu tõusmine 50 ja enam vanuste tasemel ja samuti arvestades 50—69 a. ja 70— a. rühmade laste arvude erinevusega, peab järeldama, et paljude lastega naiste arv nooremis generatsioones on väiksem kui vanemais, nii kui seda järeldasime juba eespool käsitletud andmeist. Seepärast, kuigi kõige vanemais (70— a.) rühmas leiame keskmiselt üle 5 lapse ja 50—69 a. 4,5 last, ei saa seda pidada lähema tuleviku kohta tõenäoseks ei 30—49 ega veel vähem nooremate vanuste kohta olevikus, kelle sündimus on tunduvalt madalam. Vaid tugeses sündimuse käsitlusel leitud oleviku sündimusele — keskmiselt 2 last abielunaise kohta — peame järeldama, et lähemas tulevikus palju lastega abielude arv jääb üsna väheseks.

Leskede vanuslik koostis erineb abielulistest vanemaealiste suure ülekaaluga. Seetõttu ka kogu rühma keskmine laste arv on suurem kui abielunaisel; kuid laste arvult lesed erinevad vähe abielulistest — igas vanusrühmas esinevad suurimas sageduses samad laste arvud. Seejuures aga paistab silma madalam lastetute % kõigis vanusrühmis, eriti siiski nooremate juures, kus lastetute leskede taasabielumise mõju suurem. Lahutatute vanuslik koostis sarnaneb üldiselt küll abieluliste koostisega, kuid laste arv on nendel siiski palju väiksem — nii üldse kui üksikuis vanusrühmis, arvatud välja väikearvulised alla 20 a. See ilmneb mitte üksnes keskmistes arvudes, vaid ka naiste jagunemises laste arvult. Selles esineb tihtlasi ka suur lastetute %, mis pealegi oluks veel suurem, kui lahutatute taasabielumine poleks kõrge, võrdub vallaliste abielumisega.

Vallaliste vanuslikus koostises domineerivad loomulikult nooremad vanusrühmad. Viimaste seas laste esinemine on üsna vähene. Kuid ühes vanuse tõusmisega ja, võiks öelda, abielumise väljavaadete vähenemisega kasvab ka lastega vallaliste arv — jõudes sünnitusea lõpul 25%-ni vallaliseks jäänute 50 ja enam aastaste arvust. Ent need on arvud minevikus vallaspõlves sünnitanuist; nooremate vanusrühmade laste arvudega arvestades võib tulevikus käsilähes abielumise tõttu vallaliste arvu vähenemisega, oodata kõrgemais vanusrühmis vallasemate % tõusu.

2. Kehtivas abielus sündinud laste arv naistel.

Nombre des enfants accouchés pendant le mariage actuel.

Täpsamate tulemuste saavutamiseks on vaatlusteks abielu kestuse järgi laste arvud võetud vaid loendusaekest kehtivast abielust, korduvalt abielunuil eelmistest abieludest lapsi arvestamata. Samuti pole arvestatud lahuselavate abieluliste naistega, kes laste arvult, nagu eespool nägime, tunduvalt erinevad tegelikult abieluolijaist. Ühes viimastega on toodud arvudest jäänud välja ka teadmata abielukestusega naised, mistõttu abieluliste üldarvust on võetud vaatlusele 86,7% ehk 189 433 naist.

Toodud arv abielus naisi jaguneb abielukestusest: 4-a. 17,7%, 5—9-a. 17,3%, 10—14-a. 17,2%, 15—19-a.

8,7%, 20—24-a. 10,7%, 25—29-a. 8,8% ja 30-a. 19,6%. Kolm esimest viisaasta rühma on pea võrdsed, mis ka mõistetav üldiselt vähe kõlkuva iseseisvusaegse abielumise %₀₀ juures. 15—19-a. rühma pool väiksem arv on tingitud sõdadeaegsest väikesest abielumisest ja osalt ka naiste lesestumisest. Järgnevate rühmade järjest langevat osatähtsust aga on mõjutanud juba järjest kasvav naiste suremus ja lesestumine meeste suurema suremuse tõttu. Kuid siiski on kõik rühmad esindatud küllalt suurte arvudega, mistõttu järgnevad vaatlustulemused võivad olla täiesti rahuldavad.

Ka siin (tab. 4), nii kui naiste vanuse juures, peab esmajoones seletust leidma tõigale, et lühikeses kestusega abielude juures esineb lapsi mõningal määral rohkem kui sünnitusaeg lubab: on ju arvestusel peetud silmas vaid seaduslikus abielus sündinuid. Kuid siin peale surnultsündinute arvestamise tuleb rohkem mõjuvaks lugeda võrdlemisi sagedast laste sündimist abielumisele järgneval kuul ja samuti abielu eel sündinute lapsendamist abielumisel (BES § 173 põhjal). Viimase teguri mõju tuleb ilmsiks eriti tähelepandavalt vanemaealiste naiste abielumisel (v. tab. 5), kelle seas leidub küllalt pikemat aega vabaabielus elanud; sellistel juhtudel emad sisuliselt täie õigusega registreerisid oma lapsi „olevas abielus“ sündinuks, kuigi nad vormiliselt eksisid.

Sisuliselt aga toodud (tab. 4) arvudest nähtub kõigepealt, et lastetute naiste, mis tähendab steriilsete abielude, % langeb järjest abielukestuse kasvades — peagu kuni naiste sünnitusea lõpuni. Kuigi selles languses võib panna tähele väikesi seisakuid — nii 5 ja 7 abieluaastal, mis osutavad n.n. abielu kriisiaastaid, — võib siiski nentida, et pikemaajase kooselu kestel abielude steriilsus suuresti kahaneb. On küll väidetud, et üldjoontes juba kolme-aastase lastetaoleku järgi enamail juhtudel võib kõnelda tõelisest steriilsusest, kuid nagu näitavad toodud andmed, Eesti abielude kohta pole see täiel määral kehtiv.

Abielude steriilsuse põhjused on väga mitmekesised — osalt konstitutsionaalsed ja tervislikud, suurel määral aga siiski elutingimuste ja abielupoolte füüsiliste ja psühhiliste ebasobimuste valdkonda kuuluvad. Pikemaajases kooselus ja elutingimuste muutudes aga need ebasobivused, samuti kui tervislikud takistused suurel määral kaovad ja abielu muutub viljakaks. Tõsi, aja jooksul tekib ka uusi steriilsuse põhjusi, eriti tervislikke, kuid need mõjuvad rohkem laste arvu piiravalt, kui abielude täielikku steriilsust põhjustavalt. Öeldule lisaks aga peame siiski lõpuks pidama silmas veel, et noorte abielude lastetus on tihti koguni tahteline — olgu elumugavuste säilitamiseks või soodsamate elamisvõimaluste ootamisel; ka selline pseudosteriilsus kaob aja jooksul.

Tõsi, kõik osutatud põhjused, millised olevikus esinevad igatahes sagedamini kui varemadel aegadel, lükates edasi esimese lapse sündimisaega, mõjutavad

Sünnitatus laste arv abielus naistel abielukestuse järgi — Nombre des enfants chez les femmes d'après la durée du mariage.

4.	Abielu kestus: Durée du mariage:	Naiste arv Nombre des femmes	Naiste % laste arvu järgi % des femmes d'après le nombre des enfants															Laste üldarv Nombre total des enfants	Keskmine laste arv N. moyen des enfants		
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		15—19	Kokku Total	Ühe naise kohta Par femme
	— 1 a.	4 179	85,7	13,5	0,7	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	632	0,2	1,1
	1 „	6 840	53,9	33,8	2,2	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	2 977	0,4	1,1
	2 „	7 458	41,4	47,2	10,3	0,8	0,3	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	5 325	0,7	1,2
	3 „	7 802	33,8	44,8	18,3	2,7	0,3	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	7 162	0,9	1,4
	4 „	7 212	28,7	39,6	24,2	6,3	0,9	0,1	0,2	0,0	—	—	—	—	—	—	—	100,0	8 095	1,1	1,6
	5 „	7 144	27,2	34,5	26,4	9,5	2,0	0,3	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—	—	100,0	9 026	1,3	1,7
	6 „	6 928	23,5	31,9	27,5	12,2	4,0	0,0	0,3	0,0	0,0	—	—	—	—	—	—	100,0	10 008	1,4	1,9
	7 „	6 698	23,1	27,3	27,5	14,4	6,0	1,3	0,4	0,0	—	—	—	—	—	—	—	100,0	10 636	1,6	2,1
	8 „	6 332	20,6	25,0	27,2	15,5	7,5	2,7	0,7	0,1	0,0	0,1	—	—	—	—	—	100,0	11 122	1,8	2,2
	9 „	5 678	19,0	23,5	27,3	16,9	8,2	3,6	1,1	0,4	0,0	0,0	—	—	—	—	—	100,0	10 756	1,9	2,3
	10—14 „	82 659	16,9	19,5	24,1	17,7	10,5	6,3	2,9	1,4	0,5	0,2	0,0	0,0	—	—	—	100,0	74 236	2,3	2,7
	15—19 „	16 466	14,6	15,8	20,8	17,3	11,8	7,9	5,1	3,2	2,2	0,9	0,4	0,1	0,1	0,0	—	100,0	46 200	2,8	3,3
	20—24 „	20 193	10,9	13,0	18,9	16,8	13,3	9,6	6,5	4,5	2,9	1,8	1,0	0,5	0,2	0,1	0,0	100,0	66 892	3,3	3,7
	25—29 „	16 613	9,1	9,9	16,0	17,1	14,1	10,4	7,9	5,6	4,2	2,6	1,6	0,8	0,4	0,2	0,1	100,0	62 932	3,8	4,2
	30— „	37 171	6,2	5,9	11,0	13,7	14,2	12,6	10,5	8,2	6,4	4,6	3,1	1,7	1,2	0,4	0,2	100,0	176 807	4,8	5,1
	Kokku — Total	189 433	19,5	20,1	18,4	13,2	9,3	6,5	4,5	3,1	2,2	1,4	0,9	0,5	0,3	0,1	0,0	100,0	502 956	2,1	3,3
	Lastega naiste jagunemine laste arvu järgi Femmes avec enfants d'après le nombre des enfants	152 541	—	24,9	22,9	16,5	11,5	8,1	5,5	3,9	2,7	1,8	1,1	0,5	0,4	0,1	0,1	0,0	100,0	—	—
	Elussündinute sündimise järjekord (1930—34 a.) Ordre de naissance des néo-nés	—	—	30,1	24,1	15,1	9,6	6,0	3,8	2,3	1,4	0,8	0,4	0,2	—	—	—	100,0	—	—	

vahendavalt ka laste üldarvu, kuid siiski tõeliselt lastetute emade arv Eestis pole mitte suur. See tähendab, eesti naine on kõrgel määral sünnitusvõimeline, kuigi oleviku abielud vast on puudulikult määral sünnitustahtelised. Et see tõesti on nii, seda osutavad järgmised kaalutlused.

Nii kui juba eespool nentisime, on oodatav keskmine laste arv ühe naise kohta olevikus palju madalam kui vanema põlve naiste juures. Seda võime järeldada ka siin toodud andmeist, milliste kohaselt üldine keskmine laste arv, 2,7 resp. 3,3 vastab eeltoodule (tab. 3). Seepärast kui leiame 30 ja enam a. kestusega abieludel keskmiselt 4,8 resp. 5,1 last, siis seda noorematel oleviku sündimuse taseme juures arvevalt võib oodata. Sest jälgides keskmist laste arvu ühe lastega naise kohta, näeme selle tõusu viisaastast viisaastasse järjest vähenevat kuni 20—24 a. kestusega abieludeni (—4 a. ja 5—9 a. vahe on 0,7 last, 5—9 ja 10—14 a. vahe 0,7, 10—14 ja 15—19 a. —0,6, 15—19 ja 20—24 a. aga 0,4), kuna sealt edasi algab jällegi keskmise laste arvu tõusu suurenemine. Samuti naiste jagunemises laste arvu järgi leiame suurimas sageduses naisi kuni 2 a. kestusega abieludes lastetute rühmas, 2—6 a. kestusega abieludel 1 lapse rühmas, 7—24 a. 2 lapse rühmas ja alles sealt edasi sagedaim laste arv tõuseb 3 ja 4 peale. See tähendab, et varematal aegadel, mil 25 ja vanemad abielud olid veel täie sünnitusvõime juures, abielu kestuse suurenedes suurenes ka laste arv teatava määran kasvavalt, kuna see nüüd suureneb kahanevalt. Ent seda võib järeldada ka võrreldes lastega naiste ositumist laste arvu järgi laste sündi-

muse järjekorraga olevikus: viimases esineb 1—2 lapse osatähtsus palju suuremana, ja vastavalt kaugemas järjekorras laste osatähtsus väiksemana kui emade osituses.

Abielude steriilsuse määra ehk teisiti lõplikult lastetuteks jäävate abielus naiste osatähtsuse selgitamiseks aga peame abielu kestuse andmeis eritlema ka naiste (tab. 5) vanust, sest hilisemate abielumiste puhul steriilsusejäävate abielude osatähtsus tõuseb, nii kui see nähtub selgesti näit. 20—29 a. kestusega abielu rühma võrdlusest naiste vanuse järgi: suurelt osalt veel sünnituseas viibivail 30—49 a. naistel on see väiksem (6,5%) kui sünnituseast väljajõudnud 50—69 a. (15,2%) ja eriti 70— aastatel (58,9%). Osalt on toodud nähtuse põhjuseks see, et arvuades esinevad lastetuina ka need naised, kes taasabiellumisel ei ole saanud või tahtnud lapsi, kuigi neil oli neid eelmisest abielust; kuid tõenäoliselt ka täiesti steriilsuseks jäänute arv on vanemas klimakteeriumile lähenevas eas abiellunuil suurem, sest steriilsuse põhjused kaua vallaspõlves elanud naistel võivad olla suurenenud ja ühtlasi puudub aeg nende osaliseks tuletamiseks.

Seepärast, täiesti steriilsuseks jäävate abielude määra peab otsima vanusrühmist, mis on võimalikult vabad elosutatud hiliste abielumiste mõjust. Toodud andmeis (tab. 5) võib lugeda sellele nõudele kõige enam vastavaks 30—49 a. naiste rühma. Selles rühmas on küll üldse osa naisi veel sünnitusvõimelises eas, kuid pikema kestusega abielude juures peaks neid olema üsna vähe, sest näit. 20—29 a. abielu kestuse rühma kuuluvad naised pidid abielluma juba

20—30-eluaasta vahel, s. o. tavalises keskmises abiellumise vanuses ja 30-a. rühma kuuluvad on abiellunud koguni alla 20-a. vanuselt. Selliste koostises peaks sünnitusvõime olema juba selgunud täiel määral. Kuna aga viimane rühm siiski on väikearvuline, siis peab küll rohkem arvestama eelmisega, milles lastetuid leidub vaid 6,5%. Tõsi, 50—69-a. naistel suurearvulises üle 30 a. kestusega abielude rühmas on lastetute % veelgi madalam — 6,0%, kuid siin võib juba arvestada lastetute naiste suurema suremuse

mõjuga, kuna eelmises 30—49-a. rühmas naiste suremus üldse on võrdlemisi madal. Sellepärast oleka eesti abielude steriilsuse määraks umbes 6,5%. Kuid siiski vaid teoreetiliselt, võimaliku sigimuse-määrana. Tegelikult aga tuleb seda pisut tõsta seetõttu, et mitte kõik abielud ei kesta läbistikkuni 25 a., vaid osa neid ühe või teise poole surma tõttu lõpeb varem, mida osutab ka eespool vaadeldud suur leskede arv. Teiseks võiks tulla kaalumisele pealesõjaaegsete elutingimuste mõjul teostunud sigimustabete

Sünnitatud laste arv abielus naistel abielu kestuse ja vanuse järgi.
Nombre des enfants chez les femmes mariées d'après la durée du mariage et l'âge des femmes.

5.	Naiste arv Nombre des femmes	Naiste % laste arvu järgi % des femmes d'après le nombre des enfants								Kokku Total	Laste üldarv Nombre total des enfants	Keskmine laste arv — N. moyen des enfants		
		0	1	2	3	4	5—7	8—11	12—			Ühe abielu naise kohta Par femme mariée	Ühe lasteaasta naise kohta Par femme âgée d'un an	Ühe abielu naise kohta Par femme mariée
a) 16—19 a.														
Abielu kestus. Durée du mariage.														
— 1 a.	357	82,4	18,8	0,8	—	—	—	—	—	100,0	66	0,2	1,0	
1 „	340	57,0	41,0	1,4	—	—	—	—	—	100,0	153	0,4	1,0	
2 „	129	48,4	50,4	6,2	—	—	—	—	—	100,0	81	0,6	1,1	
3—4 „	40	27,5	55,0	12,5	5,0	—	—	—	—	100,0	38	1,0	1,3	
Kokku	875	64,2	33,2	2,4	0,2	—	—	—	—	100,0	338	0,4	1,1	
b) 20—29 a.														
— 1 a.	2 837	86,0	18,5	0,5	0,0	—	—	—	—	100,0	414	0,1	1,0	
1 „	4 738	55,8	42,1	2,0	0,1	0,0	—	—	—	100,0	2 200	0,5	1,1	
2 „	5 115	37,0	51,7	10,8	0,5	0,0	—	—	—	100,0	3 828	0,7	1,2	
3—4 „	9 273	25,9	45,9	23,3	4,4	0,4	0,1	—	—	100,0	9 976	1,1	1,5	
5—9 „	11 508	15,4	82,0	30,7	14,7	5,5	1,7	0,0	—	100,0	19 375	1,7	2,0	
10—14 „	1 325	9,6	17,7	26,7	20,7	12,7	12,2	0,4	—	100,0	3 369	2,5	2,8	
Total	34 791	32,5	37,9	19,3	6,9	2,4	1,0	0,0	—	100,0	39 162	1,1	1,7	
d) 30—49 a.														
— 1 a.	938	86,5	12,0	0,8	0,1	—	—	—	—	100,0	137	0,1	1,1	
1 „	1 671	66,6	30,6	2,7	0,1	—	—	—	—	100,0	607	0,4	1,1	
2 „	2 113	50,7	37,7	9,4	1,6	0,5	0,1	—	—	100,0	1 353	0,6	1,3	
3—4 „	5 452	38,4	37,0	18,3	4,4	0,8	0,2	—	—	100,0	5 023	0,9	1,5	
5—9 „	20 385	25,0	27,7	28,0	13,3	5,5	2,5	0,0	0,0	100,0	31 616	1,6	2,1	
10—14 „	20 406	14,9	19,5	24,7	13,3	10,9	10,0	0,8	0,0	100,0	68 935	2,3	2,8	
15—19 „	14 657	11,1	16,2	21,5	18,0	12,7	17,5	3,9	0,1	100,0	43 388	3,0	3,4	
20—29 „	22 822	6,5	10,3	17,6	17,1	14,2	24,4	9,2	0,7	100,0	88 123	3,9	4,1	
30— „	1 082	4,8	6,3	12,5	13,7	12,8	20,5	16,9	3,5	100,0	5 339	4,9	5,2	
Kokku	96 425	18,0	19,3	21,4	15,3	9,8	12,4	3,1	0,2	100,0	244 531	2,5	3,0	
e) 50—69 a.														
— 4 a.	505	75,6	8,9	7,3	3,4	2,8	1,8	—	—	100,0	236	0,6	2,3	
5—9 „	850	72,6	13,0	7,1	2,5	2,0	2,8	—	—	100,0	496	0,6	2,1	
10—14 „	1 889	58,7	21,8	12,0	5,8	2,9	3,3	0,4	0,1	100,0	1 815	1,0	2,1	
15—19 „	1 840	40,8	21,0	15,7	10,5	5,2	5,9	0,9	0,0	100,0	2 702	1,5	2,5	
20—29 „	13 711	15,2	13,9	17,9	16,8	12,8	13,5	4,7	0,2	100,0	41 892	3,0	3,6	
30— „	30 455	6,0	5,7	11,1	13,8	14,5	31,3	15,7	1,9	100,0	145 022	4,8	5,1	
Kokku	49 234	13,5	9,3	13,1	13,9	12,9	25,0	11,0	1,3	100,0	191 713	3,9	4,5	
g) 70— a.														
—10 a.	124	64,5	8,1	0,7	8,1	3,2	4,0	2,4	—	100,0	137	1,1	3,1	
20—29 „	248	58,9	12,1	8,1	6,0	2,8	8,9	2,4	0,8	100,0	357	1,4	3,5	
30— „	5 610	7,8	6,8	10,3	13,2	12,8	31,2	16,3	1,8	100,0	26 317	4,7	5,1	
Kokku	5 982	11,1	6,8	10,2	12,8	12,2	29,7	15,5	1,7	100,0	36 811	4,5	5,0	

langus ja selle võimalikud tagajärjed abielude steriilsusele. Kuid juba eespool oli võimalus nentida noorema generatsiooni juures emadel laste arvu languse kõrval ka lastetute naiste % langust. Samuti nähtub siin toodud andmeist (tab. 5), et noorematel naistel (20—29-a.) on sama kestusega abielus lastetute arv tunduvalt madalam kui vanematel (30—49-a.). Osalt võib see tingitud olla küll varem selgitatud põhjus-

tel — taasabiellunud ja sünnitusea teises pooles abiellunud naiste mõjuga, ent siiski võib kahelda eesti naise emakssaamise tungi languse juures. Pigemini vastupidi, sest viimase 8 a. sündimuse andmeil võib nentida esimese abieluaasta jooksul sündinute arvu kasvu, arvates 100 abielu kohta: 1927. a. 33,2, 1928. a. 34,0, 1929. a. 32,2, 1930. a. 34,1, 1931. a. 35,3, 1932. a. 38,2, 1933. a. 35,5, 1934. a. 31,2. Viimase aasta

languse peapõhjuseks on tõenäoselt ebakindluse tunne sooses läbielatud rahutu ajastuga. 1933—34. a. vahetusel.

Arvestades õelduga, võiksime eesti abielude steriilsuse määraks lugeda kõige rohkem 7—8%, mis on madalam näit. Saksa kohta tõenäoseks peetavast ca 10,0%.

Sellise vahe võimalust osutavad ka statistilised arvud, sest 1933. a. Saksa rahvaloendusel leidus lastetuid abielunaisi üldse 19,9%: meie 19,5% vastu, 20—24 a. kestusega abielude rühmas 11,1%: meie 10,9% vastu ja 25 ja enam kestusega abielude rühmas koguni 8,8%: meie 7,1% vastu. Saksa kõrgem lastetute % võib olla tingitud suuremast linnastumisest ja selle mõjul suuremast suguhaiguste, kui ühe tähtsama abielude steriilsuse põhjuse, levikust (kogu riigis 1927. a. 58⁰/₁₀₀₀ Eesti 39⁰/₁₀₀₀ vastu). Võrreldes Saksaga lastetute abielude % Eestis võinuks olla veel madalam, kui mitte poleks nii suurt töötajate naiste arvu (naiste üldarvust 54,4% Saksa 40,8% vastu). Sest nii kui nägime eespool, on aktiivsete naiste seas lastetute % suurem. Seda näitavad veel selgemini

Lasteta naiste % ja keskmine laste arv naistel abielu kestuse ja vanuse järgi.
% des femmes sans enfants et nombre moyen des enfants chez les femmes d'après la durée du mariage et l'âge.

6.	Lasteta naiste % % des femmes sans enfants		Keskmine laste arv ühe lastega naise kohta Nombre moyen des en- fants par femme ayant enfants	
	Aktiivsed Actives	Teised Autres	Aktiivsed Actives	Teised Autres
	—29.			
Abielu kestus — Durée du mariage.				
— 0 . . .	49,4	31,8	1,4	1,0
10—14 . . .	15,6	9,0	2,7	2,8
	30—49.			
— 0 . . .	46,3	30,4	1,7	1,0
10—14 . . .	22,9	13,9	2,4	2,8
15—19 . . .	16,2	10,4	3,0	3,4
20—29 . . .	7,9	6,4	3,0	4,2
30— . . .	5,6	4,7	4,4	5,3
	50—			
— 0 . . .	60,6	75,0	2,5	2,1
10—14 . . .	51,0	54,4	2,3	2,1
15—19 . . .	40,6	41,7	2,2	2,6
20—29 . . .	21,0	15,3	3,2	3,6
30— . . .	11,9	5,8	4,6	5,1
	Kokku — Total.			
— 0 . . .	48,4	32,0	1,6	1,8
10—14 . . .	25,5	15,8	2,4	2,8
15—19 . . .	20,1	13,8	2,9	3,3
20—29 . . .	13,4	9,7	3,5	4,0
30— . . .	11,7	5,7	4,0	5,1

andmed abielus naiste kohta, liigitatult vanuse ja abielukestuse järgi (tab. 6). Nooremate, kuni 29., ja keskealiste, 30—49-a., naiste juures on vahe aktiivsete kahjuks suur, eriti lühema kestusega abielude rühmas. Abielu kestuse kasvades vahe küll väheneb, kuid siiski ka üle 30 a. kestusega abielude juures on aktiivsetel lastetuid rohkem (0,9%). Üle 50 a. vanuste naiste juures aga vastupidi, lühema kestusega abielude juures, mis pole siiski arvurikkad (v.

tab. 5), on aktiivsetel lastetuid vähem kui ülalpeetavail naistel, kuna pikemaajaliste 20 ja enam a. abielude juures jällegi on lastetuid aktiivsete juures rohkem.

Kuna samu vahetõrke võime nentida ka keskmiste laste arvude juures, nimelt aktiivsetel naistel väiksemaid kui ülalpeetavail, arvatud välja 50, ja enam aastased lühemat aega abielus olnud naised, siis peab küll järeldama, et viimastest, kui hilisemas eas abiellunuid peab aktiivsete seas olema rohkem kas endisi vabaabielus elanud või ka leski, kelle sünnitusvõime on säilinud pikemat aega kui kaua vallaspõlves elanud.

3. Laste arv naistel tööhäru ja ühis- kondlike kihtide järgi.

Nombre des enfants chez
les femmes d'après les
branches du travail et
classes sociales.

Eespool nägime, millisel määral naiste elukutseline tegevus (aktiivsus) mõjutab laste sünnitamisest. Kui seejuures peame silmas, et aktiivsete naiste määr (%) on suuresti erinev nii tööhäru kui eriti ühiskondlike kihtide järgi, siis on see ka üheks põhjuseks, miks leiame üksikuis tööhäru ja ühiskondlike kihtides nii erinevad sigimise määrad. Vähe seda: ka elukoha (linna ja maa), vanusliku koostise, keskmise abiellumisea ja tõenäoselt rahvuslikud erinevused ning lõpuks ka erinevad elamistingimused ja ellusuhtumised mõjutavad üksikute tööhäru ja sotsiaalsete kihtide sigimismäära. Siin laste arvu andmeid kõigi nende põhjuste mõju ulatust küll selgitada ei saa; ent sigimise määra erinevused esinevad küllalt veenvalt ja lubavad teha kaaluvaid järeldusi.

Eritledes laste üldarvu naistel, koos lastetute naiste %-ga (tab. 7), leiame järgmised erinevused. Tööhäru järgi emad osutuvad lasterohkemaiks põllumajanduses ja teiseks, mitte tööga (vaid kapitalist ja pensioni või hoolekande korras) ülalpidamist saajate seas — viimases küll hoolealuste laste mõjul; selle järgi tööstuse, transport ja side, kaubanduse, maja- ja isikuteenimise alal ning kõige lastevaeusemaks — ühiskondliku tegevuse alal töötajate seas. Imselt mõjule pääsevast elatusvõimaluste kindlusest tingitud järjekorda ei taha mahtuda vaid ühiskondlik tegevus: siin peab olema erilisel pääsnud mõjule mõni teine tegur. Sama näeme ka ühiskondlike kihtide eritlusest: ka siin esinevad võrdset kõige madalama laste arvuga ühiskondlike tegevuse alasse kuuluvad ametnikud ja vabakutselised, kuna suurima laste arvu leiame oma perekonnaliikmetega töötavate juures, kellest muide rõhuv enamus kuulub põllumajanduse alale.

Üldjoontes samas vahetõrkes esinevad ühiskondlike kihtides ka lasteta naiste arvud: need on suurimad ametnikel ja vabakutselisel ning väiksemad pere-meestel. Kuid tööhäru järgi leiame siiski eelostatud järjekorras kõrvalekaldeid, millised leiavad selgitust vaid järgnevalt andmeid.

Nimelt, peatudes üksikasjalisemalt ühelt poolt arvult kaaluvamate abielus naiste ja teiselt sotsiaalselt erilist tähelepanu kaitvate vallaliste naiste sigimise

Laste üldarv naistel tööharude ja ühiskondlike kihtide järgi.
 Nombre total des enfants chez les femmes d'après les branches du travail et classes sociales.

7.	Naiste üldarv Nombre total des femmes	Lasteta naiste % % des femmes sans enfants						Keskmine laste arv ühe lastega naise kohta — Nombre moyen des enfants par femme ayant enfants				
		Kokku Total	Nelst lasteta Dont sans enfants	Abielus Mariées	Lesed Veuves	Lahutatud Divorcées	Vallalised Célibataires	Kokku Total	Abielus Mariées	Lesed Veuves	Lahutatud Divorcées	Vallalised Célibataires
a) Tööharnud — Branches du travail.												
Põllumajandus — Agriculture	264 788	99 198	13,8	6,8	20,5	87,9	37,4	3,7	4,7	2,4	1,6	3,8
Tööstus — Industries	77 931	33 481	25,0	10,3	32,0	90,1	42,9	2,7	4,1	2,2	1,0	3,0
Kaubandus — Commerces	25 807	12 085	28,6	12,2	39,8	95,4	49,0	2,5	3,6	2,0	1,5	2,8
Transport ja side — Transport et communications	13 015	4 613	22,9	7,5	37,3	94,2	35,2	2,6	4,2	2,0	1,6	2,9
Ühiskondlik tegevus — Administration publique et professions libérales	28 292	13 316	26,8	8,9	38,7	95,8	47,0	2,2	3,8	1,0	1,3	2,6
Maja- ja isikuteenimine — Service domestique	16 024	11 890	30,1	21,5	39,2	93,0	74,2	2,0	3,3	1,7	1,3	2,8
Väljaspool toodud tööharnusid seisvad isikud, kihitud — Hors des classes sociales.	30 501	12 815	23,7	10,7	34,6	85,3	41,7	3,0	3,9	2,3	1,7	3,6
Tööharnu teadmata — Classes inconnue	11 721	5 636	23,5	14,9	20,3	86,6	45,7	3,1	4,0	2,6	1,6	3,3
b) Ühiskondlikud kihid — Classes sociales.												
Peremehed alaliselt palg. tööstistega — Patrons employant continuellement une main-d'oeuvre salariée	46 983	15 070	16,7	7,3	39,5	93,7	32,0	3,2	4,6	2,1	1,5	3,5
Peremehed oma perek.-liikmetega — Patrons travaillant avec leurs membres de famille	168 603	57 744	12,9	4,7	27,0	91,1	34,2	3,9	5,0	2,5	1,5	4,1
Peremehed üksikud — Patrons travaillant seuls	36 195	14 470	23,0	14,4	36,4	89,1	89,0	2,9	4,0	2,2	1,0	3,2
Töölised ja teenijad — Ouvriers et service	144 466	73 089	23,7	11,1	30,0	87,0	50,5	2,8	3,0	2,2	1,6	3,0
Ametnikud — Employés	31 887	15 420	27,2	8,9	41,9	98,1	49,1	2,3	4,0	1,8	1,4	2,6
Vabakutselised — Professions libérales	2 898	1 545	27,0	15,3	43,3	98,5	53,8	2,3	3,6	1,8	1,3	2,6
Kihitud, kiht teadmata — Hors des classes sociales, classe inconnue	37 607	10 199	26,1	10,0	36,1	86,9	42,4	3,1	3,9	2,3	1,6	3,5
Üldsc — Gr. total	465 179	193 534	18,7	10,3	33,9	89,5	41,2	3,3	4,4	2,2	1,6	3,5

juures (tab. 8), saavutame juba selgema pildi naiste sigimuse erinevustest ühiskondlikes kihtides ja tööharnudes.

Lastetute abielunaiste %, arvestamata teadmata tööharnu, samuti teisi väikearvulisi rühmi, esineb väikseimana oma perekonnaliikmetega töötajail peremeestel küll põllumajanduses (12,6%), tööstuses (15,7%) ja transport-side alal (18,6%), mitte aga kaubanduses (26,3%): siin on madalaim % palgalistega töötajail peremeestel (22,0%). Kuid selles tööharnus ka madalaim lastetute % ületab siiski näit. põllumajanduses kõik kihid peale ametnike (24,4%), mis tõttu üldse kaubanduse alal lastetute abieluliste % on kõrgeim (28,6%) — lähedane maja- ja isikuteenimise harule (30,1%). Eriti kõrge aga on lastetute % kaubanduse haru töölised seas (33,5%), mis, samuti kui maja- ja isikuteenijate juures (29,0%), on tingitud nendel aladel kõrgeast aktiivsete naiste arvust, valitsevaist kehvemaist palgaoludest ja raskemaist töötingimustest. Teistes tööharnudes aga töölised kihis lastetute abielus naiste % ületab küll palgalistega ja oma perekonnaliikmetega töötajate peremeeste kihi %, kuid võrdub pea täiesti peremees-üksikute kihi %-le — nii põllumajanduses (17,0% ja 17,6%) kui tööstuses (25,6% ja 25,1%), kus peremees-üksikute töö- ja elamistingimused palju ei erine töölised omadest. Seevastu aga kaubanduse ja transport-side alal, kus töölised ja peremees-üksikute elamistingimustes võib oletada suuremaid erinevusi (siin esineb perem.-üksikuina suuremal arvul kauband. alal, turukaine-, kehakatte- ja segakaupluse pidajaid ning turukauplejaid, transpordi alal autojuhte ja voormehi), mistõttu ka töö-

liste kihis lastetute % on kõrgem (kaubanduses 33,5%:25,3% ja transp.-sides 23,1%:19,8%). Ametnike juures leiame, peale kaubanduse, kõigis harudes töölised kõrgema lastetute abielunaiste %, kuigi tööharnude järgi ka siin on erinevusi: tööstuse (26,4%:25,6%) ja transport-side alal (24,4%:23,1%) on see üsna väikene, samuti eelmainitud kaubanduse alal vastupidises vahekorras (31,0%:33,5%); pisut suurem on see juba ühiskondliku tegevuse alal (26,8%:23,3%) ja eriti suur põllumajanduse alal (24,4%:17,6%), kus aga siiski on tegemist võrdlemisi väikesearvulise ametnike koguga. Nendest võrdlustest võime järeldada, et lastetute abielunaiste % ametnike seas samuti on kõrge määralt tingitud elamis- ja teenistustingimustest, sest, kuigi ametniku teenistus on töölised teenistusest suurem (kohati siiski vaid pisut), on neil ka suuremad väljaminekud seoses kutsekohase elustandardiga. Samuti võib olla mõõduandev ametnike juures nende võrdlemisi noor koostis ja nende seas võrdlemisi kõrge töölkäijate abielunaiste % (v. allpool). Ka pälvib tähelepanu ametnike juures tööharnude järgi väiksem lastetute abielus naiste % erinevusi kui teistel kihtidel, eriti peremeestel, seda jällegi ametnike enam-vähem võrdsete teenistus- ja elamistingimuste mõjul. Ametnikele pea võrdse lastetute abielude %-ga esinevad vabakutselised on samuti koosselt võrdlemisi noored ja ka nende juures leidub eriti rohkesti aktiivseid naisi, mis ei jäta avaldamata mõju sigimuse määrale. Sest kirjeldatud vahekorrad avalduvad mitte üksnes lasteta abielunaiste %, vaid ka lastega abielunaistel keskmises laste arvus, kuigi siin leiame mõningaid iseloomulikke jooni.

Keskmine laste arv naistel ja lastetud naised tööharnes ühiskondlike kihtide järgi.
Nombre moyen des enfants chez les femmes et femmes sans enfants d'après les classes sociales.

S.	Abielus naised <i>Femmes mariées</i>			Vallalised <i>Femmes célibataires</i>	
	Lasteta naiste % % des fem- mes sans enfants	Keskmine laste arv <i>Nombre moyen des enfants</i>		Lastega vallaliste naiste % % des femmes célibataires ayant enfants	Keskmine laste arv ühe vallas- ema kohta <i>Nombre moyen des enfants par mère célibataire</i>
		Ühe abielus naise kohta <i>Par femme mariée</i>	Ühe lastega naise kohta <i>Par femme ayant enfants</i>		
I. Põllumajandus — Agriculture	13,8	3,2	3,7	12,1	1,6
A. Peremehed alat. palg. töölisega	15,6	2,8	3,3	6,5	1,5
B ¹ . Peremehed oma perek.-liikm.	12,6	3,4	3,9	8,9	1,5
B ² . Peremehed üksikud	17,6	3,0	3,6	22,5	1,6
C. Töölised ja teenijad	17,6	2,7	3,3	18,3	1,6
D. Ametnikud	24,4	1,7	2,3	1,6	1,3
F ³ . Kihitud, kiht teadmata	22,6	2,8	3,6	1,8	1,4
II. Tööstus — Industrie	25,0	2,0	2,7	9,9	1,6
A. <i>Patrons employant une main-d'oeuvre salar.</i>	22,6	2,0	2,6	5,5	1,5
B ¹ . <i>Patrons travaillant avec leurs membres de famille</i>	15,7	3,0	3,6	9,7	1,5
B ² . <i>Patrons travaillant seuls</i>	25,1	2,1	2,7	12,6	1,6
C. <i>Ouvriers et service</i>	25,6	2,0	2,7	9,6	1,6
D. <i>Employés</i>	20,4	1,7	2,3	3,1	1,7
F ³ . <i>Hors des classes sociales, classe sociale inconnue</i>	24,5	2,2	3,0	5,1	1,0
III. Kaubandus — Commerces	28,6	1,8	2,5	4,6	1,5
A. Peremehed alat. palg. tööl.	22,0	2,0	2,5	3,2	1,4
B ¹ . Peremehed oma perek.-liikm.	26,3	1,9	2,6	5,5	1,4
B ² . Peremehed üksikud	25,3	2,0	2,7	9,0	1,7
C. Töölised ja teenijad	33,5	1,5	2,3	4,0	1,4
D. Ametnikud	31,9	1,5	2,2	1,6	1,7
F ³ . Kihitud, kiht teadmata	58,8	1,1	2,6	8,8	1,0
IV. Transport ja side — Transport et communications	22,9	2,0	2,6	5,8	1,6
A. Peremehed alat. palg. tööl.	20,2	2,2	2,8	10,3	1,0
B ¹ . Peremehed oma perek.-liikm.	18,6	2,1	2,6	—	—
B ² . Peremehed üksikud	19,8	2,4	3,0	7,3	1,6
C. Töölised ja teenijad	23,1	2,0	2,7	7,8	1,6
D. Ametnikud	24,4	1,8	2,4	2,5	1,2
F ³ . Kihitud, kiht teadmata	18,8	1,6	2,0	—	—
V. Ühiskondlik tegevus — Administr. publ., défense nationale et professions libérales	26,8	1,6	2,2	4,2	1,3
C. Töölised ja teenijad — <i>Ouvriers et service</i>	23,3	1,9	2,5	12,0	1,4
D. Ametnikud — <i>Employés</i>	26,8	1,7	2,3	1,7	1,3
E. Vabakutselised — <i>Professions libérales</i>	27,0	1,6	2,3	1,5	1,3
F ³ . Kihitud, kiht teadmata — <i>Hors des classes sociales, classe sociale inconnue</i>	31,8	1,2	1,7	9,1	1,1
VI. Maja- ja isikuteenimine — Service domestique	30,1	2,0	2,9	6,1	1,3
C. Töölised ja teenijad — <i>Ouvriers et service</i>	29,9	2,0	2,9	6,1	1,3
D. Ametnikud — <i>Employés</i>	44,0	1,3	2,4	6,3	1,0
VII. F³. Väljaspool teatud tööharnesid olevad isikud, kihitud — Hors des classes sociales, classe sociale inconnue	23,7	2,7	3,6	14,7	1,7
Üldse — <i>Gr. total</i>	18,7	2,7	3,3	10,5	1,6

Nimelt, keskmine laste arv ühe lastega naise kohta töölistel ei erine palju peremeeste, eriti palgalistega töötajate peremeeste keskmisest, millest peame järeldama viimastes erilisi laste arvu piiramise motiive. Sellistest võiks nimetada eeskätt peremeesettevõtjate tahet säilitada oma majanduslikku ja sotsiaalselt kõrgseisundit — endale ja oma järglastele, mida aga laste-rohkus võiks ohustada. Sama motiiv ühes eespool mainitud põhjustega võib olla mõõduandev ka ametnike ja vabakutseliste keskmiselt madalas laste arvus; pealegi ka see on vabakutselistel ja ametnikel pea võrdne kõigis tööharnes.

Vallaliste seas lastega naiste % ja väiksemal määral ka keskmine laste arv neil esineb üksikuis ühiskondlikes kihtides eelkirjeldatust täiesti erinevas vahekorras. Nimelt, siin omavad teisi kihte suuresti ületavalt esikoha peremees-üksikud ja töölised, peamiselt küll põllumajanduses; tööstuse ja kaubanduse

alal seltsivad nendele ka peremehed oma perek.-liikmetega, transport- ja side alal aga peremehed palgalistega. Ametnike ja vabakutseliste seas aga leidub vallasemasid kõigis tööharnes vähesel arvul. Arvestades vallasemade absoluutarvudega, esinevad vallaslaste sündimuses mõõduandvaina esotsas töölisega oma perek.-liikmetega ja üksi-töötajad peremehed; neile järgnevad kihitud ja teadmata kihiga peremehed palgalistega ja lõpuks üsna väikeste arvudega ametnikud ja vabakutselised. Viimastes kihtides väikearvuline vallasemade esinemine võib olla tingitud osalt samadest põhjustest, kui abieluliste seas kõrge lastetute esinemine, nimelt eeskätt suurel määral tööl olemine, pealegi aladel, kus vallaspõlves lapse sünnitamine võib tekitada teenistuslikke raskusi, ja osalt hariduslik tase, mis võimaldab kindlamalt hoiduda juhuslikust emakssaamisest. Töölise, samuti nendega sotsiaalselt ja hariduselt pea võrdses olukorras

elavate peremees-üksikute seas aga peab peale mada-
lama hariduse arvestama vabamate eluvaadetega,
mis ei takista emakssaamist, kui selleks puuduvad
võimalused abiellumise teel. Viimast aga tuleb töö-
liste juures tõsiselt arvestada, sest rahvaloendusel
leitud selles kihis vallalisi naisi kõige rohkem — 45,2%,
kuna teisis kihtides oli vallalisi — peremeestel palga-
listega 22,3%, perem. oma per.-liikmetega 28,7%,
perem.-üksikul 29,3%, ametnikel 33,7% ja vaba-
kutselistel 38,3%.

Erinev tööharu ja ühiskondlik seisund mõjutab
laste arvu naistel mitte üksnes üldiselt vaid ka üksi-
kuis abielukestuse astmeis. Näib koguni, et ka üldi-
selt võrdse sigimusega kihid abielukestuse järgi esine-
vad täiesti erinevaina (tab. 9).

Nii, ametnikega võrdse keskmise laste arvu juures
vabakutselistel leidub rohkem lapsi abielu algusaastail,
kuna ametnikel neid on vastupidi rohkem pikema-
ajalistes abieludes. Samuti madalam lasteta abielu-
naiste % ametnikel võrreldes vabakutselistega esineb

Laste arv naistel abielu kestuse järgi tööharudes ja ühiskondlikes kihtides.
Nombre des enfants chez les femmes d'après la durée du mariage dans les branches du travail et classes sociales.

9.	Naiste üldarv Nombre total des femmes	Abielu kestus — Durée du mariage									Kokku Total
		1 a.	1 a.	2 a.	3-4 a.	5-9 a.	10-14 a.	15-19 a.	20-29 a.	30- a.	
A) Lasteta naiste % — % des femmes sans enfants											
a) Tööharud.											
I. Põllumajandus	113 734	81,7	51,7	32,8	23,4	16,8	13,1	11,0	7,5	4,8	14,6
II. Tööstus	34 641	89,0	64,8	49,9	30,7	29,7	21,8	17,4	12,7	7,7	26,3
III. Kaubandus	10 504	93,1	72,9	56,3	44,9	34,5	27,1	21,8	16,0	9,9	30,1
IV. Transport ja side	7 506	94,1	66,4	49,0	30,0	30,0	21,6	14,1	11,6	6,5	24,1
V. Ühiskondl. tegevus	12 728	93,3	70,6	52,7	36,2	26,9	18,8	17,5	13,4	6,6	26,0
VI. Maja- ja isikuteenimine	1 830	86,7	83,8	73,9	46,4	37,4	32,4	25,6	14,1	13,3	23,8
VII. Väljasp. toodud tööharusid seisvad isikud, kihitud	5 643	94,3	80,9	65,8	51,4	43,8	34,4	37,4	28,5	13,4	25,4
VIII. Tööharu teadmata	3 157	80,0	60,4	52,4	42,2	30,2	25,2	19,9	15,7	8,8	26,3
b) Ühiskondlikud kihid.											
A. Peremehed alat. palg. töolistega	23 310	82,0	55,9	36,3	26,3	18,0	16,1	14,1	13,0	0,1	17,4
B ^a . Peremehed oma perek.-liikm.	32 668	83,8	53,2	33,1	23,6	16,5	12,5	10,5	6,2	4,2	13,7
B ^b . Peremehed üksikud	13 640	84,4	59,1	46,7	37,9	29,8	23,8	19,7	16,3	9,5	25,1
C. Töölised ja teenijad	46 028	85,5	60,2	45,8	36,4	28,0	20,0	16,4	11,5	8,0	24,8
D. Ametnikud	14 267	95,0	73,4	55,0	38,6	28,5	21,5	16,8	13,4	6,6	28,2
E. Vabakutselised	1 026	91,7	83,3	44,8	28,9	30,2	17,1	24,0	16,5	9,8	26,5
F ^a , F ^b . Kihitud, kiht teadmata	8 485	92,3	72,2	58,2	43,7	31,3	27,4	32,6	26,7	13,0	27,7
Kokku	189 433	85,7	58,9	41,4	31,4	22,9	16,9	14,6	10,1	6,2	19,5
B) Keskmise laste arv ühe lastega naise kohta.											
<i>Nombre moyen des enfants par femme avec enfants</i>											
a) Branches du travail.											
I. Agriculture	357032	1,1	1,1	1,3	1,6	2,3	3,0	3,8	4,4	5,4	3,7
II. Industrie	68 040	1,0	1,1	1,2	1,4	1,8	2,3	2,7	3,3	4,5	2,7
III. Commerces	17 761	1,0	1,0	1,1	1,3	1,6	2,0	2,4	2,8	4,2	2,4
IV. Transport et communications	14 921	1,1	1,1	1,1	1,3	1,6	2,2	2,5	3,1	4,5	2,6
V. Professions libérales	20 142	1,1	1,0	1,1	1,3	1,6	2,1	2,4	2,9	4,2	2,2
VI. Services domestiques	2 828	1,3	1,0	1,1	1,5	1,6	2,1	2,3	2,9	4,1	2,9
VII. Person. occup. hors d. group. nommés	15 074	1,0	1,1	1,3	1,7	1,8	2,3	2,5	2,0	4,3	3,6
VIII. Groupe inconnu	7 158	1,0	1,1	1,3	1,4	2,0	2,6	3,1	3,5	4,7	3,1
b) Classes sociales.											
A. Patrons employant une main- d'œuvre salarié	60 106	1,1	1,0	1,3	1,5	2,1	2,8	3,0	3,4	4,7	3,1
B ^a . Patrons travaillant avec leurs mem- bres de famille	273 221	1,1	1,1	1,3	1,6	2,3	3,1	3,9	4,5	5,5	3,8
B ^b . Patrons travaillant seuls	29 281	1,0	1,1	1,1	1,4	1,8	2,4	2,9	3,3	4,6	2,9
C. Ouvriers et service	96 836	1,1	1,1	1,2	1,4	1,9	2,5	3,0	3,5	4,6	2,8
D. Employés	22 737	1,0	1,0	1,1	1,3	1,6	2,1	2,3	2,7	4,1	2,2
E. Professions libérales	1 050	1,0	1,3	1,1	1,3	1,6	1,8	2,2	2,9	3,6	2,2
F ^a , F ^b . Hors des classes sociales, classe sociale inconnue	19 125	1,0	1,0	1,1	1,4	1,6	2,1	2,5	2,9	4,4	3,1
Total	502 956	1,1	1,1	1,2	1,5	2,0	2,7	3,3	3,9	5,1	3,3

peamiselt pikema kestusega abielude juures, kuna
abielu algaastast on vahakord vastupidine. Siin
paneab end ilmselt kehtima vanema ametnikkonna
majanduslikult kindlustatum seisukord, võrreldes vaba-
kutselistega, kellenal on arvestatud peale vabalt prak-
tiseerivate arstide ja advokaatide ka palju piiratud
teenistusega isikuid, nagu on seda mitmet liiki kunst-
nikud, õpetajad-tunniandjad, jutlustajad j. t. Teise
kahe laste- ja ka lasteta abielunaiste rohkuselt pea

võrdse kihis tööliste ja peremees-üksikute võrdlusel
ilmnevad suuremad erinevused samuti pikema kestu-
sega abielude juures. Siin peremees üksikul laste
ja naiste % ületab töölisi suuresti; samuti on kesk-
mine laste arv esimesil pikema kestusega abielude
juures pisut väiksem kui teistel. Palgalistega ja oma
perek.-liikmetega töötavate peremeeste võrdlusel vii-
mased osutuvad lasterikkamaiks ja väiksema lasteta
naiste %-ga pea kõigis abielukestuse rühmades.

Tingitud on see osalt küll nimetatud rühmade statistilisest kujundamisest, sest oma perek.-liikmetega töötajaina esinevad ikka lasterikkamad leibkonnapead, samuti kui peremees-üksikuina eeskätt üksikud, tihti perekonnata väikeettevõtjad; kuid siiski oma perekonnaliikmetega ettevõtte pidamise tarve ja harjumus, eriti põllumajanduses, soodustab lasterohkust. Teistes kihtides aga — nii palgalisi pidajail kui palgalisil — tekib sagedamini motive ja põhjusi laste arvu piiramiseks, eriti viimastel.

Eritledes laste arvu abielus naistel ühisk. kihtides vanuse järgi (tab. 10), leiame samuti kui abi-

elukestuse juures, erinevuste suurenemise koos naiste vanuse kasvamisega. Lasteta naiste % noortel — 19-a. erineb vähe, olles peremees üksikuil ja töölisil koguni väiksem, kuna vanemaliste juures on vastupidises vahekorras erinevused üsna suured. Sama võime nentida erinevuste kohta laste arvus. Sellest peab järeldama, et abielludes esineb laste sünnitamist hoidumist rohkem peremeeste kihis, kuna hiljem perekonna kasvamine pidurdub rohkem palgaliste, vabakutseliste ja peremees üksikute juures, Selles nähtuses peegeldub selgel kujul majandusliku kindlustuse puudumise tõkestav mõju laste arvu kasvamisele.

Laste arv abielus naiste vanuse ja ühisk. kihtide järgi — *Nombre des enfants d'après l'âge des femmes mariées et classes sociales.*

10.	Lastetute naiste % % des femmes sans enfants					Teadm. Inconnu	Keskmise laste arv ühe lapsega naise kohta Nombre moyen des enfants par femme ayant enfants					Teadm. Inconnu
	16—19	20—29	30—49	50—69	70—		16—19	20—29	30—49	50—69	70—	
A. Peremehed al. palg. tööl. <i>Patrons employant une main-d'oeuvre salarié . .</i>	05,7	26,9	10,9	13,0	0,1	5,9	1,0	1,7	2,8	4,2	5,4	3,4
B ¹ . Perem. oma perek. liikm. <i>Patrons travaillant avec leurs membres de famille</i>	09,6	26,5	12,2	9,2	8,5	11,0	1,1	1,8	3,6	5,0	5,3	4,1
B ² . Peremehed üksikud — <i>Patrons travaillant seuls</i>	01,8	34,0	24,5	20,9	12,1	30,0	1,0	1,6	2,6	3,0	4,9	4,1
C. Töölised ja teenijad — <i>Ouvriers et service . . .</i>	03,2	30,2	22,7	17,9	14,3	7,1	1,1	1,6	2,7	3,9	4,3	2,6
D. Ametnikud — <i>Employés</i>	06,7	44,3	24,8	16,8	10,7	60,7	1,1	1,4	2,1	3,4	4,6	1,0
E. Vabakutselised — <i>Professions libérales . . .</i>	100,0	40,3	24,6	19,0	—	—	—	1,5	1,9	3,4	4,4	—
F ¹ , F ² . Kihitud, kiht teadm. <i>Hors des classes sociales, classe sociale inconnue .</i>	78,6	48,3	28,2	22,6	18,3	—	1,0	1,4	2,3	3,9	4,6	4,0

O. Laaman.

MAAOMANDITE ÜLEMINEKUD JA HINNAD 1935. a.

MOUVEMENT, PARCELLEMENT et PRIX des PROPRIÉTÉS AGRICOLES en 1935.

Sis: I. Maaomandite üleminekud, lk. 569. 1. Arv ja põhjused, lk. 569. 2. Tervete kinnistute üleminek, lk. 570. 3. Maaomandite mõtteliste murdosade üleminekud, lk. 571. 4. Maaomandite tükeldamine, lk. 571. 5. Maaomandite liitmine, lk. 573. II. Maaomandite hinnad, lk. 573. 6. Tervete maaomandite hinnad, lk. 573. 7. Talude tükeldamise teel kujundatud uute maaomandite hinnad, lk. 575. 8. Maaomandite liitmisel ületäinud üksuste hinnad, lk. 575. 9. 1935. a. maaomandite hinna võrdlus eelmise aasta hindadega, lk. 576.

Käesolev kirjutis käsitleb muudatusi maalasuvate kinnisvarade omanikkude ja maaomandite koosseisus, mis registreeritud 1935. kalendriaastal maaomandite katastris kinnistusjaoskondadelt saadud

andmeid. Nagu eelmisiaki ülevaatest, on ka siin vaatlusest jäänud välja Maseaduse alusel loodud üksuste esmakordne kinnistamine ning puuduvad andmed maaomandite üleminekuist Saaremaal.

I. MAAOMANDITE ÜLEMINEKUD — MOUVEMENT et PARCELLEMENT des PROPRIÉTÉS AGRICOLES.

1. Arv ja põhjused. 1935. a. oli maaomandite liiklemisse tõmmatud üle riigi 3 841 üksust, mis on rohkem 300 üksuse võrra 1934. a. ja 553 üksuse võrra 1933. aastast. Nimetatud arvust läksid 2 396 üksust (62,4%)

tervelt uutele omanikele, 458 üksusest (11,9%) läksid mõttelised osad uutele omanikele, 722 üksust (18,8%) loodi tükeldamise teel ja 265 üksuse (6,9%) suurus muutus maaomandite üksteise külge liitmisel. Võrreldes maaomandite üldarvuga oli liiklemisse tõm-

matud maaomandeid 3,0%, seega 0,2% rohkem kui 1934. a. Selle protsendi kõikumine maade järgi — 2,2% (Petserimaal) kuni 3,8% (Harjumaal) — oli ühtlasem 1934. a. omast (1,8—3,7%), kusjuures ainult Petserimaal üleläänud maaomandite arv oli vähenenud eelmise aastaga võrreldes 0,1% võrra, teistes maades aga kõikjal suurenenud.

Ülemineku põhjuseks oli enamuses ost-müük (1 819 üksusel) ja pärimine (970 üks.), neile järgnevad kinkimine (400 üks.), ühisvara jagamine (236 üks.), avalik enampakkumine (178 üks.) ja popsiseadus (162 üks.); muudel põhjustel läks üle 76 üksust.

Maaomandite ülemineku põhjused 1935. a.
Causes de transmission des propriétés en 1935.

1.	Läänud üle tervelt Transmission intégrales	Mõtteline osa eral- datud — Partie émigratoire détachée	Tükeldamiseks teel eraldatud — Par- celles détachées	Läinise teel muu- tunud — Propriétés additionnelles	Kokku — Total
Ost-müük — Achat, vente	1 027	200	355	237	1 819
Pärimine — Succession	798	155	17	—	970
Kinkimine — Donation	275	83	42	—	400
Ühisvara jagamine — Par- tage du bien commun.	95	3	120	0	236
Avalik enampakkumine — Benchère publique	168	10	—	—	178
Popsiseadus — Loi pour con- servation des petites exploi- tations fondées sur les terres arrendées de propriétés	—	—	162	—	162
Muud põhjused — Autres causes	33	7	17	19	76
Kokku — Total	2 396	458	722	265	3 841
1934	2 176	411	680	270	3 543
1933	2 152	272	580	284	3 288

Kuivõrd stabiilsed on üksikud talundtüübid praegusis majandustingimuses, seda näitavad maaomandite üleminekud ostu-müügi ja sundmüügi teel nii tervelt kui tükeldatult. Võttes kokku 1) vabal kokkuleppel ja oksjonitel tervelt müüdud maakohad, 2) ematalud, millest tükeldamiseks teel uued üksused müüdüd, ning 3) maaomandid, millest osad teistele üksustele müüdüd, — saame kokku 1 603 üksust (1934. a. 1 517, 1933. a. 1 432). Võrreldes müüdüd üksusi maaomandite üldarvuga leiame järgmised suhtarvud:

Müüdüd üksuste % vastava suurusrühma üldarvust (1920. a. koosseisus) — % des propriétés vendues (au total de groupe correspondant en 1920).

2.	Kuni 5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	Üle 50 ha	Kokku Total
Viru	1,2	0,7	1,3	1,4	1,4	1,5	1,2
Järva	2,6	1,3	0,9	1,3	1,4	1,2	1,4
Harju	2,6	1,3	1,5	1,2	1,2	1,8	1,6
Lääne	0,8	0,5	1,0	1,1	1,1	1,3	1,0
Pärnu	1,4	0,5	1,4	0,7	1,9	1,7	1,4
Viljandi	2,1	1,1	1,5	1,4	1,5	2,4	1,7
Tartu	1,3	1,3	0,8	1,3	1,6	1,7	1,3
Valga	1,2	1,2	0,8	1,3	1,1	2,6	1,3
Võru	0,8	1,1	0,8	1,1	0,8	0,7	0,9
Petseri	1,1	0,8	0,8	0,6	1,2	—	0,9
Kokku — Total	1,4	0,9	1,1	1,2	1,3	1,7	1,3
1934	1,1	1,0	1,0	1,1	1,3	2,2	1,2
1933	0,9	0,8	1,0	1,2	1,3	2,0	1,1

Müüdüd üksuste arv on väike: võrreldes maaomandite üldarvuga 1,3% (1934. a. 1,2%, 1933. a. 1,1%), kõikudes maades 0,9—1,7% (1934. a. 0,7—1,9%, 1933. a. 0,7—1,7%). Stabiilsemaks osutusid 1935. a. maaomandite rühmad 10—50 ha vahel; neid müüdi pea samal määral, kui eelmiselgi aastal; selle vastu on aga alla 5 ha maaomandite müüdüd suhteliselt veidi (0,3% võrra) rohkem kui 1934. a. Eriti rohkesti kuni 5 ha maaomandite müüdi Järva-, Harju- ja Viljandimaal ning nende arv on kõigis maades 1935. a. suurem 1934. a. omast, arvatud välja Petserimaal. Üle 50 ha maaomandite arv on müüdüd 0,5% võrra vähem kui 1934. a., kusjuures nende üksuste arv on suurenenud ainult Viru- ja Valgamaal, teistes maades aga vähenenud. Seega on suuremad talud üle 50 ha muutunud stabiilsemaks ja alla 5 ha maaomandite vähem stabiilseks. Omanike vahetanud maaomandite poolest esikohal seisab endiselt Viljandimaal, järgnevad Harju-, Järva- ja Pärnu-, Tartu- ja Valga-, Viru-, Lääne- ning viimasel kohal Võru- ja Petserimaal.

2. Tervete kinnistute üleminek. Tervete maaomandite uutele omanikele läinud 2 396 üksustest on suurem osa — 1 210 üksust (50,5%) — keskmised ja suuremad talud üle 20 ha, kuna alla 10 ha maaomandite arv on 758 (31,6%) ja 10—20 ha üksusi 428 (17,9%). Suurimaks rühmaks on endiselt 30—50 ha üksuste rühm 22,1% (1934. a. 23,6%), millele järgnevad 10—20 ha 17,9%, 20—30 ha 16,0%, 50—100 ha 11,6%, 5—10 ha 10,7%, 1—5 ha 10,8%, kuni 1 ha 10,3% ja lõpuks maaomandite arv 100 ha 0,8%. Tervikuna üle läinud maaomandite arv suurusrühmades kuni 20 ha on 1935. a. suurenenud, võrreldes eelmise aastaga, ja üle 20 ha rühmades vähenenud. Petserimaal peaegu kõik tervikuna üleläänud maaomandid — 53 üks. 98,2% — kuuluvad kuni 30 ha suurusrühmadesse. Väikeste üksuste suure arvu poolest paistavad silma Järva- ja Harjumaal, kus kuni 1 ha chitus-suvituskrunt on läinud üle esimeses 34 (18,3%) ja teises 69 (17,1%).

Tervete maakohtade uutele omanikele ülemineku põhjuseks oli 1 196 juhul ehk 49,0% ost-müük ja avalik enampakkumine. Teisel kohal seisavad üleminekud pärimise ja kinkimise teel — 1 073 üksust 44,8%, ühisvara jagamisel on terveid maaomandite läinud üle 95 üks. 4,0% ja muil põhjustel 33 üks. 1,3% terveina üleläänud maaomandite üldarvust.

Enamikus maadest on peamiseks ülemineku moodusteks ost-müük ja enampakkumine (40,2—64,8%), ainult Lääne- ja Võrumaal on esikohal üleminekud pärimise ja kinkimise teel (53,8% ja 56,4%) kuna Valgamaal on mõlemat liiki üleminekuid ühepalju (46,3%). Ostu-müügi teel üleläänud tervete maaomandite protsent kõigub 34,2—59,3; kõige enam ost-müüki üleläänud üksuste üldarvust on Virumaal (52,5%) ja Petserimaal (59,3%), kõige

Uutele omanikele läinud maaomandite arv — *Nombre des propriétés passées aux nouveaux propriétaires.*

3.	Viru	Järva	Harju	Lääne	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku Total
Ost-müük — <i>Achat, vente</i>	165	91	183	103	98	106	161	29	59	32	1 027
Enampakkumine — <i>Enchère publique</i>	23	10	23	18	18	25	31	8	9	3	168
Pärimine ja kinkimine — <i>Succession et donation</i>	117	80	160	102	112	103	184	37	93	16	1 073
Ühisvara jagamine — <i>Partage de bien commun</i>	4	3	23	12	15	12	18	5	3	—	95
Muud põhjused — <i>Autres causes</i> . . .	5	2	6	6	1	1	7	1	1	3	33
Kokku — Total	314	186	404	301	244	247	401	80	165	54	2 396

vähem Läänemaal (34,2%). Avalikul enampakkumisel on müüdnud 168 maaomandit (1934. a. 220), s. o. 7,0% (1934. a. 10,1%), kusjuures oksjonitel müüdnud üksuste protsent on suurem üleriiklikust keskmisest Viru- (7,3%), Pärnu- (7,4%), Viljandi- (10,1%), Tartu- (7,7%) ja Valgamaal (10,0%). Üleriiklikust keskmisest väiksem oksjonitel müüdnud maaomandite protsent on Lõuna-Eestis ainult Võru- (5,4%) ja Petserimaal (5,0%), Põhja-Eestis Järva- (5,4%), Harju- (5,7%) ja Läänemaal (6,0%). Enampakkumisel müüdnud maaomandite arv vähenes 1935. a. võrreldes eelmise aastaga nii absoluutselt kui ka suhteliselt, mis on maaomandite võlgade ümberlaenustamise aktsiooni loomulikuks tulemuseks.

Pärimise ja kinkimise teel ülelänud 1 073 maaomandist on kinnise pärandusviisi järgi (ülele pärijale) läinud üle 782 maaomandit ehk 72,0% (1934. a. 68,6%, 1933. a. 71,4%), kuna ülejäänud 291 juhul ehk 27,1% on tegemist talude reaalgajamisega, s. o. pärandamisega mitmele pärijale.

Pärimise ja kinkimise teel ülelänud terved maaomandid.
Exploitations transmises en succession et donation.

4.	Pärimise teel <i>Succession</i>		Kinkimise teel <i>Donation</i>		Kokku % <i>Total %</i>	
	ainuomandusse	ühisomandusse mõttel. osades	en possession personnelle	en session commune	ainuomandusse	ühisomandusse mõttel. osades
Viru . . .	38	31	43	5	69,2	30,8
Järva . . .	53	12	15	—	85,0	15,0
Harju . . .	60	41	59	—	75,7	24,3
Lääne . . .	70	43	43	6	69,8	30,2
Pärnu . . .	64	22	26	—	80,4	19,6
Viljandi . . .	66	21	16	—	79,6	20,4
Tartu . . .	98	54	20	3	69,0	31,0
Valga . . .	13	18	6	—	51,4	48,6
Võru . . .	49	28	15	1	68,8	31,2
Petseri . . .	6	2	4	4	62,5	37,5
Kokku — Total . . .	526	272	256	19	72,9	27,1

Siit näeme, et kõigis maades on tarvitusel ülekaalukalt kinnise pärandamise viis, mille järgi on läinud üle 51,4—85,0% pärandatud ja kingitud maaomandist (1934. a. 61,5—83,3%). Võrreldes eelmise aastaga on ainuomandusse ülelänud maaomandite % vähenenud Lääne-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, teistes maades suurenenud.

Varemalt mõttelistes osades päritud maaomandist tükeldati 1935. a. ühisvara jagamise korras 101 maaomandit (1934. a. 123, 1933. a. 144), kuna

tervelt ühele kaaspärijaist läks üle ühisvara jagamisel 95 maaomandit (1934. a. 31, 1933. a. 67). Võrreldes eelmiste aastatega on märgata olukorra paranemist selles mõttes, et vähenevad reaalgajamise juhud ja seega ka nende maaomandite arv, mis peaksid jääma teatavaks ajaks mitme kaaspärija ühisomandusse ja mille otstarbekas majandamine selle tõttu oleks raskendatud.

3. Maaomandite mõtteliste murdosade üleminekud.
Transmission des parts idauz.

1935. a. oli 458 sellist maaomandit, kus tervest maaomandist üksikult seniselt kaasomanikelt mõttelised murdosad läksid üle uutele kaasomanikele. Ülelänud mõttelisi murdosi oli 573, nende ülemineku mooduseks oli 237 juhul ost-müük, 224 juhul pärimine, 90 juhul kinkimine ja 22 juhul muud põhjused. Üleriiklikult oli neist üleminekuist 158 (27,6%) niisugust, kus senine maaomandi kaasomanike arv suurenes, 241 juhtu (42,1%), kus kaasomanike arv jäi endiseks, ja 174 üleminekut (30,3%) sellist, kus maaomandite kaasomanikkude arv vähenes ja toimus mõtteliste osade koondumine. Kõige vähem on kaasomanike arv suurenenud mõtteliste osade üleminekul ost-müügi teel — 34 juhul (14,3%), kuna 121 juhul (51,1%) müüdi mõttelisi osi nende kaaspärijailt väljasotmise sihiga ja 82 juhul (34,6%) mõtteliste osade müükidest jäi kaasomanikkude arv endiseks. Kinkimise teel ülelänud mõttelitest osadest on 26 juhul (28,9%) kaasomanikkude arv suurenenud ning pärimise teel mõtteliste osade üleminekuist on kaasomanike arv suurenenud 95 juhul (42,4%).

Mõtteliste osade üleandmisi oli 94 juhu (19,6%) võrra rohkem kui eelmisel aastal, kuid selle juures suurenes suhteliselt nende juhtude arv, kus mõtteliste osade üleminekul kaasomanikkude arv vähenes (1935. a. 30,3%, 1934. a. 21,7%), kompenseerides seega mõtteliste osade üleminekute arvu üldist suurenemist.

4. Maaomandite tükeldamine.
Parcellement des exploitations.

Üle riigi tükeldati 1935. a. 624 maaomandit (1934. a. 514), eraldades 722 uut kinnistut, mis ühes tükeldatud üksustest endiste omanikkude kätte jäänud emakohtade jääkidega kokku annavad 1 346 kinnisvara, s. o. 152 üksust rohkem kui 1934. a. ja 306 üksust rohkem kui 1933. a.

Tükeldatud maaomanditest on kuni 10 ha suuruseid 78 üksust, 10—20 ha 53, 20—30 ha 81, 30—50 ha 196 ja üle 50 ha 216 talu. Kõige rohkem түкeldati maaomandeid võrreldes nende üldarvuga Harjumaal (0,7%), järgnevad Petseri- ja Lääne- (0,0%), Valga-, Võru- ja Pärnumaa (0,5%), Viljandi-, Tartu- ja Järvamaa (0,4%) ning Virumaa (0,3%).

Väikese alla 20 ha talusid түкeldati 131, s. o. 21,0% түкeldatud üksuste üldarvust, milline arv on suurem eelmise aasta omast nii absoluutselt (58 üksuse võrra) kui ka suhteliselt (6,8% võrra). Nende üksuste түкeldamise poolest on esikohal Petserimaa (0,5% kuni 20 ha talude üldarvust) ja Harjumaal (0,2%), kuna teistes maades võrdub see arv üleriiklikule keskmisele (0,1%), olles viimasest väiksem Viljandimaal.

Tүкeldamise põhjuseks enamikul түкeldatud maaomandest oli ost-müük, nimelt 295 juhul, s. o. 47,3% түкeldatud talude üldarvust (1934. a. 56,6%, 1933. a. 51,1%); „popsiseaduse“ alusel on eraldatud väikekohti 160 talust — 25,0% (1934. a. 12,1%, 1933. a. 13,0%); ühisvara jagamise korras on түкeldatud 101 üksust 16,2% (1934. a. 19,8%, 1933. a. 25,0%); pärimise ja kinkimise teel eraldati uusi maaomandeid 52 emakohast 8,3% (1934. a. 7,2%, 1933. a. 5,7%)

ning muil põhjusil 16 üksust 2,6% (1934. a. 4,3%, 1933. a. 4,3%).

Tүкeldatud maaomandest on Asunduse Ameti poolt asunduskapitali abil omandatud 13 ematalust riigi ettevõtetel loodud 28 uut asunduskohta, neist 18 uut talu (üle 5 ha), 6 eluaseme kohta 1—5 ha) ja 4 ehituskrunti (kuni 1 ha).

Peale selle on 1935. a. kinnistatud asunduskapitalist saadud laenu kaasabil erateel 31 emakohast asutatud 31 uut maaomandit, millest 2 eluaseme kohta 1—5 ha, ja 29 talu üle 5 ha. Neist on ostumüügi teel läinud üle 28, ühisvara jagamise teel 2 ja „popsiseaduse“ alusel 1 üksus.

Ülejäänud 666 түкeldamisel loodud uuest üksusest on ostumüügi ja kinkimise teel läinud üle 341 üksust ehk 51,2% uute üksuste üldarvust (1934. a. 376 üks., 55,3%, 1933. a. 308 üks. 53,1%). Siit näeme, et eraviisiline asundustegevus on 1935. a. läinud veidi tagasi võrreldes eelmise aastaga, kuid on siiski suurem 1933. a. omast. Eraviisil asundatud maaomandest on 99 (1934. a. 144, 1933. a. 115) uut talu üle 5 ha, 108 eluaseme kohta (1934. a. 102, 1933. a. 58) 1—5 ha ning 134 ehituskrunti (1934. a. 131, 1933. a. 135) alla 1 ha.

Maaomandite түкeldamisel loodud uute üksuste arv — *Nombre des propriétés formées par parcellement.*

5.	Kuni 1 ha	1—5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	Üle 50 ha	Kokku Total
Viru	13	15	7	16	5	—	1	57
Järva	13	13	4	6	—	3	3	42
Harju	82	19	11	13	10	7	—	142
Lääne	40	28	6	18	1	—	—	93
Pärnu	20	15	9	15	5	5	4	73
Viljandi	17	10	7	9	6	4	—	53
Tartu	26	23	17	18	9	6	2	101
Valga	10	4	1	2	8	4	—	29
Võru	10	9	8	12	14	4	1	58
Petseri	20	42	4	7	1	—	—	74
Kokku — Total	251	178	74	116	59	33	11	722

Maaomandite түкeldamise teel loodud uued üksused on valdavas enamuses väikesed kaabuskohad: 503 kinnistut ehk 69,7% uute üksuste arvust on alla 10 ha (1934. a. 61,8%, 1933. a. 64,1%). Ainult Võrumaal on neid vähem (46,5%), teistes maades 51,7% (Valgamaal) kuni 89,2% (Petserimaal). Neist 251 üksust — 34,3% (1934. a. 28,2%, 1933. a. 35,3%) — on alla 1 ha ehituskrundid, mille protsent uute maaomandite üldarvust ulatub Harjumaal 57,7%, Lääne- 43,0%, Valga- 34,5%, Viljandi- 32,1%, Järva- 30,0%, Pärnu-, Petseri-, Tartu- ja Virumaal 27,4—22,8% ning Võrumaal 17,2%, olles kõikjal suurem kui 1934. a., arvatud välja Viru-, Järva- ja Petserimaa.

Kõrvaltöökohtade liiki (1—10 ha) kuulub түкeldamise teel loodud uutest maaomandest 252 üksust ehk 34,9% (1934. a. 33,5%, 1933. a. 28,8%). Kõige enam on neid üksusi kujundatud Petseri- (62,2%), Järva- (40,5%), Tartu- (39,6%) ja Virumaal

(38,6%), järgnevad Lääne- (36,6%), Pärnu- (32,8%), Viljandi- (32,1%), Võrumaa (29,3%), kõige vähem on kõrvaltöökohti loodud Harju- (21,1%) ja Valgamaal (17,2%).

Ülejäänud 219 түкeldamisel loodud üksusest, s. o. 30,3% (1934. a. 38,2%, 1933. a. 35,9%) on üle 10 ha suured. Neid on kõige enam uute üksuste arvust Võru- (53,5%) ja Valgamaal (48,3%), teistes maades kõigub nende protsent 39,7 (Pärnumaal) ja 10,8 (Petserimaa) vahel.

1935. a. on eelmise aastaga võrreldes suurenenud nii absoluutselt kui ka suhteliselt uute eluaseme kohtade (1—10 ha) ning eriti ehituskruntide (alla 1 ha) arv, kuna uute elujõuliste talude (üle 10 ha) arv on läinud tagasi.

Partsellitud maaomandid ühes neist eraldatud kinnistutega (kokku 1 346 üksust) kuuluvad suurelt osalt alla 10 ha suurusliiki, nimelt 616 üksust ehk 45,8%, milline arv võrreldes 1934. a. on suurenenud,

Maaomandite vähenemine tükeldamisel — Diminution des propriétés parcellées.

6.	% suurushikide järgi — % d'après les catégories de grandeur						Kokku Total
	Kuni 10 ha Au-dessous de 10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	50—100 ha	Üle 100 ha Au-dessus de 100 ha	
Tükeldatud üksused enne tükeldamist — Unités parcellées avant le parcellement	12,5	8,5	13,0	31,4	30,4	4,2	100
Peale uute üksuste eraldamist alalejäänud maaomandid — Propriétés restées après le détachement de nouvelles unités . . .	18,1	12,3	19,0	29,0	18,9	1,8	100
Tükeldamise tagajärjel kujunenud maa- omandite koguarv — Propriétés formées par parcellement — total	45,8	14,8	13,6	15,9	9,6	0,8	100

kuna siis oli kuni 10 ha üksusi 431, s. o. 40,3% part-sellitud ja neist eraldatud üksuste summast. Maa-omandite üldarvuga võrreldes oli nimetatuid kuni 10 ha suuruseid üksusi 0,5% (1934. a. 0,4%, 1933. a. 0,3%). Seega talude kääbuskohtadeks pulveriseerimise protsess kestab edasi, suurenedes aasta-aastalt vähesel määral, kuid järjekindlalt.

5. Maaomandite liitmine.

Fusionnement des propriétés agricoles.

Maaomandeid, millest osad teiste külge liidetud, oli 1935. a. 130 (1934. a. 158, 1933. a. 186) ning nende arvel suurenes 135 kinnistut (1934. a. 118, 1933. a. 98). Selle juures liitus tervelt teiste külge 8 maaomandit Viru-, Harju-, Tartu- ja Võrumaal. Seega võttis osa liitmise protsessist 265 maaomandit, s. o. nagu 1934. ja 1933. aastalgi 0,2% maaomandite üldarvust.

Liitmisest osavõtnud maaomandite peamiseks ülemineku mooduseks oli 237 üksusel ost-müük, 9 üksusel ühisvara jagamine, 4 üks. sundvõrandamine, 9 üksusel maavahetus ja 6 üksusel muud põhjused.

Asundusameti poolt asunduskapitali arvel omandatud maadest on riigi ettevõttel 7 maaomandist (neist 3 tervelt) 13 maatükki liidetud 11 kinnistu külge ja peale selle erateel asunduskapitalist saadud laenuga 4 maaomandist (neist 2 tervelt) 4 maatükki liidetud 4 teise maakoha külge.

Liitmiste juures on maaomandite suurused muutunud ja nimelt on suurenenud 10—20 ha ja 30—50 ha suurushikidesse kuuluvate maaomandite arv teiste üksuste arvel, mis kuuluvad peamiselt alla 10 ha ja 50—100 ha suurushikidesse.

Maaomandite suuruse muutmine liitmise juures — Changement de la grandeur des propriétés fusionnées.

7.	Kuni 1 ha	1—5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	50—100 ha	Üle 100 ha	Teadmata ¹⁾ Inconnu	Kokku Total
	Maaomandite arv — Nombre des propriétés: enne liitmist — avant fusionnement . . .	15	36	41	44	35	50	27	7	10
%	5,7	13,6	15,5	16,6	13,2	18,9	10,2	2,6	3,7	100
pärast liitmist — après fusionnement . . .	10	30	38	49	32	63	18	7	10	257
%	3,9	11,6	14,8	19,1	12,5	24,5	7,0	2,7	3,9	100

Üldse on liitmisel 1935. a. suurenenud 140 (1934. a. 123; 1933. a. 104) ja vähenenud 117 maaomandit (1934. a. 153; 1933. a. 177), kus juures 8 üksust on tervelt teiste külge liidetud ja kadunud hoopis ära.

Liitmisel on läinud üle 150 maatükki (1934. a. 170, 1933. a. 178) neist ostumüügi teel 130, sundvõrandamise teel 2, ühisvara jagamisel 5, maavahetuse teel

10 ja muul põhjusil 3 maatükki. Need üksused on enamuses väikesed: kuni 1 ha suuruseid on nende seas 46, 1—5 ha 67, 5—10 ha 19, 10—20 ha 14, 20—30 ha 2 ning 30—50 ha suuruseid 2 maatükki. Üldiselt oli 1935. a. liitmisel vähem kui eelmistel aastatel, kuid tõusis nende maaomandite arv, mis liitmise teel suurenesid, ning vähenes nende arv, mille suurus liitmise juures muutus väiksemaks.

II. MAAOMANDITE HINNAD. — PRIX des PROPRIÉTÉS AGRICOLES.

6. Tervete maaomandite hinnad.

Prix des propriétés intégrales.

Nagu eelmistelgi aastatel, nii ka 1935. a. kohta maaomandite hindu käsitavad andmed haaravad neid maaomandite üleminekuid, mis on kinnistusjaoskondades registreeritud 1935. kalendriaastal. Seega need andmed ei sisalda kõiki tegelikke vastava kalendriaasta

üleminekuid, kuna osa kinnistusjaoskondades sel aastal registreeritud üleminekuist võis tegelikult toimuda ka varem — eelmisel aastal.

Tervetena üle läinud maaomandite hinna arvestusel on käsitatud 1 542 (2 396) maaomandit, s. o. 64,4% koguarvust, millest ostu-müügi teel läinud üle 1 025 (1 027), avalikul enampakkumisel müüdid

¹⁾ Raudtee ja muude riigiasutiste maad, mis maksustamisele ei kuulu ja mille kohta katastris seni täpsad andmed puuduvad.

168 (168), kingitud 266 (275) ja ühisvara jagamise teel läinud üle 83 (95) üksust (sulgudes üleläänud kinnisvarade koguarvud).

Avalikul enampakkumisel müüdud kinnisvarade keskmine hind on ha kohta veidi väiksem ja puhtakasurubla kohta suurem harilikku ostu-müügi teel

Maaomandite keskmised hinnad ülemiseks moodustate järgi 1935. a.
Prix moyens des propriétés d'après les causes de transmission en 1935.

8.	Kr pro ha — Kr par ha				Kr pro puhtakasurubla Kr par „un rouble“ de revenu net					
	Ost-müük	Avallik enampakkum.	Keskmine	Kinkimine	Ühisvara jagam.	Achat, vente	Enchère publique	Total	Donation	Partage du bien commun.
Viru	100	141	100	63	58	37	52	39	21	19
Järva	149	121	146	107	51	48	37	47	34	45
Harju	121	117	121	65	74	52	70	54	31	39
Lääne	74	90	78	45	52	34	46	37	22	25
Pärnu	122	140	126	66	63	68	60	68	37	36
Viljandi	142	112	134	75	103	50	48	50	42	52
Tartu	192	150	182	92	92	61	63	62	41	82
Valga	227	126	194	123	104	92	51	78	39	37
Võru	154	139	152	105	107	70	60	70	56	46
Petsari	193	47	93	33	—	43	23	40	15	—
P.-Eestis	109	116	110	62	66	43	53	44	26	33
L.-Eestis	161	133	154	82	86	62	58	61	41	34
Keskmine — Moyenne	133	126	132	70	80	52	56	53	31	37

üleläänud maaomandite hinnast: viimane on 133 kr hehtaari ja 52 kr puhtakasurublale (1934. a. vastavalt 112:45, 1933. a. 113:45), kuna enampakkumisel müüdud üksuste hind võrdub 126 kr hehtaari ja 56 kr puhtakasurublale (1934. a. 130:55, 1933. a. 114:50). Nende kahe liigi keskmine hind on kr 132 pro ha ja kr 53 pro pk.-rubla (1934. a. 117:48, 1933. a. 113:46). Maade järgi maaomandite keskmine hind kõigub hehtaari 78 kr (Läänemaal) kuni 194 kr (Valgemaal) ning hind puhtakasurubla kohta 37 kr (Läänemaal) kuni 79 kr (Harjumaal). Seejuures on L.-Eestis hind kõrgem kui P.-Eestis: ostu-müügi teel üleläänud maaomandite hind on kr 52 pro ha ja kr 19 pro pk.-rubla, oksjonitel müüdud kinnisvaradel kr 17 pro ha ja kr 5 pro pk.-rubla ning mõlema liigi keskmiselt kr 44 pro ha ja kr 17 pro p.-rubla.

Üldiselt on keskmine hind kõrgem eelmise aasta omast 15 kr (12,8%) võrra hehtaari ja 5 kr (10,4%) võrra puhtakasurublalt, kusjuures maade järgi keskmiste hindade kõikumise amplituud ha kohta arvatult on suurem eelmise aasta omast, kuid puhtakasurubla kohta arvatud keskmiste hindade kõikumine on väiksem kui 1934. a. Ostu-müügi teel üleläänud üksustel kõiguvad hinnad maade järgi nii ha kui ka pk.-rubla kohta suuremas amplituudis kui eelmisel aastal ja suuremas kui 1935. a. enampakkumisel müüdud üksustel. Oksjonitel müüdud maaomandite hindade kõikumine pro ha ja pro pk.-rubla väiksem kui 1934. a.

Maaomandite hind on seda kõrgem, mida väiksemad on müüdud kinnisvarad. Maahind ha-lt kõigub suurusrühmade järgi kr 72—2100 P.-Eestis

Ostu-müügi ja avaliku enampakkumise teel üle läinud maaomandite keskmine hind suuruse järgi.
Prix moyens des propriétés passées par achat, vente et enchère publique d'après la grandeur.

9.	Ha kohta kr — Kr par ha				Puhtakasurubla kohta kr Kr par „un rouble“ de revenu net				Pro ha ja pro pk.-rubla hinnad keskm. %
	P.-Eestis		L.-Eestis		P.-Eestis		L.-Eestis		
	Keskmine — Moyenne		Keskmine — Moyenne		Keskmine — Moyenne		Keskmine — Moyenne		
	kr	% (30—50 ha hind = 100)	kr	% (30—50 ha hind = 100)	kr	% (30—50 ha hind = 100)	kr	% (30—50 ha hind = 100)	
Kuni 1 ha	2160	3295	2566	2251	553	754	629	1367	1809
1—5 „	217	405	341	290	70	131	110	230	280
5—10 „	100	200	182	160	49	70	60	130	145
10—20 „	120	172	142	125	41	61	50	109	117
20—30 „	103	177	131	115	38	68	49	108	110
30—50 „	104	125	114	100	40	53	46	100	100
50—100 „	72	117	102	89	32	53	48	104	96
Üle 100 „	80	175	100	88	55	44	50	109	98

(1934. a. 65—2062, 1933. a. 38—2504) ja kr 117—3295 L.-Eestis (1934. a. 76—2202, 1933. a. 88—2518) ning üleriiklikult kr 100—2566 (1934. a. 73—2109, 1933. a. 74—2510). Puhtakasurubla kohta arvestatud hind oli kr 38—553 P.-Eestis (1934. a.

31—444, 1933. a. 30—688), L.-Eestis kr 44—754 (1934. a. 34—432, 1933. a. 47—493) ning üleriiklik keskmine hind kr 46—629 (1934. a. 35—440, 1933. a. 41—587). Võrreldes eelmise aastaga on maaomandite hinnad suurenenud peagu kõigis suurusrühmades,

eriti väikestel kuni 1 ha üksustel. 1934. a. hindadest veidi madalam üleriiklik keskmine hind pro ha on ainult 10—20 ha ja 20—30 ha suurusrühmades ja pro pk.-rubla ainult 10—20 ha rühmas.

Kui lugeda 30—50 ha suuruste maaomandite keskmist hinda võrduvaks 100, siis näeme, et ha kohta hinna protsent suureneb üksuste vähenedes, ulatudes kuni 1 ha maaomandil 2 251, ning väheneb maaomandite suurenemisel kuni 88 üle 100 ha üksustel. Hinna protsent puhtaksurubla kohta liigub sama korrapärasusega, tõustes üksuste vähenedes kuni 1 ha üksustel 1 367 peale, kuid see protsent on kõrgem kui 30—50 suurusrühmas ka viimastest suuremail üksustel, tõustes üle 100 ha rühmal 109 peale.

7. Talude tükeldamise teel kujundatud uute maaomandite hinnad.

Prix des propriétés nouvelles formées par parcellement.

Tükeldamise juures eraldatud uued asundustalud, eluasemekohad ja ehituskruudid on uutele omanikkudele läinud peamiselt ostu-müügi, ühisvara jagamise ja kinkimise teel ning „popsiseaduse“ alusel (v. tabel I). Nende üleminekumooduste kohta omame ka hindade andmeid: nimelt ostu-müügi teel üle läinud 353 (355), kingitud 42 (83), ühisvara jagamisel eraldatud 115 (129) ja „popsiseaduse“ alusel üleläinud 128 (162) maaomandi kohta (sulgudes vastava liigi üleminekute üldarv).

Lähemalt vaatleme siinkohal ostu-müügi teel üleläinud maaomandite hinda, mis oli keskmiselt

Tükeldamise teel kujundatud maaomandite hinnad kr — Prix moyens de propriétés formées par parcellement (en kr).

10.	Ha kohta — Par ha				Puhtakaturubla kohta Par „un rouble“ de revenu net			
	Ost-müük	Kinkimine	Ühisvara jagamine	Popsiseadus ¹⁾	Achat, vente	Donation	Partage du bien commun.	Popsiseadus ¹⁾
Viru	131	32	48	45	39	10	19	21
Järva	70	30	54	36	43	16	23	14
Härju	121	35	61	66	66	15	34	20
Lääne	44	44	36	36	34	16	21	34
Pärnu	79	80	44	68	40	40	24	57
Viljandi	127	—	123	47	63	—	62	20
Tartu	154	61	107	63	69	48	36	27
Valga	70	47	79	135	50	19	28	64
Võru	97	55	46	31	58	37	23	17
Petseri	141	26	114	—	53	28	36	—
P.-Eestis	100	33	53	51	48	14	26	23
L.-Eestis	113	68	74	56	59	36	31	28
Keskmine — Moyenne	109	46	64	54	55	22	29	25

ha kohta kr 109.— ja pk.-rubla kohta kr 55 (1934. a. vastavalt 136:59, 1933. a. 98:49), kõikudes maade järele pro ha kr 154 (Tartumaal) kuni kr 44 (Läänemaal) ning pro pk.-rubla kr 69 (Tartumaal) kuni kr 34 (Läänemaal). Seejuures on hinnad L.-Eestis kõrgemad, nimelt pro ha 113 kr. P.-Eesti 100 kr vastu (1934. a. 149:111, 1933. a. 86:124) ja pro pk.-rubla kr 59:48 (1934. a. 62:52, 1933. a. 50:47).

Maaomandite suuruse järgi kõigub tükeldamisel loodud üksuste hind kr 751—37 pro ha ja kr 212—36 pro pk.-rubla, kusjuures kõrgemad hinnad on väiksematel — kuni 1 ha — üksustel. P.-Eestis on hindade kõikumise amplituud märksa suurem (kr 1 186—46 pro ha, kr 421—17 pro pk.-rubla), kui L.-Eestis (kr 533—31 pro ha, kr 149—35 pro pk.-rubla).

Tervetena müüdüd maaomandite hinnaga võrreldes on tükeldamisel loodud kinnistute hind ha kohta keskmiselt kr 23 võrra väiksem, kuid pk.-rubla kohta kr 2 võrra suurem tervete üksuste hinnast. Vaadeldes hindu üksikutes suurusrühmades leiame, et vahe tervete ja tükeldamisel tekkinud uute üksuste hindades kõigub pro ha — 1 815 kuni — 32 kr. (P.-Eestis—974 kuni —25, L.-Eestis —2 762 kuni —47 kr);

pro pk.-rubla —417 kuni +6 kr. (P.-Eestis —132 kuni +17); L.-Eestis —605 kuni +1 kr). Seejuures on uutel üksustel terveist maaomandist kõige madalamad hinnad väikestel — alla 1 ha suurusrühma kuuluvail maaomandil, kuigi ka teistes suurusrühmades hind pro ha püsib madalamal tervete maaomandite hinnast vastavas rühmas. Pro pk.-rubla arvatud keskmised hinnad on kõrgemad tervete üksuste hinnast üleriiklikult keskmiselt ja L.-Eestis ainult 50—100 ha rühmas, P.-Eestis 5—10 ja 50—100 ha rühmades.

Võrreldes eelmise aasta hindadega on keskmine tükeldamisel müüdüd maaomandi hind 1935. a. madalam 27 kr (19,8%) võrra pro ha ja 4 kr (6,8%) võrra pro puhtakaturubla.

8. Maaomandite liitmisel üle läinud üksuste hinnad

Prix des propriétés nouvelles formées par fusionnement.

Tervelt ja osaliselt teiste maaomandite külge liitmise teel uutele omanikkudele läinud maaomandite hinna kohta on olemas andmed 130 (130) ostu-müügi teel üleläinud, 2 (2) sundvõõrandatud, 2 (5) ühisvara jagamise teel ning 8 (10) maade vahetuse teel üleläinud üksuse kohta (sulgudes vastava liigi üksuste üldarv).

¹⁾ Loi pour conservation des petites exploitations fondées sur les terres arrentées de propriétés,

11.	Ha kohta — Par ha				Puhtakasurubla kohta Par „un rouble“ de revenu net			
	Ost-müük	Sundvõõrandamine	Ühisvara jagamine	Maa-vahetus	Achat, vente	Acquisition par expropriation	Partage du bien commun	Echange de terre
Viru	97	—	39	—	45	—	10	—
Järva	123	—	—	—	77	—	—	—
Harju	72	250	—	45	94	29	—	23
Lääne	70	—	—	—	30	—	—	—
Pärnu	67	179	—	—	51	67	—	—
Viljandi	159	—	—	—	75	—	—	—
Tartu	123	—	—	—	48	—	—	—
Valga	—	—	—	—	—	—	—	—
Võru	97	—	—	48	57	—	—	95
Petseri	189	—	23	—	67	—	25	—
P.-Eestis	84	250	39	45	55	29	10	23
L.-Eestis	116	179	23	48	58	67	25	95
Keskmine — Moyenne	97	225	37	46	56	34	10	25

Teiste kinnistute külge liitunud maatükkide väikese pindala ja vähese arvu tõttu vaatleme lähemalt ainult ostu-müügi teel üle läinud üksuste hindu. Teistest ülemineku moodustest võiks märkida niipalju, et sunduslikult võõrandatud maatükkide eest, mis liidetud raudtee ja muude riiklike asutiste maade külge, on maksetud 1935. a., nagu ka eelmisel kahel aastal, märksa kõrgemat hinda, kui hariliku ostu-müügi teel ületäinud üksuste eest. Viimaste keskmine hind oli 1935. a. 97 kr hektaarilt ja 56 kr puhtakasurublalt (1934. a. vastavalt 90:38, 1933. a. 173:88), kõikudes ha kohta maade järgi kr 189 (Petersimaal) kuni 67 (Pärnumaal) ja puhtakasurubla kohta kr 94 (Harjumaal) kuni 39 (Läänemaal). Keskmine hind oli L.-Eestis 32 kr võrra ha-lt ja 3 kr võrra pk.-rublalt kõrgem P.-Eesti liidetud üksuste hinnast. Võrreldes eelmise aastaga oli nende üksuste keskmine hind kõrgem 7 kr (7,8%) võrra pro ha ja 18 kr (32,1%) võrra pro pk.-rubla, kusjuures hinnad P.-Eestis tõusid suuremal määral kui L.-Eestis.

Ületäinud maatükkide suuruse järele oli liidetud üksuste hind järgmine:

	Pro ha	Pro pk.-rubla
Kuni 1 ha	453 kr	117 kr
1—5 „	97 „	56 „
5—10 „	100 „	63 „
10—20 „	84 „	58 „
20—30 „	42 „	21 „
30—50 „	44 „	30 „

Seega ka liitmise teel ületäinud maaomandil on hind kõrgeim väiksemal üksusel, kuid püsib üldiselt madalamal tervelt ja tükeldamise teel ületäinud kinnistute hinnast, olles seejuures 1934. a. hindadest madalam ha kohta kuni 1 ha ja 1—5 ha rühmades ning pk.-rubla kohta kuni 1 ha ja 20—30 ha rühmades.

9. 1935. a. maaomandite hinna võrdlus eelmise aasta hindadega.
Comparaison des prix des propriétés en 1935 et pour les années précédentes.

Vabamüügil terveina ostetud maaomandite keskmine hind oli 1935. a. kõrgem eelmise aasta hinnast 21 kr võrra hektaarilt, P.-Eestis kr 12 ja L.-Eestis kr 34. Enampakkumisel müüdnud terveil maaomandil oli keskmine hind kõrgem eelmise aasta omast ainult P.-Eestis kr 10 võrra ha-lt, kuna L.-Eestis oli hind 1935. a. madalam kr 8 võrra ja üleriiklik keskmine kr 4 võrra. Uute asunduskruntide hind oli madalam eelmise aasta hinnast nii P.-Eestis (11 kr), L.-Eestis (36 kr) kui ka üleriiklikult (27 kr). Juurelõigeteks, s. o. teiste üksuste külge liitmiseks, müüdnud maaomandil oli 1935. a. hind kõrgem 1934. a. omast: P.-Eestis 11 kr ja üleriiklikult 7 kr, kuna L.-Eestis keskmine hind on võrdne eelmise aasta hinnaga.

Üldiselt on hinna kõrguse poolest 1935. a. nihkunud esikohale vabalt müüdnud terved maaomandid (133 kr), mis eelmisel aastal olid kolmandal kohal; teisel kohal püsivad endiselt avalikul enampakkumisel müüdnud terved maaomandid (126 kr); kolmandal uued asunduskohad (kr 109), mis eelmisel aastal olid hinna kõrguselt esikohal; ning viimasel kohal endiselt juurelõigeteks müüdnud üksused (97 kr).

Kui aga võrrelda keskmisi üleriiklikke hindu üksikute suurusrühmade kaupa, siis näeme, et kallimad hinnad enamuses suurusliikides on avalikul enampakkumisel müüdnud maaomandil, nendele järgnevad vabamüügil ostetud terved maaomandid (arvatud välja 5—10, 20—30 ja üle 100 ha rühmad, kus esikohal hinna kõrguselt on tervelt vabamüügil müüdnud üksused ja teisel-oksajonitel müüdnud maaomandid), kolmandal kohal on uued asunduskrundid ning viimasel kohal juurelõigeteks müüdnud üksused.

Võrreldes 1934. a. hindadega on enampakkumisel müüdnud tervete maaomandite keskmine üleriiklik hind tõusnud 30—50 ha rühmas 14 kr võrra, kuna teistes suurusrühmades on hinnad langenud kr 3915—1 kr võrra ha-lt. Niisama on langenud ka uute

Maaomandite hinnad kr pro ha ülemineku viiside ja suuruse järgi.
Prix des propriétés agricoles par les catégories de grandeur et par les modes de transmission.

12.	Tervete maaomandite ost-müügil <i>Achat, vente des propriétés intégrales</i>			Tervete maaomandite müügil oksjonitelt <i>Enchère publique des propriétés intégrales</i>			Asunduskohtade ost-müügil <i>Achat, vente des propriétés nouvellement fondées</i>			Juurelõigete (lõidetud üksuste) ost-müügil <i>Achat, vente des propriétés fusionnées</i>		
	P.-Bestis	L.-Eestis	Keskmine	P.-Bestis	L.-Eestis	Keskmine	P.-Bestis	L.-Bestis	Keskmine	P.-Bestis	L.-Bestis	Keskmine
Kuni 1 ha	2 107	3 373	2 560	2 607	2 632	2 616	1 186	533	751	349	559	453
1—5 „	201	393	328	389	520	478	138	185	168	84	109	97
5—10 „	153	204	183	173	165	169	96	115	109	85	116	100
10—20 „	120	172	142	114	173	146	63	125	104	101	61	84
20—30 „	102	187	132	116	140	128	46	106	99	42	—	42
30—50 „	101	124	111	124	130	127	57	55	55	44	—	44
50—100 „	59	113	97	103	114	111	47	31	37	—	—	—
Üle 100 „	85	175	107	60	—	60	—	—	—	—	—	—
Keskmine — <i>Moyenne</i>	109	161	133	116	133	126	100	113	109	84	116	97

asunduskohtade hind kõigis suurusrühmades 153—3 kr võrra ha-lt, arvatud välja 5—10 ha rühm, kus hinna tõus on kr 1 ha-lt. Selle vastu on aga vabamüügil ostetud tervete maaomandite hinnad tõusnud kr 1 085—9 ha-lt, arvatud välja 10—20 ja 20—30 ha rühmad, kus hind eelmise aastaga võrreldes on madalam vastavalt 7 ja 1 kr võrra. Juurelõigeteks müüdnud üksustel on hind tõusnud 5—10, 10—20 ja 20—30 ha rühmades kr 37—22 ha-lt ning langenud kuni 1 ja 1—5 ha rühmades 119 ja 8 kr ha-lt.

Nagu eelmisel aastail, nii ka 1935. a., on kõigis neljas ülemineku liigis hinnad seda kõrgemad, mida väiksemad on üleläänud üksused, kuid hindade kõiku- mase amplituud on vabamüügil ostetud maaomandite suurem, teistes liikides aga väiksem 1933. a. omast. Viimastel ülemineku liikidel on langenud nii väikse- mate kui ka suuremate üksuste hinnad, arvatud välja juurelõigeteks müüdnud maatükid, mille suuremate üksuste hind on eelmise aastaga võrreldes tõusnud. Selle vastu on vabamüügil tervelt müüdnud maaoman- ditel eelmise aastaga võrreldes hinnad tõusnud nii väiksemal kui ka suuremal üksusel.

Jättes kõrvale hõimise teel üleläänud maatükkide hindu ning vaadeldes koos tervelt vabamüügil ja oksjonitelt üleläänud ning tükeldamisel müüdnud uute üksuste hindu (jättes välja kuni 1 ha suurused kohad) saame järgmised põllumajanduslike üksuste hinnad kroonides pro ha:

	1935	1934	1933
Viru	101	97	91
Järva	122	96	82
Harju	109	94	93
Lääne	73	77	64
Pärnu	103	122	102
Viljandi	127	123	125
Tartu	175	149	141
Valga	157	111	115
Võru	145	129	107
Petseri	99	108	72
Keskmine	121	114	106

Siit näeme, et põllumajanduslike üksuste üleriiklik keskmine hind oli 1935. a. 7 kr võrra ha-lt kõrgem kui eelmisel aastal ja 15 kr võrra kõrgem kui 1933. a. Võrreldes eelmise aastaga on nende üksuste hinnad tõusnud Viru- 4, Järva- 26, Harju- 15, Tartu- 26, Valga- 46 ja Võrumaal 16 kr ha-lt ning langenud Lääne- 4, Pärnu- 19, Viljandi- 1 ja Petserimaal 9 kr ha-lt. Kuid võrreldes 1933. a. on põllumajandus- like üksuste hinnad tõusnud kõigis maades, mis näitab, et kriisi raskustest lahedamatesse majan- dusoludesse pääsemine ka maaomandite hindadele on avaldanud mõju. Kui võtta arvesse, et 1935. a. on tõusnud vabamüügil tervelt ostetud maaomandite hinnad, siis võime siit teha järelduse, et nõudmine maaomandite järele ületas pakkumise, või et huvi põllupidamise vastu on tõusnud ühes põllu- majanduse tululolude paranemisega.

Maaomandite üleminekute ja hindade kohta enam Keskbüroo väljaandets ilmunud andmed:

Maaomandite üleminekud ja hinnad 1934 a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 172(3) 1936 a., lk. 132—140.
 Maaomandite üleminekud ja hinnad 1933 a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 161(4) 1935 a., lk. 173—179.
 Maaomandite oksjonid 1934 a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 169(12) 1935 a., lk. 641.

VALLAVALITSUSTE TULUD ja KULUD 1934/35. m.-a.
 RECETTES et DÉPENSES des COMMUNES RURALES en 1934/35.

Sisu: 1. Eelarve täitmine, lhk. 578. 2. Kulude ja tulude vahekorid, lhk. 570. 3. Valla suuruse mõju eelarvele, lhk. 581. 4. Kulud, lhk. 581. 5. Tulud, lhk. 582. 6. Varanduslik seis 31. III 1935, lhk. 584.

Vallavalitsuste tulude ja kulude kokkuvõtet tehti eelarve täitmise aruannete järgi. Tuluna arvestati tegevusaasta eelarvele põhinevad laekunud kui ka saada jäänud tulusummad ja kuluna vastavad väljaantud ning väljaanda jäänud kulusummad. Valdade arv vähenes tegevusaastal ühe võrra Viljandi- ja Viiratsi valla Viljandi vallaga ühendamise tõttu. Valdade üldarv ulatus 370, ent aruandeid esitasid neist vaid 369, kuna Ruhnu vallavalitsus jättis selle endiselt esitamata.

1. Eelarve täitmine. 369 vallavalitsuse 1934/35. a. peale koostatud eelarvete üldsumma ulatus tulude osas 4 185 tuh. kr ja kulude osas 4 192 tuh. kr, mis on eelnevast aastast vähem 2,5%. Eelarvelised tulud ületasid kulusid Haimre (159 kr) ja Märjamaa vallas (412 kr) Läänemaal, kulud ületasid tulusid Järvakandi (730 kr), Kloostri (6 725 kr), Kodasoo (65 kr) ja Saue vallas (62 kr) Harjumaal, Vorbuse vallas (237 kr) Tartumaal, Holstre vallas (15 kr) Valgamaal ning Satslerinna vallas (10 kr) Põlva maakonnas. Eelarveline puudujääk oli enamasti väikesummaline, millele katteleidmine ei oleks tekitanud raskusi. Tegelikud tulud ja kulud osutusid väiksemaks ettenähtuist, moodustades esimesed 99,7% ja viimased 90,9% eelarvelisest summast. Üksikute maade järgi oli kõrvalekaldumine eelarvest tunduvalt suurem. Tegelikud tulud ületasid eelarvelisi 5 maas

0,7% — 7,0%. Tegelikud kulud olid kõigis mais väiksemad eelarvelisist, moodustades viimascist 84,8% — 95,9%.

Võrreldes eelneva aastaga osutusid eelarved reaalsemaks tulude ja kulude osas, mis avaldus kustutatud tulude ja kulude eelarve osade vähenemises; nimelt kustutati eelarvelisi tulusid 0,3% (1933/34. a. 4,5%) ja kulusid 9,1% (1933/34. a. 11,0%). Hinnatavana tuleb märkida seda asjaolu, et tegelike summade lähenemine eelarvelisele toimus üksi nende laekunud ja väljaantud osade arvel, kuna tegeliku tulu-kuluna arvestatud vastavate laekumata ja väljaandmata summade osatähtsus vähenes. Nimelt moodustas eelarvest laekunud tulusumma 92,0% (1933/34. a. 83,8%) ja laekumata summa 7,7% (1933/34. a. 11,7%) ning väljaantud kulusumma 85,1% (1933/34. a. 80,2%) ja väljaanda jäänud summa 5,8% (1933/34. a. 8,8%). Üksikute tulu- ja kululiikide ja maade järgi kujunes eelarve täitumine suurel määral erinevaks, osutudes väheste eranditega siiski täielikumaks eelmisest aastast, avaldades laekunud ja väljamakstud tulu-kulu osade suurenemises ning saada ja maksta jäänud osade vähenemises.

Tingitult jätkuvalt majandusliku olukorra paranemisest, rahva maksuvõime suurenemisest ja tagasihoidlikkusest eelarvete koostamisel, sagesid juhud, kus tulude, eriti maksutulude alal laekunud summa üksi andis ligemale eelarvega ettenähtud tulusumma ning koos saada jäänud tuluosaga (s. o. tegeliku tulu arvestatav summa) ületas eelarve. Maksutulu, mis suure osatähtsuse tõttu mõjutab määravalt kogu tulude taseme kujunemist, püsis tegevusaasta eelarves endises suuruses üldse (3 220 tuh. kr, 1933/34. a. 3 214 tuh. kr), suurenes 5 ja vähenes 6 maas. Tegelik maksutuluse summa ületas ettenähtu üldse (4,0%) ja mais (0,6% — 3,4%), misjuures ülekaal oli enamasti suurem koondunud (võrreldes eelmise aastaga) eelarvele mais. Ettenähtud maksutulust laekus tegevusaastal üldse 95,9% ja üksikuis mais 72,9% — 99,9% (1933/34. a. 86,4% ja 56,1% — 91,8%), misjuures Põlva maakonnas langes endiselt väiksem arv. Tähelepanet väärib erines järsult teisist laekunud maksuosa väiksuse ja saada olevana arvestatud tuluosa suuruse poolest, mis nähtuse tähtsamaid põhjusi

Vallavalitsuste üldtulu, ülitajäänud ja kustutatud eelarve osade maade järgi (eelarvesumma = 100) 1934/35. a.

	Tulude alal			Kulude alal		
	Laekunud	Saada jäänud	Kustutatud	Välja antud	Välja anda jäänud	Kustutatud
Võrumaal	97,2	0,9	-4,1	80,2	2,0	3,8
Järvamaal	99,3	7,7	-7,0	91,1	3,8	5,1
Harjumaal	92,8	9,3	-2,1	84,1	6,9	9,0
Läänemaal	97,7	5,0	-2,7	80,2	4,2	6,6
Saaremaal	87,5	7,1	5,4	79,3	5,3	15,4
Pärnumaal	93,6	4,3	2,1	83,6	5,3	11,1
Viljandimaal	90,7	5,5	3,8	79,3	3,0	12,2
Tartumaal	92,3	6,3	1,4	86,5	6,6	7,0
Valgamaal	86,8	7,3	5,9	79,3	7,7	12,5
Võrumaal	86,9	8,5	4,6	84,7	5,4	9,9
Põlva maakonnas	75,0	25,7	-0,7	83,4	12,5	4,1
Üldse	92,0	7,7	0,3	85,1	5,8	9,1
Üldse 1933/34. a.	83,8	11,7	4,5	80,2	8,8	11,0

on elanike kehvusest tingitud väiksem maksuvõime võrreldes teistega. Teiste maade väiksemaks maksude laekumise % oli 92,5 ja suurimaks maksude võlgnevuse % 9,5 (arvestamata eelnevate aastate maksuvõlg) mis langevad vastavalt Võru- ja Saaremaa valdadele. Eelarves ettenähtust osutusid suuremaks veel sissetulekud varandusilt (11,2%), kapitalist (9,3%), ettevõttest (58,1%), üldkulude tasudest (3,7%) ja korralised tulud kokku (3,8%). Tähenstatud tululiikide laekumata tuluosa oli enamasti võrdlemisi suur ja osaline täiendav kustutamise tarvidus tulevikus näib tõenäolisena.

Nagu tavaliselt, täitus väiksemal määral erakorraline eelarve, tingitult siin arvestatud kulude ja tulude edasilükkamist võimaldavast iseloomust. Erakorralise tuluna oli nähtud ette varade müüke, laene riigikassast, pankadest ja erikapitalist, erikapitalide äratarvitamist tagasimaksuta, toetusi jne. 536 tuh. kr ning erakorralise kuluna kinnis- ja vallasvara soetamine, laenude tasumine, kapitalide asutamine jne. 542 tuh. kr. Tegelikult laekus ja anti välja vastavalt 66,2% ja 57,5%, arvestati saada ja maksa olevana 5,2% ja 12,0% ning kustutati möödunud tarviduse, edasilükkamise ja muil põhjusil 28,5% ja 30,5% eelarvest. Erakorralise eelarve täitumise alal ei ole märkida suuri muudatusi võrreldes eelneva aastaga, ent teatud arenemist paremuse suunas võib siiski konstateerida. Avaldus see väiksemääralses laekumise ja väljamaksude osatähtsuse suurenemises ning saada ja maksa jäänud osade vähenemises. Vallavalitsuste korraline kulude eelarve üksikute liikide järgi peagu eranditult täitus eelnevast aastast suuremal määral. Muutus toimus väljaantud kulude osa arvel.

Deebitoride seis, mis 1. IV 1932 ulatus 1 559 tuh. kr, on järgneval kolmel aastal pidevalt alanenud, moodustades 1. IV 1935 vaid alla $\frac{1}{3}$ tähendatud summast. Eelarvete reaalsemaks muutumise ja rahva maksuvõime suurenemise kõrval aitasid sellisele deebitoride liikumisele kaasa uues vallavalitsuste arvepidamise korras sisalduvad deebitoride arvestamist käsitavad määrused (Arvepidamise kord hakkas kehtima 1. IV 1932). 1. IV 1934 oli deebitoride seis 354 vallavalitsusel 779 tuh. kr, sellest laekus tegevusaastal 57,0%, kustutati lootusetuna 21,3% ja arvestati saada olevana aasta lõpul 21,1% (165 tuh. kr) ehk koos tegevusaasta eelarve järgi saada jäänud tuludega (323 tuh. kr) 488 tuh. kr. See summa oli väiksem mullusest 37,4% ja moodustas 1934/35. a. tulude eelarvest 11,7% eelneva aasta 18,2% vastu. Deebitorid esinesid viimasel aastal 341 vallavalitsusel. Absoluutselt ja suhteliselt suurim deebitoride summa langes Petserimaa valdadele andes 96 tuh. kr ehk 44,2% tulude eelarvest. Teisist maist Harju-, Tartu-, Valga- ja Võrumaal ületas deebitoride % eelarvest 10 ning ülejäännul osutus väiksemaks. Kredidore arvestasid 1. IV 1934 327 vallavalitsust 598 tuh. kr. Sellest anti välja tegevusa-

aastal 59,5%, kustutati 17,3% ja püsis edasi väljaandmisele kuuluvana 23,2% (139 tuh. kr). Koos 1934/35. a. eelarve maksa jäänud summaga (244 tuh. kr) moodustasid kreditorid 333 tuh. kr ehk 35,0% vähem mullusest. Vallavalitsuste 1934/35. a. eelarvete järgi saada ja maksa jäänud tulu-kulu summad osutusid väiksemaks eelnevate aastate deebitoride ja kreditoride arvel laekunud ja makstud summadest. Esimeste asendamisel viimaseiga, s. o. kõigi tegelikult laekunud ja väljaantud summade tulu-kuluna arvestamisel, seejuures saada ja maksa jäänud summadid välja heites, suureneb vallavalitsuste 1934/35. a. tulusumma 126 tuh. kr ja kulusumma 112 tuh. kr andes vastavalt 4 297 tuh. kr ja 3 924 tuh. kr.

2. Kulude ja tulude vahekord.

Rapport des dépenses et recettes.

Vallavalitsuste majanduslik tegutsemine kujunes saavutatud tulemusilt (kuivõrd see avaldub aruannete andmeis) eelnevast aastast üldiselt soodsamaks. Valdade arv, kelle tulud ületasid kulusid, suurenes (1934/35. a. 335, 1933/34. a. 295) ja ühikväärtus paisus ülejäägi summa üldse (1934/35. a. 374 tuh. kr, 1933/34. a. 312 tuh. kr) ja keskmiselt valla kohta. Seevastu

Üle- ja puudujäägiga koostunud valdade arv ning üle- ja puudujäägi summa maade järgi 1934/35. a. — Communes avec un excédent ou déficit d'après les arrondissements.

2.	Valdade arv Nombre des communes ayant un			Ülejäägi summa kr Montant des excédents	Puudujäägi summa kr Montant des déficits	Vahet Différence
	Ülejäägiga Excédent	Puudujäägiga Déficit	Üldse Ensemble			
Viru	38	2	40	74 545	1 223	73 322
Järva	20	—	20	32 788	—	32 788
Harju	43	1	44	46 934	1 030	45 904
Lääne	31	—	31	31 482	207	31 275
Saare	17	18 ¹⁾	35	23 361	—	23 361
Pärnu	38	3	41	37 029	507	36 522
Viljandi	35	3	37	38 400	1 118	37 282
Tartu	54	3	57	43 224	5 284	37 940
Valga	16	3	19	11 912	179	11 733
Võru	34	7	41	22 894	2 452	20 442
Petseri	9	2	11	12 070	1 701	10 369
Kokku — Total	335	29	370	374 029	14 601	359 428
Kokku 1933/34. a. — Total 1933/34	295	64	371	312 037	40 948	271 089

kulude ülekaaluga vallad vähenesid arvult (1934/35. a. 29, 1933/34. a. 64), misjuures puudujäägi üld- (1934/35. a. 15 tuh. kr, 1933/34. a. 41 tuh. kr) ja keskmise summa vähenesid. Ühele vallale langev keskmine ülejäägi summa moodustas 1934/35. a. 1 117 kr, 1933/34. a. 1 058 kr, keskmine puudujäägi summa vastavalt 503 kr ja 640 kr ning üldine keskmine ülejäägi summa 971 kr ja 731 kr valla kohta. Tähelepanuvääriva asjaoluna märgime, et tulude ja kulude vahekorra soodustamine tegevusaastal toimus üksi nende laekunud ja makstud osade arvel kuna muude osade (saada ja maksta jäänud) suhe jäi endiseks. Nimelt moodustasid kulud tuludest

¹⁾ Ühe valla kohta puudub aruanne.

tildse 91,4%, saadud ja makstud summade alal 92,7% valitsused olid tagasihoidlikud deebitoride arvel ning saamata ja maksmata summade alal 75,5% laekunud summade kulutamises ja tähendatud saa- (1933/34. a. vastavalt 93,4%, 95,0% ja 75,4%). Valladud ja makstud summade vahetõrde muutus vaid

Vallad ja rahvasikuarv ning vastavad tulude ja kulude summad kr valdade suurusrühmade järgi 1934/35. a.
Nombre des communes rurales d'après le nombre de leur population et leurs budgets en kr.

	Kuni 500 elan.	500—1000 habit.	1000—1500	1500—2000	2000—3000	Üle 3000	Kokku Total
Valdade arv — Nombre des communes rurales.							
Viru	—	—	4	5	18	13	40
Järva	—	2	2	4	6	6	20
Harju	3	5	10	8	10	8	44
Lääne	—	4	8	7	9	6	34
Saare	(1)	—	—	—	10	7	17(18)
Pärnu	2	8	8	12	7	4	41
Viljandi	2	9	11	3	8	4	37
Tartu	2	9	13	18	16	6	64
Valga	—	8	6	2	1	2	19
Võru	—	6	11	12	9	4	42
Petseri	—	—	—	—	—	11	11
Kokku — Total	9(10)	51	73	71	94	71	369(370)
%	2,5	13,8	19,8	19,2	25,5	19,2	100
Rahvasikuarv — Population.							
Kokku — Total	3 615	40 918	90 836	124 533	232 842	274 509	767 253
%	(3 897)	5,3	11,8	16,2	30,4	35,8	(767 535)
%	0,5						100
Tulud ja kulud — Recettes et dépenses.							
Tulud kr — Recettes kr	28 923	262 390	530 181	730 189	1 270 285	1 340 368	4 171 345
%	0,7	6,3	12,7	17,7	30,5	32,1	100
Kulud kr — Dépenses kr	20 395	246 757	487 438	605 729	1 125 318	1 230 280	3 811 917
%	0,7	6,5	12,8	18,2	29,5	32,3	100

Üksikute tulu- ja kululikkide summa I elaniku kohta (sentides) valdades rahvasikuarvu järgi 1934/35. a.
Montant des recettes par habitant d'après les groupes de communes à la base du nombre de leur population.

	Kuni 500 elan.	500—1000 habit.	1000—1500	1500—2000	2000—3000	Üle 3000	Kokku Total
Tululikkide järgi — Recettes.							
Kinnisvarademaks — Impôt sur les immovebles	101	98	98	87	88	72	83
Kinnisvara lisamaks — Impôt supplém. sur les immovebles	57	55	52	49	49	40	46
Tulumaksu valla osa — Impôt sur le revenu	31	31	31	30	31	30	31
Isikumaks — Impôts personnels	302	242	238	230	221	207	231
Maks äri- ja tööst. ettevõtetest — Impôt sur les entreprises comm. et industrielles	30	20	23	21	21	16	20
Maks jalgratatest — Cycles	6	8	6	6	11	9	10
Maksude viivitustrahvid — Amendes sur paiements arriérés	15	10	8	9	10	14	11
Viinamüügi ja õllealkoholi valla osa — Vente d'esprit de vin et accise de bière	2	4	2	2	3	2	2
Muud maksud — Autres impôts	15	15	14	13	13	11	13
Kokku maksud — Total des impôts	559	492	470	450	447	401	437
Varandused — Biens	37	16	14	11	9	5	9
Kapitalid — Fonds	4	7	4	6	6	4	5
Valla asutised — Institutions	15	15	11	9	9	8	9
Üldkulude tasud — Dépenses reversables	15	15	15	18	12	13	14
Mitmesugused tulud — Recettes diverses	18	29	16	13	25	10	20
Korralised tulud kokku — Total des recettes ordinaires	648	574	530	507	508	450	494
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	152	67	54	87	38	38	50
Tulude kogusumma — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires	800	641	584	594	546	488	544
Tulude kogusumma 1933/34. a. — Total 1933/34	671	634	591	575	537	477	534
Kululikkide järgi — Dépenses.							
Vallavolikogu — Conseil	3	10	8	8	8	7	8
Vallavalitsus — Administration	306	255	208	190	163	142	171
Sotsiaal-administratsioon — Institutions soc.	5	14	11	10	8	8	9
Heakord — Services	16	12	10	12	10	10	11
Haridus — Instruction	132	114	120	119	131	122	123
Hoolekannu — Assistance	61	80	84	95	84	70	84
Valla üldvarandused — Biens	0	7	4	3	2	3	3
Laenu- ja protsentide tasumine — Amortissement des dettes et paiement des intérêts	22	15	18	21	10	23	20
Mitmesugused kulud — Dépenses diverses	33	20	21	15	21	17	19
Korralised kulud kokku — Total des dépenses ordinaires	578	536	484	473	446	411	448
Erakorralised kulud — Dépenses extraordin.	152	67	53	86	37	37	40
Kulude kogusumma — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	730	603	537	559	483	448	497
Kulude kogusumma 1933/34. a. — Total 1933/34	651	601	556	545	489	450	490

väiksel määral viimaste kasuks võrreldes deebitoride ja kreditoride vahekorraga aasta alul. Märgatavalt ebasoodsamaks osutus endiste aastate deebitoridena ja kreditoridena edasi püsivate summade omavaheline suhe, tingitult ebaühtlasest deebitoride ja kreditoride kustutamisest, mille tulemusena endiste aastate realiseerimata tulu-kulsummad, mis varemalt suurelt osalt ülehinnatud, lähendati tegelike võimaluste piiridele.

3. Valla suuruse mõju eelarvele.

Influence du nombre de la population dans le budget.

Tulude ja kulude taseme sõltuvus valla suurusest ilmneb tab. 3 ja 4. Vallad koondati rahvastikuarvu järgi endiselt 6 rühma, võttes aluseks 1934. a. rahvaloenduse andmed. Eelmainitud kahe valla ühendamise tulemusena muutus tegevusaastal valdade arv kolmes rühmas ja nimelt vähenes esimeses (väiksemad vallad) ja neljandas ning suurenes viiendas rühmas igas ühe valla võrra. Vastavalt muutusid tähendatud rühmad samuti rahvastikuarvult. Suurim valdade arv 94 ehk 25,5% üldarvust langes viiendale ja suurim rahvastikuarv viimasele rühmale (suurimad vallad) 274 509 ehk 35,8% valdade rahvastiku üldarvust). Aset leidnud muudatused ei põhjustanud muutusi rühmade järjekorras rahvastiku arvu ja tulude-

kulude suuruse järgi. Väiksemad arvud langesid väiksemaile valdadele ja valdade suurenesid paisusid järjekindlalt rühmade rahvastikuarv ning tulu-kulsumma. Esimesel neljal rühmal ületas tulu-kulu osatähtsusest rahvaarvu, viiendal rühmal olid mõlemad ligikaudu võrdsed (rahvastik 30,4%, tulu 30,5% ja kulu 29,5% vastavast üldarvust ja summast) ja kuueandal rühmal oli rahvastikuarv tunduvas ülekaalus. Tulude ja kulude summa ühe elaniku kohta, osutudes suurimaks esimesel rühmal, liikus alanevas suunas valdade suurenedes.

4. Kulud.

Dépenses.

369 vallavalitsuse kulu-summaga ulatus 3 812 tuh. kr, moodustades keskmiselt ühe valla kohta 10 330 kr ja ühe vallaelaniku kohta 4,97 kr. Üksikül vallavalitsusil võnkus kulusumma 1 020 kr (Pakri v. Harjumaal) — 35 887 kr (K. Võnnu v. Tartumaal) ja kulu elaniku kohta 2,41 kr. (Vormsi v. Läänemaal) — 22,41 kr. (Jõgisoo v. Läänemaal). Üldsummas jäi kulu ligikaudu endiseks (1933/34. a. 3 828 tuh. kr) kuna üksikute liikide, valdade ja maade järgi olid muutused ulatuslikumad võrreldes eelmise aastaga. Korralisist kuludest vähenesid vallavolikogude, valla ettevõtete, varanduste ja mitmesugused kulud ning laenude kustutus ja intresside summa, andes kokku-

Vallavalitsuste kulud % ja ühe elaniku kohta 1934/35. a. — *Dépenses des communes en % et par habitant.*

	Vallavolkogude Consell	Vallavalitsus Administration	Sotsiaal-administratsioon Institutions sociales	Heateod Services	Haridus Instruction	Hoolekanne Assistance	Valla ettevõtted Entreprises	Valla üldvarandused Biens	Valla kapitalid Fonds	Laenude ja võttes- tude tasumine Amortissement des dettes et rersnement des vivages	Mitmesugused kulud Dépenses diverses	Tegavarasumma Réerves	Korralised kulud kokku Total des dépenses ordinaires	Erakorralised kulud Dépenses extraordinaires	Kokku Total
	%														
Viru	1,2	33,3	1,8	3,6	28,1	14,2	0,1	0,3	4,1	5,4	1,8	—	93,0	6,1	100
Järva	1,6	34,3	1,7	1,8	30,0	21,2	0,0	0,3	0,6	2,0	1,8	—	95,3	4,7	100
Harju	1,0	32,4	1,4	2,5	28,6	19,9	0,0	0,5	1,3	5,0	1,9	—	94,5	5,5	100
Lääne	1,4	33,2	2,0	1,4	25,1	15,2	1,3	0,4	2,6	3,5	1,6	—	87,7	12,3	100
Saare	1,0	30,0	1,5	1,9	26,3	14,3	—	0,2	1,1	4,2	1,5	—	83,1	16,9	100
Pärnu	1,4	32,4	1,6	1,5	21,3	19,4	0,1	0,5	0,9	4,9	2,2	—	86,7	13,3	100
Viljandi	1,7	33,3	1,8	1,0	20,6	16,0	—	1,4	0,3	2,3	3,5	—	81,9	18,1	100
Tartu	1,6	34,5	1,7	2,2	22,1	15,7	0,1	0,3	1,5	5,6	2,4	0,0	87,7	12,3	100
Valga	1,5	38,1	2,5	1,8	19,6	22,4	—	0,6	0,1	2,8	2,2	0,0	91,6	8,4	100
Võru	2,0	39,3	2,1	2,1	22,2	19,3	—	1,1	0,3	3,5	2,1	0,1	94,1	5,9	100
Petseri	2,4	42,0	2,9	2,3	31,7	10,3	0,0	0,3	0,0	1,3	3,0	0,2	96,4	3,6	100
Kokku — Total	1,5	34,4	1,8	2,1	24,9	17,0	0,1	0,5	1,4	4,1	2,3	0,0	90,1	9,9	100
	Ühe vallaelaniku kohta senti — <i>Par un habitant (sent).</i>														
Viru	6	162	9	17	136	60	0	1	20	26	9	—	455	30	485
Järva	8	181	9	0	158	112	0	1	3	11	10	—	502	25	527
Harju	5	159	7	12	140	97	0	2	6	25	0	—	462	27	489
Lääne	6	148	9	6	112	68	6	2	12	16	7	—	392	65	447
Saare	6	116	6	8	102	57	—	1	4	19	6	—	322	05	327
Pärnu	7	170	9	8	114	102	0	2	5	28	12	—	455	70	525
Viljandi	11	223	12	7	138	107	—	9	2	16	23	—	548	123	670
Tartu	9	195	10	13	125	89	0	2	8	31	14	0	496	69	565
Valga	9	217	14	10	111	127	—	4	0	16	13	0	521	48	569
Võru	9	180	10	10	101	88	—	5	1	16	10	0	430	27	457
Petseri	8	146	10	8	110	36	0	1	0	4	10	1	334	12	346
Kokku — Total	8	171	9	10	124	84	1	3	7	20	11	0	448	49	497

hoidu 82 tuh. kr võrreldes eelmise aastaga. Kõik teised kululiigid suurenesid ületades kokku eelmise aasta summa 128 tuh. kr ja korralised kulud kokku olid suuremad mullusest 46 tuh. kr. Maade järgi

kulud koondusid Järva-, Harju-, Saare- ja Tartumaal, mujal paisusid. Muutuste üldisemaks põhjuseks olid erakorralised kulud, mis üksikuis mais vastupidiselt liikudes vähenesid üldsummas 62 tuh. kr

võrra, ületades korraliste kulude samaaegse suure-
nemise (46 tuh. kr). Vallavolikogu kulud, mis pea-
osas moodustusid komisjonide liikmeile makstud
tasudest koosolekuist osavõtu eest, vähenesid üldiselt,
misjuures koondumine moodustas üldse 52,9% üksik-
kuis mais aga kaugelt üle 50% võrreldes eelmise
aastaga. Vallavalitsuste kohustuslike ülesannete
hulka kuuluvate heakorra, hariduse ja hoolekande
alade korraldamisele ning vallavalitsuste ülalpidam-
misele kulutati rohkem ja mittekohustuslike era-
korraliste varade soetamisele ja tööde läbiviimisele
kulutati vähem kui celneval aastal. Suurimaks kulu-
liigiks oli endiselt vallavalitsuse ülalpidamine, nõudes
üldse 34,4% ja üksikuis mais 30,0% (Saaremaal)
— 42,0% (Petserimaal) kulude üldsummast, mis
moodustab ühe elaniku kohta keskmiselt 1,71 kr
ning mais 1,16 kr (Saaremaal) — 2,23 kr (Viljandi-
maal). Selle kululiigi juures ilmneb kulu taseme
sõltuvus valla suurusest suurima järjekindlusega.
Suurimad vallad kulutasid vallavalitsuse ülalpidam-
misele keskmiselt 1,42 kr ühe elaniku kohta. Valdade
vähenedes kulusumma suurenes ja ulatus väiksemal
valdadel 3,06 kr elaniku kohta. Märkida tuleb, et
viimasel paari aastal on vähenenud kulu kõrguse
erinevus äärmisil valla rühmadel (suurimad ja väik-
seimad vallad), väikeste valdade kulude koondumise
ja suurvaldade summade paisumise tõttu. Võib
konstateerida teatud sidet maa jõukuse ja kulude
taseme vahel. Elanikule langev keskmine kulu-

summa oli suurem üldse ja suurema osa liikide järgi
jõukais mais ja väiksem kehviss mais. Nii langes
suurim summa Viljandi- (6,70 kr) ja eelsuurim Valga-
maa valdadele (5,69 kr) ning väikseim summa Petseri-
(3,46 kr) ja eelväikseim Saaremaa valdadele (3,87 kr).
Kuna suur osa Saaremaal asuvaid valdu ja kõik
Petserimaa vallad koondusid suurvaldade rühma,
siis tähendatud rühma kulude taseme kujunemist
mõjutasid teatud määral allasurvalt veel mainitud
kehvade maade väikesed arvud. Ent peategurina
suuremate valdade madalama kulutaseme kujune-
misel tuleb hinnata siiski nende suuremat odavust,
eriti vallavalitsuse ülalpidamiskulude alal. Valla-
valitsuse kulude kõrval osutusid suuremaiks kulu-
deks veel hariduse ja hoolekande kulud, nõudes
esimene keskmiselt 24,9% ja maade järgi 19,6%—
31,7% ning viimane vastavalt 17,0% ja 10,3%—22,4%
kulude üldsummast. Petserimaa vallad ületasid
vallavalitsuse ülalpidamise ja hariduse kulu osa-
tähtsusest teiste maade valdu. Seda nähtust ei põh-
justanud tähendatud väljaminekute suurus võrreldes
teiste maadega, ühele elanikule langev summa oli
mõlemal kululiigil märksa alla keskmist, vaid teiste
kulude väiksus.

5. Tulud.
Recettes.

369 vallavalitsuse tulude sum-
ma suurenes 1,9% võrreldes
eelmise aastaga, ulatudes üldsummas 4 171 tuh. kr.
Keskmine tulusumma ühe valla kohta moodustas
11 304 kr ja ühe elaniku kohta 5,44 kr, kuna väik-

Vallavalitsuste tulud % ja ühe elaniku kohta 1934/35. a. — *Recettes des communes rurales en % et par habitant.*

	Kinnisvarad maks Impôt sur les immeubles	Kinnisvara lisamaks Impôt supplém. sur les immeubles	Tulumaks valla osa Impôt sur le revenu	Isikumaks Impôts personnel	Maks äri- ja tööst. ettevõtetele Impôt sur les entrepr. comm. et industr.	Maks jaigrataselt Cycles	Maksude viivimistrahvid Amendes sur paiements arriérés	Vihumüügi ja õlleaktsiisi valla osa — Vente de espr. de viti et accise de bière	Müüd maksud Autres impôts	Kokku makstud Total des impôts	Varandused Biens	Kapitaalid Fonds	Vallaasutised Institutions	Valla ettevõtted Entreprises	Üikvalude tasud Dépenses reversables	Üldtoetused Subventions	Mitmesugused tulud Recettes diverses	Korralised tulud kokku Total des recettes ordinaires	Erakorralised tulud Recettes extraordinaires	Kokku — Total
Viru . . .	17,4	0,1	5,5	34,6	5,5	2,3	3,0	0,5	2,2	80,1	1,1	1,0	1,0	0,1	3,1	—	0,0	94,8	5,9	100
Järva . . .	21,4	12,0	5,7	36,0	3,4	2,5	2,1	—	3,2	86,3	1,4	0,5	2,7	—	2,8	0,2	1,0	95,8	4,2	100
Harju . . .	15,6	8,7	5,6	42,1	3,5	2,0	2,0	1,3	2,5	84,2	1,8	0,6	2,1	0,0	3,5	0,1	2,5	94,8	5,2	100
Lääne . . .	17,7	7,0	6,4	41,7	2,0	3,1	1,0	0,3	2,4	81,0	1,1	0,8	0,8	1,6	—	—	1,2	88,3	11,7	100
Saare . . .	13,6	8,3	7,1	43,1	1,6	3,1	1,2	0,2	1,5	79,7	0,4	0,3	0,0	—	2,0	0,3	2,1	85,7	14,3	100
Pärnu . . .	14,0	7,8	5,4	40,4	5,0	1,6	1,7	0,1	2,1	78,1	1,4	1,0	1,0	0,1	2,3	0,3	3,3	88,1	11,0	100
Viljandi . . .	13,7	8,6	4,3	35,3	2,9	1,7	1,6	0,1	2,2	70,4	2,2	1,2	2,3	—	1,5	0,2	4,3	82,0	17,4	100
Tartu . . .	14,7	8,6	5,0	42,3	3,1	0,8	1,4	0,5	2,2	78,6	1,7	0,0	1,0	0,6	3,0	0,0	3,6	88,3	11,7	100
Valga . . .	14,5	7,8	4,9	39,3	7,0	1,0	1,8	0,3	2,7	79,3	4,1	1,3	1,5	—	2,3	0,0	3,7	92,2	7,8	100
Yõru . . .	12,8	7,5	6,6	45,7	4,2	0,0	2,1	—	2,3	82,7	3,2	0,5	1,3	—	2,6	—	3,0	93,9	6,1	100
Petseri . . .	10,2	6,9	7,1	54,2	1,3	0,4	0,3	—	2,3	88,7	0,2	0,3	0,6	—	2,4	0,1	4,1	96,6	3,4	100
Kokku . . .	15,3	8,5	5,6	40,6	3,6	1,8	2,1	0,5	2,3	80,3	1,6	0,9	1,7	0,3	2,5	0,1	3,4	90,8	9,2	100

	Ühe valdalaaniku kohta sent — Par un habitant (sent).																			
Viru . . .	97	50	30	101	30	13	17	3	12	448	0	11	9	0	17	—	39	524	20	553
Järva . . .	127	71	34	213	20	15	13	—	19	512	8	3	10	—	16	2	11	568	25	593
Harju . . .	85	47	30	227	10	15	11	7	14	455	9	3	11	0	19	1	14	512	28	540
Lääne . . .	87	36	32	205	10	15	5	1	12	402	5	4	4	8	6	—	6	435	57	492
Saare . . .	50	36	31	137	7	13	5	1	6	345	2	1	4	—	9	1	0	371	02	438
Pärnu . . .	81	46	31	234	20	9	10	0	12	452	8	6	0	1	13	1	19	600	00	578
Viljandi . . .	101	63	32	259	21	12	11	1	17	517	17	8	17	—	11	1	35	600	127	733
Tartu . . .	88	52	30	253	19	5	8	3	13	471	10	6	11	3	18	0	10	529	70	599
Valga . . .	88	48	30	241	43	6	11	2	16	485	25	2	9	—	14	0	23	654	43	612
Yõru . . .	62	36	32	221	20	3	10	—	11	400	15	2	6	0	13	—	13	454	30	484
Petseri . . .	37	25	26	197	5	1	23	—	8	322	1	1	3	—	0	0	15	351	12	363
Kokku . . .	82	46	31	231	20	10	11	2	13	437	9	5	9	1	14	1	18	494	50	544

vallitsused saavutasid kõrgseisu tulude alal 1930/31. a. 5 117 tuh. *kr.* Järgneva kolme aasta kestel vähenesid tulud 19,0%, ulatudes 1933/34. a. 80,1% 1930/31. a. summast ehk 4 099 tuh. *kr.*, mis osutuski madalseisuks. 1934/35. a. tulusumma kasvas 1,8%, moodustades 81,5% 1930/31. a. kõrgseisusummast. Kahtlemata jätkus vallaomavalitsuste sissetulekute kasv ka 1935/36. a.

6. Varanduslik seis 31. III 1935.

Situation financière des administrations communales 31. III 1935.

Vallavalitsuste bilansisumma ulatus 31. III 1935 19,7 milj. *kr.* olles suurenenud üldse (4,5%) ja 9 maas ja vähenenud 2 maas (Võru- ja Petserimaa). Kasv toimus passivas peaosas varanduskapitali (+1,1 milj. *kr.*) ja erikapitalide (+0,1 milj. *kr.*) arvel ning aktivas erikapitalide hoiuste ja väärt-paberite (+0,2 milj. *kr.*) varanduste (+1,0 milj. *kr.*) arvel. Vallavalitsuste valdamisel olevaist varadest moodustavad peaosas kinnis- ja vallasvara. Need varad, olles viimaseil aastail pidevalt paisunud sum-malt ja osatähtsuselt, andsid 1935. a. 17,0 milj. *kr.*, sellest kinnisvara 14,5 milj. *kr.* ehk 86,0% bilansist. Üldiselt oli vallavalitsuste varanduslik seisund cel-misest aastast soodsam. Avaldus see ühelt poolt kohustuste vähenemises ja omakapitali suurene-mises ning teisalt nõudmiste kahanemises ja valda-misel olevate reaalarvade kasvus summalt ja osa-tähtsuselt. Nii moodustasid kohustused, millest kaaluvam osa langes saadud laenudele, keskmiselt 15,8% (1934. a. 18,2%), kapitalid ja eelarvelised ülejäägid kokku 84,7% (1934. a. 81,8%), mitme-sugused nõudmised, millest olid suurimad eel-arveto deebitorid, 3,8% (1934. a. 5,5%) ja varan-dused 96,0% (1934. a. 94,2%). Laenudega olid koor-matud 218 ja koorramata 151 valda. Laenu olid saanud 189 valda riigikassalt, riiklikelt ja erapanka-delt ning asutusilt ja 72 valda erikapitalidelt, mis-

juures viimaseist 29 vallal muid laene ei esinenud. Laenude üldsumma ulatus 2 325 tuh. *kr.* ilma eri-kapitali laenudeta, olles seega kahanenud tegevus-aastal 147 tuh. *kr.* Rõhuva enamuse laenudest moo-dustasid riigikassalt ja riiklikelt pankadelt saadud laenud (2 081 tuh. *kr.*) ja vaid väikese osa erapankade

Saadud laenude seis 31. III 1935. a.

	Laenudega valdade arv ¹⁾	Laenusumma		Laenu % korral-tulust ²⁾	Laenuid eri-kapitalidest 1000 <i>kr.</i>
		Kokku 1000 <i>kr.</i> ²⁾	1 elan. kohta senti ²⁾		
Viru	23	312,8	292 (487)	55,6 (87,0)	6,2
Järva	9	66,0	136 (304)	23,9 (54,6)	4,0
Harju	22	460,0	521 (789)	101,7 (155,5)	14,9
Lääne	18	264,0	384 (645)	88,3 (143,0)	0,6
Saare	13	207,4	400 (536)	109,4 (142,7)	11,1
Pärnu	21	200,1	304 (550)	59,6 (106,7)	15,8
Vihandi	14	162,7	278 (701)	45,8 (116,8)	13,4
Tartu	37	363,7	322 (551)	60,5 (103,8)	61,3
Valga	9	44,7	173 (302)	30,5 (52,9)	6,7
Võru	21	209,9	277 (547)	61,0 (119,8)	8,8
Petseri	2	22,4	37 (141)	10,6 (42,1)	—
Kokku — Total	189	2 324,5	393 (554)	61,4 (110,4)	142,3

ja asutiste laenud (244 tuh. *kr.*). Võlakoormis oli suurel määral erinev mitte ainult üksikute valdade vaid ka maade järgi. Suurim võlakoormis lasus Harjumaa valdadel, moodustades 7,89 *kr.* elaniku kohta ja 155,6% korralisest tulusummast kui arves-tada vaid koorramatud valdu ning vastavalt 5,21 *kr.* ja 101,7% kõikide valdade arvestamisel. Väiksemad arvud olid 1,41 *kr.* ja 42,1% (ehk kõikide valdade alal 0,37 *kr.* ja 10,6%) ning langesid Petserimaa val-dadele. Laenud, mis hangitakse tavaliselt erakorraliste väljaminekute katteks, nagu koolihoonete ja muude kinnisvarade sootamiseks, olid telkinud val-davas enamuses varemial aastail.

¹⁾ Arvestamata laenud erikapitalidest.

²⁾ Sulgudeta arvud on üldkeskmised ja sulgudes on võlgadega valdade keskmised arvud.

Vallavalitsuste tulude ja kulude kohta varem Keskbüroo väljandeks ilmnunud artiklid ja andmed:

Vallavalitsuste tulud ja kulud 1932/33 m/a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 159(2) 1935 a., lhk. 67—80.
Vallavalitsuste tulud ja kulud 1931/32 m/a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 148(3) 1934 a., lhk. 136—148.

Vallavalitsuste tegevalikud tulud ja kulud 1934/35. a. (kr) — Recettes et dépenses des communes rurales en 1934/35 d'après les arrondissements (en kr).

Main table showing financial data for various municipalities (Viru, Järva, Harju, etc.) with columns for income and expenses in different categories like taxes, salaries, and social services.

Summary table for 'Kokku — Total' showing aggregate figures for all municipalities, including total income, total expenses, and net results.

Summary table for 'Kokku — Total' showing aggregate figures for all municipalities, including total income, total expenses, and net results, with a detailed breakdown of receipts and payments.

Table with 24 columns and 44 rows. Columns include names (e.g., Bein., Sanga, Saikete) and numerical values. The table is organized into a grid with 24 columns and 44 rows.

Table with 24 columns and 44 rows. Columns include names (e.g., Adavere, Aidu, Helmhall) and numerical values. The table is organized into a grid with 24 columns and 44 rows.

Table with 24 columns and 44 rows. Columns include names (e.g., Aakro, Abja, Alatakivi) and numerical values. The table is organized into a grid with 24 columns and 44 rows.

7	Keenik.	800	540	2081	4021	60	95	75	107	253	8	240	4829	5304	2122	96	255	910	9382	4507	61	62	4982	695	5571
8	Koortik.	616	408	311	1707	4301	106	147	121	3509	105	147	4829	4029	31	1532	96	790	1001	4507	61	62	4982	695	5571
9	Kuutani	2322	525	838	8902	652	196	208	390	13617	560	86	14680	14880	208	5143	541	3147	3547	4507	130	457	13845	544	544
10	Kuutani	756	518	418	2081	353	106	82	240	5407	1360	832	486	125	0	8114	112	50	1452	4507	130	457	13845	544	544
11	Leatre	1017	754	308	1148	62	141	117	252	6828	127	486	7543	2500	68	2920	30	25	1893	4507	104	125	7333	600	600
12	Leatre	119	276	108	1687	95	74	291	128	3757	165	122	824	500	68	1438	104	584	700	4507	32	82	2078	600	600
13	Love	807	547	100	1772	890	65	57	442	4929	37	257	853	2500	72	2807	391	825	1175	4507	88	94	4983	600	600
14	Patkula	749	485	321	2124	890	71	68	442	4929	37	257	853	2500	72	2807	391	825	1175	4507	88	94	4983	600	600
15	Sangaste	3428	720	1435	6278	935	204	194	461	13593	549	611	3223	17703	921	5700	288	662	2012	2498	568	166	14317	1053	1053
16	Soora	1128	564	103	2485	118	38	218	342	4608	313	118	5979	1890	137	1770	132	20	1058	2498	497	120	4986	1053	1053
17	Taagepera	1117	742	367	3609	1115	110	218	342	4608	313	118	5979	1890	137	1770	132	20	1058	2498	497	120	4986	1053	1053
18	Taheva	715	367	330	2915	2527	72	155	164	7253	571	23	37	3761	7682	160	40	1947	2498	3761	178	7477	580	580	
19	Talliste	1055	692	317	1583	960	58	51	168	4839	371	82	5646	5546	150	2678	48	40	1082	2498	149	149	5205	510	510

Võrumaa

1	Aleksandri	1409	709	1936	3021	21	10	315	158	242	4859	405	162	191	158	6915	12516	98	307	2706	1929	197	210	9802	474	371
2	Antsla-Yana	2500	1611	1084	5300	202	21	92	120	276	1173	827	332	258	1239	13444	14957	165	87	2382	93	187	6987	12719	12719	
3	Antsla-Uue	1797	946	746	3025	21	92	97	120	276	1173	827	332	258	1239	13444	14957	165	87	2382	93	187	6987	12719	12719	
4	Erastvere	1558	968	738	3308	466	42	196	196	598	9384	494	2	51	168	10014	10014	168	3002	162	400	238	10118	1728	463	394
5	Hannu	959	661	384	6631	41	21	278	185	121	6919	829	134	8	56	10129	100223	295	409	222	80	288	10118	100	10218	
6	Kahkva	734	504	381	1761	1055	41	193	76	116	6740	829	134	8	56	10129	5391	144	2506	144	384	292	400	600	4549	468
7	Karula	292	183	232	1989	61	124	223	46	85	3029	81	—	99	16	3245	3745	128	2085	129	1100	259	11685	2498	4412	686
8	Karula	890	488	1048	3088	44	124	223	97	244	10427	413	70	239	26	11685	5685	129	2796	64	506	174	10919	500	11419	398
9	Klona	1007	184	492	3088	608	124	310	138	10642	225	70	378	151	11072	500	11672	409	3868	130	506	174	10919	500	11419	398
10	Kolga	1657	1220	798	6687	808	124	310	138	10642	225	70	378	151	11072	500	11672	409	3868	130	506	174	10919	500	11419	398
11	Koostre	1120	740	476	2823	185	54	168	150	572	423	262	60	117	387	4320	4320	107	1578	107	58	157	4529	—	4529	438
12	Krabi	1040	303	282	1887	80	43	56	86	82	4723	50	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431
13	Kärkula	1085	422	403	2990	150	24	141	93	180	5643	369	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431
14	Kõlleste	658	490	316	3316	35	43	143	303	6271	369	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431	
15	Lahena-Rogesi	598	490	316	3316	35	43	143	303	6271	369	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431	
16	Lahena	913	492	283	2904	109	16	238	68	309	6271	369	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431
17	Linnamäe	913	492	283	2904	109	16	238	68	309	6271	369	66	140	100	8025	5279	116	2216	116	8	163	4578	420	6151	431
18	Loosi	923	646	637	5988	1418	56	272	124	257	9468	117	101	267	1743	5107	131	3208	128	4544	1225	168	4926	4100	11056	668
19	Lõssa	1553	1057	625	4756	750	260	250	117	324	10689	923	118	89	11794	250	12044	314	4686	232	988	285	10248	149	10397	668
20	Mõnuste	1178	808	591	6729	637	69	328	174	301	6553	80	118	207	17	6876	6876	91	2335	118	727	293	5636	5636	5636	5636
21	Nurci	2407	1540	859	4943	1743	46	225	182	400	9625	189	214	132	10	13501	13501	91	5821	182	225	184	12288	12288	12288	12288
22	Orava	1471	974	797	6211	174	46	225	182	400	9625	189	214	132	10	13501	13501	91	5821	182	225	184	12288	12288	12288	12288
23	Peri	663	439	372	2531	174	46	225	182	400	9625	189	214	132	10	13501	13501	91	5821	182	225	184	12288	12288	12288	12288
24	Põlga	787	522	339	2396	198	37	122	55	3905	170	207	47	91	4600	4600	3	2108	74	11197	566	167	4279	383	383	383
25	Põlga-Yana	1083	722	606	5326	373	37	176	120	328	4271	218	223	271	9943	5153	40	2456	148	348	1108	595	134	4919	468	468
26	Rõusa	2425	1238	1190	4728	512	115	235	101	160	6471	172	162	130	13606	13606	408	5146	212	186	3437	2567	108	1066	331	23
27	Rõusa	827	552	500	3700	420	201	130	101	160	6471	172	162	130	13606	13606	408	5146	212	186	3437	2567	108	1066	331	23
28	Rõusa	812	540	460	4299	120	130	101	160	6471	172	162	130	13606	13606	408	5146	212	186	3437	2567	108	1066	331	23	
29	Soalme	510	188	232	1939	942	47	65	56	38	4077	485	8	288	271	7881	8011	72	2436	247	1000	157	4508	457	457	457
30	Soalme	1090	708	447	3845	1547	182	51	62	4088	145	58	144	44	4099	4088	180	2101	2101	172	78	4599	7706	547	526	32
31	Saru	1217	810	627	4904	23	76	183	66	159	4818	237	52	49	1429	4899	182	2078	206	34	157	4508	457	457	457	457
32	Timu	739	634	457	4313	24	60	908	124	242	7506	36	52	59	1429	4899	182	2078	206	34	157	4508	457	457	457	457
33	Urvaste	1257	805	641	4347	140	57	182	97	161	7480	244	166	53	103	8050	7618	150	2631	149	606	174	5088	5088	5088	5088
34	Vaibina	1272	848	633	4373	140	57	182	97	161	7480	244	166	53	103	8050	7618	150	2631	149	606	174	5088	5088	5088	5088
35	Vaigla	2217	1284	1130	7049	436	523	234	165	6890	165	165	389	170	7685	7985	136	3443	54	32	797	7472	7044	7044	7044	
36	Vaekse	1156	770	777	5546	1274	45	275	254	370	139564	801	184	165	140	103264	103264	248	5702	258	706	568	15601	15601	15601	15601
37	Võrk	2667	1778	2399	9021	429	87	4615	148	148	7246	273	20	631	47449	47449	126	2727	106	901	146	9640	9640	9640	9640	9640
38	Võrk	1018	620	774	4125	443	69	131	157	4839	371	82	5646	5546	150	2678	48	40	1082	2498	149	149	5205	510	510	510

Põlvamaa

1	Irbaka	2573	1967	2514	18804	448	109	2610	631	20059	617	81398	800	32198	700	13049	1716	1078	1038	2486	—	—	—	—	—	—
2	Järvesuu	630	422	911	8827	63	112	227	182	11374	194	12908	2160	14468	248	5171	438	104076	1049	—	—	—	—	—	—	—
3	Kullu	330	220	1192	11847	78	38	829	136	1432	35	146938	581	19226	150	6044	233	238	5049	1931	—	—	—	—	—	—
4	Kullu	1408	1038	955	10106	78	47	405	654	16011	60	162926	19226	150	6044											

Vallavalitsuste bilans 31. märtsil 1935. a. maade järgi (kr) — Balance de communes rurales le 31. mars 1935 (en kr).

	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku Total	Kokku 1934. a.
Aktiva — Actif.													
I. Kassa olemid — Caisse . . .	123 647	31 060	90 888	59 628	29 254	82 202	107 990	116 467	25 866	53 284	10 974	731 260	803 095
1. Raha valla kassas . . .	13 102	0 911	20 835	10 000	6 333	19 921	17 252	63 391	14 695	36 004	5 456	219 949	224 404
2. Üld-hoiusunnad . . .	110 545	24 149	70 003	43 629	22 921	62 281	90 738	53 076	11 271	17 280	5 518	511 311	578 691
II. Erikapit. hoiusunnad ja väärtp. — Dépôts et effets . . .	257 629	62 963	81 149	101 137	63 455	83 807	122 208	154 598	50 040	61 280	24 634	1 062 830	830 176
III. Erikapit. antud laenud — Prêts des fonds spéciaux . . .	10 016	8 160	20 552	1 949	12 793	15 659	22 588	77 898	14 819	33 702	2 804	220 890	193 706
Sellest: a) Isikutele ja as. . .	3 809	4 137	3 325	1 147	1 693	322	10 654	12 742	8 145	24 809	2 804	73 707	76 037
b) Eelarvetele . . .	6 147	4 023	17 227	802	11 100	15 287	11 934	65 156	6 674	8 833	—	147 183	117 669
IV. Varandused — Biens . . .	2347 109	1155 551	2196 111	1450 886	823 578	1807 724	1719 467	3039 537	544 393	1668 171	313 596	17 046 117	16 056 553
1. Kinnisvarad . . .	1027 982	957 970	1867 346	1245 073	712 036	1527 150	1403 728	2626 789	477 340	1494 747	218 101	14 520 152	13 705 006
2. Vallasvarad . . .	410 127	107 581	328 765	184 907	110 642	280 674	255 730	412 748	67 053	173 424	95 405	2 525 065	2 351 547
V. Magasivilja olemid — Magasins de blé . . .	7 176	—	—	—	—	5 757	277	25 968	10 617	4 122	—	53 917	40 953
VI. Magasivilja laenud — Prêts de magasins de blé . . .	4 665	—	—	524	2 987	2 263	883	15 307	4 685	561	—	31 815	55 498
VII. Eelarvete debitorid — Débiteurs . . .	51 411	24 186	49 056	17 175	17 746	24 677	43 653	72 315	30 596	60 344	97 521	488 680	780 747
1. Aruandeaasta . . .	39 622	20 945	49 320	10 372	16 613	17 518	24 460	43 031	12 236	32 591	55 085	322 452	502 022
2. Eelmiste aastate . . .	11 789	3 241	5 727	803	1 133	7 169	10 193	29 284	18 310	27 753	41 836	166 228	277 825
VIII. Eelarvelised puudujälgid — Déficit . . .	512	—	—	143	—	152	5 249	8 217	344	3 417	12 010	30 044	54 702
1. Aruandeaasta . . .	512	—	—	143	—	152	2 893	2 351	11	2 325	2 495	10 822	38 508
2. Eelmiste aastate . . .	—	—	—	—	—	—	2 356	5 866	333	1 092	9 515	19 162	10 194
IX. Muud aktivad — Autres actifs . . .	67	—	6 491	5 539	—	372	20	294	—	2 098	9 102	23 923	18 916
Sellest avansid . . .	60	—	235	6	—	115	2	234	—	680	100	1 433	1 401
X. Aktivad kokku — Total . . .	2502 232	1281 920	2444 247	1616 995	949 813	2022 563	2022 335	3510 451	681360	1886 979	470 641	19 689 536	18 834 336
Passiva — Passif.													
I. Erikapitalid — Fonds spéc. . .	287 472	73 960	118 044	110 741	80 140	113 537	191 772	276 653	69 781	142 603	57 710	1 522 413	1 378 121
II. Magasivilja kapital — Capital de magasins de blé . . .	11 842	—	—	524	2 987	8 019	1 160	41 275	15 302	4 683	—	85 792	96 515
III. Varandused kap. (võlgadeta varand.) — Fonds d. biens . . .	2018 664	1082 739	1720 455	1163 422	604 619	1578 946	1536 994	2609 519	492 665	1446 397	290 909	14 545 329	13 431 456
IV. Eelarvete saadud laenud — Emprunts . . .	318 910	70 593	475 581	265 097	218 451	224 356	176 185	425 063	51 361	218 813	22 447	2 466 857	2 587 186
1. Erikapitalidelt . . .	0 147	4 024	14 947	551	11 100	16 287	13 439	61 294	0 073	8 833	—	142 295	115 042
2. Riigikassalt ja riikl. pankadelt . . .	200 592	66 260	402 588	257 776	200 771	180 294	132 690	290 648	44 078	183 561	22 447	2 080 720	2 203 296
3. Pankadelt ja teistelt asutistelt ja isikutelt . . .	13 171	300	58 046	6 770	6 580	28 775	30 050	73 121	610	26 419	—	243 842	208 248
V. Naturaalhustete teostamise summad — Montant de obligat. en nat. . .	2 279	6 383	6 741	5 742	337	4 045	12 059	9 197	578	2 504	2 926	53 791	52 546
VI. Kinnisvarademaksumad — Impôts sur les immeubles . . .	6 729	2	3 232	1 715	283	1 021	2 505	3 314	737	7 595	2 971	30 104	47 331
VII. Tulumaksumad — Impôts sur le revenu . . .	2 420	—	1 266	134	—	416	487	1 390	164	1 674	1 043	8 994	16 216
VIII. Maksude sissenõudmise harraha — Amendes pour le versement arriéré des impôts . . .	165	—	73	12	1	23	36	330	16	417	122	1 095	4 374
IX. Muuvalitsuse summad — Impôts des admin. d'arron. . .	1 526	14	1 137	824	4	79	612	729	93	1 266	1 238	7 522	16 360
X. Riigisummad — Sommes d'État . . .	194	15	654	98	106	498	883	107	339	831	203	3 927	35 706
Sellest: Opetajate palgad . . .	—	—	10	—	—	406	108	1	321	681	—	1 487	24 103
Pensionid ja toet. . .	30	13	94	83	1	10	750	01	—	177	55	1 283	2 452
XI. Edasiantavad summad — Passifs transitoires . . .	3 446	859	3 873	7 032	1 362	2 415	4 933	6 132	1 872	1 726	2 703	36 353	44 111
XII. Eelarvete kreditorid — Créditeurs . . .	13 721	15 705	38 722	15 642	14 664	27 781	53 658	73 679	28 284	34 650	69 468	385 375	598 717
1. Aruandeaasta . . .	11 457	10 440	38 020	13 870	12 389	21 595	35 924	44 624	12 035	20 482	28 063	245 799	381 342
2. Eelmiste aastate . . .	2 264	5 265	6 702	1 773	2 275	6 186	17 134	20 155	15 340	13 068	40 505	130 576	217 375
XIII. Eelarvelised ülejäägid — Excédents des budgets . . .	134 864	31 650	74 469	45 156	26 859	61 427	41 652	63 163	20 168	23 320	15 294	538 523	516 414
1. Aruandeaasta . . .	74 693	25 030	44 020	37 317	21 097	35 882	33 943	43 107	10 012	13 928	8 170	347 259	291 164
2. Eelmiste aastate . . .	60 171	6 620	30 449	7 839	5 762	25 545	7 709	19 996	10 156	9 892	7 124	101 263	225 250
XIV. Muud passivad — Autres passifs . . .	—	—	—	855	—	—	—	—	—	—	3 607	4 463	9 243
XV. Passivad kokku — Total . . .	2502 232	1281 920	2444 247	1616 995	949 813	2022 563	2022 335	3510 451	681360	1886 979	470 641	19 689 536	18 834 336
Kokku 1934. a. — Total 1934 . . .	2440 880	1227 156	2234 231	1531 844	880 803	1966 894	2003 721	3397 110	657 480	1913 550	474 040	18 834 336	

MAJATEENIJATE TÖÖ- ja PALGAOLUD.

CONDITIONS du TRAVAIL et les SALAIRES des PERSONNES en SERVICE DOMESTIQUE.

Sisu: A. Majateenijate arv ja demograafiline koostis 1. III 1934 rahvaloenduse andmel. 1. Üldarv, lhk. 593. 2. Majateenijad linnas ja maal, lhk. 594. 3. Rahvus, lhk. 594. 4. Vanus, lhk. 594. 5. Perekoosseis, lhk. 595. 6. Laste arv, lhk. 595. 7. Suhe tööga, lhk. 595. 8. Ühiskondlik kihitus, lhk. 595. B. Tallinna majateenijad (ankeedi andmel). 1. Pärilolu, lhk. 596. 2. Perekoosseis ja haridus, lhk. 596. 3. Majateenijana teenitud aeg, lhk. 596. 4. Töökohta vahetuse sagedus, lhk. 596. 5. Vahetaliitu ja tööaolu kestus töökohta vahetusel, lhk. 597. 6. Tööleping, lhk. 597. 7. Majateenijate töökoormis, lhk. 597. 8. Tööpäeva pikkus ja puhkus, lhk. 597. 9. Töötasu, lhk. 598. 10. Majateenijate eluruum, lhk. 598. 11. Sotsiaalne riisiko, lhk. 598.

Majateenijate töö- ja palgaolude küsimust on käsitletud meil üldiselt vähe, kuna seni ei puudus majateenijate töötingimusi iseloomustav andmestik.

Selle lünga on nüüd täitnud 1. III 1934 rahvaloendus ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu algatusel ja kulu majateenijate töö- ja palgaolude kohta 1935. a. korraldatud ankeet. Ankeetlehtede levitajaks ja täidetud lehtede kogujaks oli Üleriiklik Majateenijate Ametiühing. Sel ametiühingul, kel tegelikult liikmeiks vaid Tal-

linnas asuvaid majateenijaid, oli 1935. a. umbes 120 liiget. Mainitud ametiühingu poolt jagati ankeetlehed välja suurele osale oma liikmeskonnast. Iga ametiühingu liige sai peale selle ankeetlehe kaks lehte levitamiseks oma tuttavate majateenijate hulgas. Üleriiklik Majateenijate Ühing sai täidetult tagasi 201 ankeetlehte, millised statistilisel töötlemisel osutusid sisult üldiselt rahuldavaks. Järgnev käsitlus põhineb 1. III 1934 rahvaloenduse ja selle ankeedi andmestikul.

A. MAJATEENIJATE ARV JA DEMOGRAAFILINE KOOSTIS 1. III 1934 RAHVALOENDUSE ANDMEL.
NOMBRE DES PERSONNES EN SERVICE DOMESTIQUE ET LEUR COMPOSITION DEMOGRAPHIQUE D'APRÈS LES DONNÉES DU RECENSEMENT DE 1. III 1934.

1. Üldarv.

Nombre générale.

Isiku- ja majateenimise alale kuuluvateks loeti 1. III 1934

rahvaloendusel eraisikute teenistuses seisvad autojuhid, lastekasvatajad, kojamehed (eramajades), eraisikute teenistuses seisvad kokad, toa- ja köögitudrukud, lapsehoidjad, perenaised (virtinad) jne. Sellise tööalalise piiritlemise kohaselt oli 1. III 1934 maja- ja isikuteenimise alalt ülalpidamist saavaid isikuid 18 946, neist 2 349 meest ja 16 597 naist. Sellest arvust oli töö suhtes „aktiivseid“, s. o. isikliku tööga iseseisvat sissetulekut saavutavaid isikuid mehi 1 466 ja naisi 14 656.

Tuleb mainida, et majateenija pidamine tavaliselt perenaise abiliseks eeldab teatud majandusliku jõukust. See on igal juhul esmajärgu tähtsusega tegureid, millest sõltub majateenijate pidamise ulatus. Teisalt aga tuleb arvestada, et tänapäeva majanduslikus ja ühiskondlikus elus naine on võitnud töötajana ulatuselt küllalt tähtsa positsiooni, mistõttu paljud abielulisedki naised on jätnud oma kodumajapidamise, sageli ka lastekasvatuse majateenija hoolde. Seda põhjustavad väga mitmekesised tänapäeva ühiskondlikele elule omased sotsiaalsed tegurid. Kõigepealt tänapäeva naine püüab olla vähemalt oma isiklike tarvete rahuldamise suhtes majanduslikult iseseisev, mida võimaldab temale isiklik sissetulek kas iseseisvalt või palgalisena teotsemisel. Teiseks seisab väljaspool kahtlust, et naise sissetuleku abil, mis osutub lisaks perekonna peaa sissetulekule või teenistusele, taotletakse kõrgemat elatustaset. Kolmandaks, kodumajapidamine ja lastekasvatus ei rahulda tänapäeva kultuurset

naist; ta otsib iseseisvat teotsemisvõimalust väljaspool oma kodu.

Millises ulatuses majateenija pidamine on meil võimalik majandusliku jõukuse tõttu, teisalt aga mil määral see on põhjustatud viimati mainitud sotsiaalse ilmega nähtustest, seda selgitab kaudselt 1. III 1934 rahvaloenduse andmestik.

1. III 1934 rahvaloendusel oli töö suhtes „aktiivseid“ (iseseisvalt sissetulekut saavutavaid) naisi 160 777, kellest lasteta 87 821 ja lastega 72 956. Arusaadavalt iga töötav naine, kellel on kas või ükski laps, vajaks oma kodumajapidamise korraldamiseks ja laste järelevalvatajaks teiste abi. Ent tegelikult ei suudeta siiski sageli majanduslikel põhjustel teenijat pidada. Konkreetsemate andmete puudumisel teenijate pidamise kohta, osalt probleemi lahendamise lihtsuse huvides, jätame küsimusest üldse välja põllumajanduses iseseisvalt töötavad lastega naised (peale ametnike), kes kodumajapidamise korraldamiseks palgalist teenijat peavad vaid harukorral. Samuti jätame välja töölisid, kes oma teenistusest vaevalt suudavad pidada majateenijat. Nii jäävad järgi vaid peremeeste, ametnike ja vabakutselistele kihti kuuluvad isikud, kelle kohta võib oletada, et nad olles ühe või mitme lapse ema ja samal ajal teotsetes mingil sissetulekut andval tööalal tõenäoliselt peavad oma kodumajapidamise korraldajana majateenijat. Selle oletuse kohaselt saame töö suhtes „aktiivseid“ naisi, keda nende kodumajapidamises tõenäoliselt asendab palgaline majateenija, järgmisel arvul:

Põllumajandus	30
Sellest: E	30
Tööstus	884
Sellest: A	454
B	212
D	218
Kaubandus	826
Sellest: A	270
B	272
D	284
Transport ja side	328
Sellest: A	12
B	3
D	313
Ühiskondlik tegevus	2 008
Sellest: D	1 524
E	484
Tööharu teadmata	23
Sellest: D	23

Kokku 4 099

- A — Peremehed alatiselt palgatud töolistega.
- B — „ „ „ „ oma perekonnaliikmetega.
- D — Ametnikud.
- E — Vabakutselised.

Jättes kõrvale maja- ja isikuteenimise alal teotsevad meessoost isikud (arvult 1 466 — peamiselt kojamehed, isikliikud autojuhid jne.), võib väita, et majateenijate arv, kes majanduslikult tegevaid naisi asendavad nende kodumajapidamises, ulatub ümmarguselt 30% majateenijate üldarvust. Tõsi, I. III 1934 rahvaloendusel arvestati lastega naistena kõiki naisi kes üldse sünnitanud lapsi. Seega osalt võisid nad rahvaloendusel olla lasteta (lapsed surnud), osalt võisid lapsed olla juba täiskasvanud, mil juhul oma kodumajapidamises on võimalik tulla toime ka ilma palgalise abita. Ent teisest küljest I. III 1934 rahvaloendusel ka maja- ja isikuteenimise alal arvestatud isikud ei teotsenud püsival kohal alatise palgalise tööjõuna, vaid nende hulgas arvestati ka pideva töö ja kohata passijad ja pesupesijad. Tuleb ühtlasi arvestada, et mõningais perekonnits peetakse mitu palgalist majateenijat ja et majateenijat peetakse osalt ka neis perekonnits, kus majanduslikult iseseisvalt teotseval naisel ei ole lapsi üldse olnud. Arvestades mainitud vastastikku tasakaalustavaid asjaolusid võib tõenäoselt jääda püsima toodnd protsendimäär juure.

2. Majateenijad linnas ja maal.

N. du service en villes et à la campagne.

Kuna õeldu kohaselt majateenijate pidamine eeldab teatud majanduslikku jõukust või selleks küllaldast teenistust, on selge, et majateenijad peavad asuma enamjaolt tööstuse ja kaubanduse ning valituse- ja kultuurasutuste keskustes — linnades, alevites jne. I. III 1934 rahvaloenduse andmeil oli maja- ja isikuteenimise alal isikliiku tööga iseseisvalt sissetulekut saavutavate („aktiivsete“) jaotus administratiivüksuste järgi:

	Mehed		Naised	
	Arv	%	Arv	%
Linnad	1 380	92,8	11 005	75,7
Aleviid	32	2,2	580	3,6
Vallad	74	5,0	3 080	20,7
Kokku 1 466	100		14 655¹⁾	100

¹⁾ Arvestamata 1 isik, kelle alatine elukoht teadmata.

Nagu nähtub, naismajateenijatest ca 80%, meestest aga (kellest suure osa moodustavad kojamehed) 95% asub linnades ja alevites. Valdades asuvate arvu põhjustavad esijoones maal asuvad tööstuslikud ja kaubanduslikud keskused, ametnikud, vabakutselised (arstid) jne.

3. Rahvus. Nationalité.

Rahvuse järgi maja- ja isikuteenimise alal on arvukalt esindatud vähemusrahvused — venelased, sakslased, rootslased, kes suhteliselt oma rahvuse aktiivsete liikmete üldarvuga on maja- ja isikuteenimise alal rohkem tegevad kui eestlased. Äärmiselt madala osatähtsusega esinevad siin aga juudid, kes nähtavasti eelistavad teotseda tulusamail tööaladel (tööstus, kaubandus, ühiskondlik tegevus). Viimase rahvaloenduse järgi on vahekorrad järgmised:

	Aktiivse rahvastiku jaotus I. III 1934 (%)	
	Maja- ja isikuteenimise	Kõik tööhäru
Eestlased	88,6	80,1
Venelased	7,3	7,1
Sakslased	2,0	1,8
Rootslased	0,7	0,5
Juudid	0,1	0,4
Muud	1,3	1,1
Kokku	100	100
Teadmata	0,1	0,2

4. Vanus. Age.

Isiku- ja majateenijate vanust iseloomustavad järgmised I. III 1934 rahvaloenduse andmed:

	Töölised ja teenijad		%		Ametnikud	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.
—14 a.	—	62	—	0,4	—	—
15—19 „	11	1 232	0,8	8,4	—	2
20—24 „	130	4 352	0,1	20,8	2	3
25—29 „	211	2 586	14,7	17,7	6	2
30—34 „	203	2 330	14,1	16,0	8	1
35—39 „	306	2 195	21,3	15,0	8	2
40—44 „	346	1 397	24,1	0,5	0	4
45—49 „	229	475	15,0	3,2	2	—
Kokku 1 436	14 628	100	100		32	14
Teadmata	—	18	—	0,1	—	—
Üldse 1 436	14 646				32	14

Vanuse suhtes näeme meeste ja naiste vahel suuri erinevusi. Meeste vanuslik rühmitus osutab asjaolule, et meeste suhtes isiku- ja majateenimise ala on esijoones isikute tööalaks, kes teistel aladel ei suuda enam kanda täit töökoormat. Siin näeme arvulist osatähtsust tõusvat rööbiti vanuse tõusuga. Osalt on see ilmselt põhjustatud ka sellest, et kojameestena arvestati ka majaomanikke, kellel rahvaloenduse ajal kojamehe kohuste täitmine osutus peatööalaks, kes aga oma nooramas eas võisid tegelda hoopis teistel aladel.

Nais-majateenijate vanus algab juba peagu koolieast peale ja ulatub raugaeani. Kuni 49 a. vanuseni nais-majateenijate vanuslik rühmitus ühtub lähedalt üldise töölise ja teenijate vanusliku rühmitusega. Ainult kõrgemas vanuses majateenijate arvuline osatähtsus on suurem, millest tuleb järeldada, et naistest samuti paljud jõu raugedes siirduvad

füüsiliselt suuremat pingutust nõudvalt aladelt majateenistuse alale, kus töökoormis (näiteks, lapsehoidjail) ei ole neile üle jõu käiv.

5. Perekonnaseis. Nais-majateenijate perekonnaseis oli 1. III 1934 rahvaloendusel, võrreldes üldise töö suhtes „aktiivsete“ naiste perekonnaseisuga, järgmine (%):

	Maja- ja isikuteenijate		Kõik tööharud kokku
	Arv	%	
Abielus	5,7	10,3	
Abielus, kuid elavad lahuses	2,0	3,1	
Lesed	14,6	28,3	
Lahutatud	1,8	2,2	
Vallalised	75,0	50,1	
Kokku	100	100	
Toodmata	0,4	0,7	

Toodust nähtub, et majateenijate perekonnaseis on tublisti erinev. Nad esinevad suhteliselt üldisest madalama abieluliste, lahutatute ja leskede arvuga, teisalt aga väga kõrge vallaliste arvuga. Tuleb arvestada, et abieluliste ja leskede arvu tõenäoliselt suures osas moodustavad sellased, kes elavad oma kodus, moodustades ise oma leibkonna, kes on läinud majaja isikuteenimise alale mingi elus tekkinud murrangu tõttu (leseks jäämine) või teenivad oma tööga perekonnapea teenistusele vaid lisa (passijad, pesunaised). Tööandja korteris elavate vallaliste majateenijate arv on seega tõenäoliselt suhteliselt veel suurem.

Sellise koostise majateenijate perekonnaseisult määrab juba ette selle tööala erinev iseloom. Tavaliselt tööandja seisukohalt majateenijana on eelistatav peagu ainult vallaline või lasteta naine, kuna lastega teenijat peetakse tülikaks. Teisalt aga näivad majateenijate abiellumisvõimalused olevat piiratud. Tallinna majateenijate ankeedist selgub, et majateenijad on rõhuvas enamuses pärit majanduslikult vähemkindlustatud ühiskonnakihtidest. Tulevase eluseltisilise valimisel aga pruudi majanduslik seisund kahtlemata etendab küllalt olulist osa. Lõpuks ei saa eitada ka seda, et osa majateenijast arvatavasti hoidub abiellumast, kuna abielu enamjalt ei suuda

majateenijale pakkuda sama elatustaset, rääkimata kehvena pereema eluraskustest.

6. Laste arv. 1. III 1934 rahvaloenduse and-
Nombre des enfants. med näitavad, et maja- ja

isikuteenimine on ebasoodus tööharu mitte üksnes abielluvuse, vaid ka sigivuse suhtes. Lasteta naiste arv on majateenijate hulgas üldisest keskmisest tublisti madalam, vaatamata perekonnaseisule.

	Lasteta naiste %		Keskmine laste arv ühe lastega naise kohta	
	a	b	a	b
	Abielus	30,1	18,7	2,9
Lesed	21,5	10,3	3,3	4,4
Lahutatud	39,2	33,9	1,7	2,2
Vallalised	93,9	89,5	1,3	1,6
Kokku	74,2	41,2	2,8	3,5

a — Maja- ja isikuteenimine.
b — Kõik tööharud kokku.

Sama olukorda iseloomustavad andmed abielu kestuse järgi.

Abielu kestus	Lasteta majateenijate arv (%)	Keskmine laste arv ühe lastega majateenija kohta
— 1 a.	86,7	1,3
1 „	83,8	1,0
2 „	73,9	1,1
3—4 „	46,4	1,5
5—9 „	37,4	1,6
10—14 „	32,4	2,1
15—19 „	28,6	2,3
20—29 „	14,1	2,9
30— „	13,3	4,1
Keskmine	39,1	2,9

Toodust nähtub, et ka laste arv abielulisel majateenijail, kes üldse sünnitanud lapsi, on suhteliselt madal (2,9). Ent see ületab siiski laste arvu naistel mitmes tööharus, nagu tööstus (2,7), kaubandus (2,4), transport ja side (2,6) ja ühiskondlik tegevus (3,2). Suurema laste arvuga esineb vaid põllumajandus (3,7).

7. Suhe tööga. Edasi selgub rahvaloenduse *Caractères de l'activité.* andmeist maja- ja isikuteenimise alalt ülalpidamistsaajate suhe tööga, mida iseloomustavad järgmised arvud.

	Mehed			Naised			Kokku		
	Arv	%		Arv	%		Arv	%	
		a	b		a	b		a	b
Tööga iseseisvat sissetulekut saavutajad	1 466	62,4	71,2	14 056	88,3	27,4	18 122	85,1	41,8
Palgata töötajad perekonnaliikmed	2	0,1	0,1	4	0,0	28,0	6	0,0	21,1
Kodumajapidamises tegevad	—	—	0,0	877	5,3	15,3	877	4,6	8,1
Ülalpeetavad	881	37,5	28,7	1 000	6,4	20,3	1 941	10,3	29,0
Kokku	2 349	100	100	16 597	100	100	18 946	100	100

a — Maja- ja isikuteenijad. b — Kogu rahvastik.

Toodud andmestiku kohaselt ulatus maja- ja isikuteenimise alal majanduslikult tegevate isikute arv 1. III 1934. a. 16 128, millest naised on 90,9%-ga rõhuvas ülekaalus. Suhe tööga on sellele tööalale omase erineva olustiku tõttu täiesti omapärane. Mehed, kelle osatähtsus on ses tööharus väike, esinevad märksa väiksema töö suhtes „aktiivsete“ arvuga (62,4% üldkeskmise 71,2% vastu). Teisalt aga esinevad ses tööharus mehed üldisest suhteliselt samavõrra kõrgema ülalpeetavate arvuga. Naiste

hulgas aga esinevad väga kõrge osatähtsusega töö suhtes „aktiivsed“, kuna nende kodumajapidamises tegevate, samuti ülalpeetavate arv on suhteliselt väga madal.

8. Ühiskondlik kihitus.

Classes sociales.

Ühiskondliku kihituse poolest vsid 32 meest ja 14 naist kuulus maja- ja isikuteenimise alalt ametnikkude kihti, töötades kontori- või taolise tööjõuna, nagu näiteks, majavalitsejad. Rõhuv enamuse kuulus tööliste ja teenijate kihti.

B. TALLINNA MAJATEENIJAD ANKEEDI ANDMEIL.
SERVICE DOMESTIQUE À TALLINN (DONNÉES DE L'ENQUÊTE SPÉCIALE).

1. Päritolu. Ankeediga arvestatud Tallinna majateenijad on rõhuvas enamuses maa päritoluga. Registreeiritute üldarvust (201) oli pärit sünnikoha järgi linnadest 22,1%, alevitest 1,7% ja valdadest 76,2%. Üldarvust 3,7% oli sündinud Venemaal ja 13,7% kohta puuduvad sünnikoha üle andmed. Üksikutest maakondadest annavad Tallinnale majateenijaid suuremal arvul Viru-, Järva- ja Harjumaa. Nagu näha, on need kõik Tallinnale lähemal asuvad maad. Teised maad on andnud majateenijaid poole võrra ja veelgi vähem. Vähesse arvu tõttu on üksikute linnade kohta raske ütelda midagi kindlamalt. Enam esindatud näivad olevat Narva ja Pärnu ning kohaliku päritoluga majateenijad.

Vanemate elukutse poolest on pilt väga selge, nagu näha järgnevast:

Vanemate elukutse:	Arv	%
Taluperemees	43	20,5
Põllutöoline	45	27,8
Käsitöoline	22	13,6
Töoline	43	20,5
Muud	9	5,6
Kokku	162	100
Teadmata	39	19,4
Üldse 201		

Nii nähtub, et majateenijate kontingendi kujundavad suures enamuses käsitöoliste või palgaliste põllu- ja tööstustöoliste tütreid, kellel oma kodus tööjõu rakenduseks ei ole võimalusi. Ent sama võib ütelda ka taluperemeeste tütarde kohta — ka need on tulnud linna majateenijaks tõenäoliselt väiketalundest, kus kõik perekonnaliikmed ei mahu tööle.

2. Perekonnaseis ja haridus.
État civil et l'instruction.

Ankeedi andmeil oli registreeiritute üldarvust vallalisi 93%, leski üle 4% ja lahutatuid 2%, kuna abielulised puudusid üldse. See tõendab veel kord, et abielulised teotsevad maja- ja isikuteenimise alal enamjaolt vaid juhuslikel töökohtadel mittealalise tööjõuna, elades ise oma kodus.

Hariduse poolest on majateenijad väga ühtlane kogu. 94% Tallinna majateenijaist omab vaid algkooli hariduse, 2% on saanud täieliku keskkooli hariduse ning ülejäänud 4% on saanud algkooli haridusest mingi kõrgema hariduse.

Kutsealalist ettevalmistust ei ole majateenijad koolis enamjaolt saanud. Üle 60% majateenijaist vastas, et nad on saanud ametalalise ettevalmistuse endisel töökojal, üle 20% oma kodus ja koolis vaid 6,6%; üle 10% sai ettevalmistuse mujal.

3. Majateenijana teenitud aeg.
Durée de service.

Majateenijana teenitud aja suhtes 199 majateenijat, kelle kohta andmed teada, ositusid järgnevalt:

Teenitud aeg (a).	Arv	%
— 2	9	4,5
3— 4	13	6,5
5— 10	35	17,6
10—14	36	18,1
15—10	23	11,6
20—	83	41,7
Kokku 199	100	

Need andmed lubavad järeldada, et majateenijad, valides oma tööalaks isiku- ja majateenimise, jäävad suures enamuses püsivalt sellele alale. See väide on seda rohkem kindel, et antud juhul meil on tegemist vanuselt mitmekesise isikute kompleksiga, kellest suur osa nooruse tõttu on teeninud majateenijana võrdlemisi piiratud aja kestel.

4. Töökohta vahetuse sagedus.
Fréquence de changement du lieu d'emploi.

Kui tööala suhtes võisime konstateerida küllaldast stabiilsust, siis töökohta vahetuse suhtes olukord on seda vähem stabiilne. Ankeedi andmed iseloomustavad seda järgmiselt:

Teenistuse kestus endisel töökojal:	Arv	%
— 5 kuud	34	18,9
6—11 „	25	13,9
1 aasta	42	23,3
2 „	33	18,3
3— 4 „	21	11,7
5 a. —	25	13,9
Kokku 180	100	
Teadmata	21	10,4
Üldse 201		

Nii nähtub, et ligi 20% majateenijaist vahetab aasta kestel kaks korda töökohta ja ligi 50% ei püsi kohal üle aasta. Tavaliseks, sagedaimaks tööaja kestuseks ühel ja samal töökojal osutub 1 aasta.

Pidades silmas asjaolu, et majateenistus on ala, kus palgalise tööjõu kasutamise suhtes ulatuse poolest üldiselt ja ka sesoonselt kõikumised on väikesed, tuleb töökohta vahetust pidada liiga sagedaseks. Töölepingute katkestamise põhjuste kohta ankeedi andmestik osutus puudulikuks. Kuid lepingut katkestajate poolte kohta võib öelda, et ümmarguselt 30% ulatuses koha ülesütlejaks on tööandja, 70% ulatuses aga majateenija ise. Arvestades meie tööturu tingimusi, tuleb lepingut katkestanud majateenijate arvu pidada väga kõrgeks. Et rahulolematu vastaspoolega sageli kujuneb eriti teravaks, seda tõendavad ankeedi andmed küllaldase selgusega, nagu nähtub järgnevalt:

Töölepingu katkestamisest otteütlemise aeg.	Lepingu katkestaja Tööandja	Majateenija %
Vallandatud või lahkunud päevapealt	14,9	4,2
1 nädal	3,0	3,4
2 „	61,2	70,8
3— „	20,9	12,6
Kokku 100	100	

Enamasti toimub lepingu katkestamine Balti eraseaduses ettenähtud normi kohaselt — ülesütlemissel 2 nädalat ette. Kuid ei ole haruldane ka ülesütlemine päevapealt — eriti tööandja poolt.

5. Vahetalitus ja töötaolu kestus töökoha vahetusel.

Médiation et durée de chômage.

Majateenijate töökoha vahetusel etendavad Tallinnas vahendajatena võrdlemisi suurt osa vahetalituskontorid. Ankeedi andmeil saab nende kaudu kohale ümmarguselt 35% majateenijaist. Lähedalt samal arvul esinevad vahendajatena majateenijate tuttavad majaprouad. Peale selle umbes võrdsel arvul (ca 15%) saavad majateenijad kohale tuttava majateenija ning ajalehekuulutuse kaudu.

Töökoha vahetus majateenijail, kelle teenistus ei ole kuigi suur, on seotud küllalt tõsise majandusliku riisikoga. Seepärast toimitakse töökoha vahetusel teatava ettevaatusega. Andmeist selgub, et ca 20% töökoha vahetajaist on juba enne endiselt töökohalt lahkumist vaadanud omale valmis uue töökoha; nõnda sünnib vahetus osalt kohalt kohale. Ent enamjaolt kulub siiski uue töökoha otsimiseks teatud aeg, mis ulatub sageli, nagu nähtub järgnevast, mitme kuuni.

	Arv	%
Töötaolu kestus töökoha vahetusel nädalad: 0	39	21,8
1	12	6,7
2	10	8,0
3	6	3,4
Kuud: 1	30	16,8
2	26	14,5
3—	50	27,0
Kokku	179	100
Teadmata	22	10,0
Ühise	201	—

6. Tööleping.

Contrat du travail.

Maja- ja isikuteenimise alal senini on kehtimas vaid Balti orascaduse § 4215, mis näeb lepingu ülesütleamiseks 2-nädalase tähtaja. Teisalt võib kinnitada, et sel alal ei ole kujunenud välja ka mingeid enam-vähem üldiselt tunnustatud traditsioone. Nii kujunevad töölepingud tegelikult tööandja ja töövõtja igakordse kokkuleppe tulemusena nii vormi kui sisu poolest täiesti juhuslikku laadi.

Riigivanema poolt 7. X 1936. dekreedina antud Tööliste töölepingu seadus (RT 83—1936, art. 663), mis hakkab kehtima 1. I 1937, osutub majateenijate tööolude korraldamise suhtes esimeseks töökaitseseaduseks. See seadus on majateenijate suhtes kehtiv täies ulatuses, arvatud välja sisekorra-määrused, millised kehtivad vaid vähemalt 15 töölisega käitiste kohta. Peale üldeskirja see seadus näeb ette aja, mille peale võidakse sõlmida tööleping, poolte üldised kohustused, töölepingu lõpetamise tingimused, palgamaksmise korra jne.

Senini kehtinud olukord on majateenijate seisukohalt väga puudulik. Ankeedi andmeil töötingimuste kohta oli 185 majateenijast sõlminud kirjaliku lepingu vaid 2 majateenijat, kuna kõik ülejäänud olid sõlminud vaid suulise lepingu. Töölepingu kestuse suhtes rõhuv enamuse lepinguist oli sõlmitud määramata aja peale.

7. Majateenijate töökoormis.

Portée du travail des domestiques.

Majateenijate töökoormise määraavad väga mitmekesised asjaolud, nagu korteri ja perekonna suurus, laste arv pere-

konnas, vahest erilist hoolitsemist vajavad perekonnaliikmed (haiged, vigased), korteri küte (keskküte või ahjud) jne. Ankeedi andmed osutavad, et majateenijad on enamuses silmnähtavalt jõukate isikute teenistuses. Nii ligi 25% majateenijate tööandjaist elas 3—4-toalistes korterites ning üle 70% — 5 ja enam toalisel korteris. Tavaliselt Tallinna majateenijal on koristada 3—5-toaline korter. Samadel andmetel oli ca 75% korteritest ahjuküttega, kus enamjaolt (ca 65% ulatuses) majateenijal tuli lõhkuda ja kanda puud korterisse. Korteri kütmisest olenev töökoormis tohiks olla üldiselt veelgi suurem, kuna keskküttega kortereid oli Tallinnas 1. III 1934 rahvaloendusel vaid 3,8%. Ka perekonnaliikmete arvult majateenijate teenida olevad perekonnad on tavalisest linnarahvastiku perekonnast suuremad.

Perekonnaliikmete arv tööandja perekonnas	Majateenijate, resp. perekondade arv	%
1	9	4,7
2	26	13,5
3	43	22,2
4	48	24,0
5	33	17,1
6	13	6,7
7—	21	10,9
Kokku	193	100
Teadmata	8	4,0
Kokku	201	—

Toodud andmeil on majateenija teenidaolevas perekonnas keskmiselt 4,4 perekonnaliiget, arvatud kokku täiskasvanud ja lapsed. Ent tavaliselt laste eest hoolitsemine nõuab majateenijalt tunduvalt rohkem vaeva kui täiskasvanute teenimine või kodumajapidamise korraldamine. Majateenijate töökoormise täpsamaks väljenduseks oletame, et erilist hoolitsemist vajavate isikute ja laste eest hoolitsemine vanuses alla 5 a. on 2 korda ning laste eest hoolitsemine vanuses 5—16 a. 1½ korda koormavam, võrreldes täiskasvanud isikutega. Sellasel oletusel saame laste ja erilist hoolitsemist vajavate isikute arvel majateenijate töökoormise suurema umbes 15% võrra. Nii Tallinna majateenijal on tavaliselt hoida korras ja enamjaolt kütta 3—5-toaline korter, ¾ juhtudel valmistada perele toitu, teenida keskmiselt 4—5-liikmelist perekonda ning igal teisel juhul pesta pesu. Pool majateenijaist on pesupesemisest vaba.

8. Tööpäeva pikkus ja puhkus.

Durée de la journée du travail et le congé.

Tööaja suhtes majateenijad töötavad hoopis erinevais oludes. Juba perekonnaelu laad, mida majateenija paratamata elab kaasa, on üks olulisemaid tavaliselt väga pika tööpäeva põhjusi. Teisalt on aga ka töökoormis küllalt suur, millega võimatu tulla toime lühema ajaga.

Ankeedi andmeil majateenijate tööpäeva pikkus on keskmiselt (mediaan) 14,9 tundi. Sagedaimaks tööpäeva pikkuseks on aga 16 tundi — tõenäoliselt hommiku kella 6-st kuni õhtu kella 10-ni, mis aja vältel perenaisel või teda asendaval majateenijal tavaliselt tuleb sooritada kodumajapidamistööd. Selle aja kestel majateenija töö kestab pikemate vahelaadade. Vaid umbes 30% majateenijaist kasustas puhkuseks päevast vahelaega kestusega 1½—2 tundi.

Suvepuhkust saab ankeedi andmeil ümmarguselt 50% majateenijaist. Puhkustsaanuil kestab see tavaliselt 2 nädalat (üle 60%), umbes 1/5 saab puhkust vaid 1 nädal ja umbes samas ulatuses kestab puhkus üle 2 nädala — tavaliselt 4 nädalat.

9. Töötasu.

Rémunération du travail.

Ankeedile vastanud majateenijate palganorme iseloomustab järgnev tabel.

Majateenijate jaotus kuupalga normi järgi 1935. a. kevadel.
Taux de salaire mensuel des personnes du service domestique au printemps 1935.

Vanus — Age.	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)						Kokku Total
	5—	6—10	11—15	16—20	21—25	26—	
15—19	—	—	—	—	—	—	1
20—24	—	—	—	—	—	—	2
25—29	—	2	13	0	—	—	24
30—34	—	2	5	10	2	—	26
35—39	—	2	5	11	3	1	22
40—44	2	—	9	13	7	—	31
45—49	1	2	4	10	5	1	23
50—54	—	—	8	10	5	2	32
55—59	—	2	7	7	2	—	18
60—64	—	—	3	5	2	3	13
65—	—	—	3	4	—	—	7
Kokku — Total	1	1	—	—	—	—	2
	5	16	58	88	26	7	200

Sellest nähtub, et kuupalga normid kõiguvad tavaliselt 10—20 kr, kuid ka kõrvalekaldeid sellest ei ole haruldased. Vanuselt nooremate palganormid, kes arvatavasti osalt algajad sel alal, on silmnähtavalt madalamad. Antud osituse kohaselt on majateenija keskmine kuupalk rahas (mediaan) 16,2 kr. Seda normi võib pidada tüüpiliseks Tallinna kohta. Kuna aga provintsilinnades palgatase ja elatusmaksumus on tildiselt madalamad kui Tallinnas, siis on seal ka majateenijate palganormid tõenäoliselt Tallinna normidest madalamad. Lisaks rahapalgale majateenijad saavad prii toidu, enamjaolt eluruumi ühes küttes ja valgustusega, tavaliselt voodipesu ning pühadeks mõningaivil juhtudel ka gratifikatsioone. Toidu suhtes tuleb öelda, et majateenijate enestevaldusel ligi 90% majateenijaist saab sama toitu, mis pererahvas ja ainult juhtudel, mis moodustavad üldarvust ligi 20%, antakse majateenijaile toitu ja-

pärast. Hinnates natuuras antava tasu raha peale ümber, saame palgatüldsumma kohta järgmise kalkulasiooni:

alk rahas	16,2 kr
toit	18,0 „
eluruum, kütte, valgustus, gratifikatsioon	8,0 „
Kokku 42,2 „	

Selle kalkulasiooni kohaselt, mis koostatud üsna tagasihoidlikkude normide alusel, majateenija töötasu on väga lähedane lihtnaistööliste teenistusele Tallinna tööstuslikes suurkätistes (1935. a. juulis: 20,7 snt tunnis × 200 = 41,4 kr) ning on pisut alla naistööliste teenistuse üleriiklikust keskmisest suurtööstuse kätistes (1935. a. I poolaastal: 22,3 snt × 200 = 44,6 kr). Tõsi, tööaja suhtes tööstustöölised on paremas seisukorras, ent teisalt majateenija töö ei ole enamjaolt nii pingeline ega jõuline kui vabrikutöölisel.

10. Majateenijate eluruum.

Conditions du logement.

Valdav osa majateenijaist elab töödandja korteris. Ankeedi andmeil vaid 15% elas väljaspool. Viimaste arv näib olevat otseselt sõltuvuses töödandja korteri suuruselt, sest tubade arvu suurenedes korteris väheneb väljaspool olevate majateenijate arv. Mida suurem on töödandja korter, seda lähedamad on eluruumi suhtes ka majateenijate elamistingimused, kes elavad töödandja korteris. Kortertes 3—4 toaga (köök arvatud kõikjal toana) ca 40% oli kasustada omaette tuba, suuremates korterites aga ulatus nende arv ca 75%-ni.

Magamisasemeks rõhuv enamus (ca 90%) majateenijaist kasustab voodit või diivanit, 10% magab mujal.

11. Sotsiaalne riisiko.

Risque social.

Sotsiaalse riisiko — haiguse, tööõnnetuste, vanaduse puhuks on majateenijad sunduslikus avalik-õiguslikus korras kindlustamata. Kuidas tege-likult toimub majateenijate ravimine haiguse puhul, selle kohta ankeet annab teatud iseloomustuse. Keh-tiva tööstustöölise haiguskindlustuse seaduse alusel haigestunud saavad haiguspäevadel kaotsimineva palga asemel haigusabiraha. Majateenijaist aga umbes 60% saab haiguse puhul töödandjalt palka odasi, kuid millise aja kestel, seda ei ole võimalik ankeedi andmeil selgitada. 40% ulatuses aga majateenijad kaotavad haiguse puhul palga. Veel raskem on olukord ravimise suhtes, kuna töödandjad võtavad ravimiskulusid enda kanda ankeedi andmeil vaid 100 haigusjuhust 10 korral ja umbes samas ulatuses võtavad osa ravimiskuludest.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega septembris 1936 a.

Commerce extérieure avec les autres pays en septembre 1936.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — Argentine	15,1	14 526	125,2	9 907	72. Ida-India — Inde	193,4	55 656	12,2	3 061
6. Austria — Autriche	2,0	17 348	4,7	9 359	52. Iraan — Iran	0,0	9	5,1	750
7. Belgia-Luksemb. m. l. — Belgique-Luxembourgeoise Union écon.	957,3	147 103	279,3	108 379	44. Irak — Irak	—	—	16,7	3 834
169. Boliivia — Bolivie	—	—	4,3	844	19. Itaalia — Italie	49,4	39 124	0,0	19
170. Brasiilia — Brésil	52,3	67 618	318,6	33 353	45. Jaapan — Japon	5,4	12 370	30,4	5 795
Briti asumaaad ¹⁾ — Colonies britanniques ¹⁾	523,9	362 040	381,5	61 533	172. Kolumbia — Colombie	—	—	17,1	4 332
182. Austraalia — Australie	21,6	72 307	1,3	2 357	15. Kreeka — Grèce	12,1	21 173	—	—
152. Barbados — Barbade	—	—	10,0	1 260	34. Lõuna-Saaremaa — Yougoslavie	—	—	0,1	147
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-egyptien	40,6	84 772	—	—	146. Mehhiko — Mexique	0,5	612	—	—
161. Honduras — Honduras	—	—	2,1	365	23. Norra — Norvège	455,8	75 672	20,8	81 361
65. India — Inde	353,6	106 391	194,3	17 086	148. Panama — Panama	—	—	11,3	2 399
154. Jamaica — Jamaïque	3,8	5 506	—	—	175. Peruu — Pérou	11,3	16 297	35,7	7 452
180. Kanada — Canada	—	—	5,7	10 474	26. Poola-Dantsig — Pologne-Dantzig	390,0	61 207	734,9	114 441
99. Keenia ja Uganda — Kenya et Ouganda	10,6	3 499	3,1	397	27. Portugal — Portugal	18,9	5 653	32,9	12 460
87. Kullarannik — Côte de l'Or	13,2	9 140	—	—	Portugali asumaaad ¹⁾ — Colonies portugaises ¹⁾	1,1	698	7,2	927
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	47,5	26 160	43,9	12 928	193. Ida-Aafrika — Afrique d'Est	—	—	—	—
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	0,4	1 024	—	—	191. São Thome ja Principe — São Thomé et Príncipe	1,1	698	—	—
66. Malaisia — Malaisie	0,2	350	4,4	570	Prantsuse asumaaad ¹⁾ — Colonies françaises ¹⁾	18,5	5 138	62,1	11 176
104. Mauritius — Maurice	—	—	1,1	290	109. Alžeeria — Algérie	3,3	620	—	—
137. Newfoundland — Terre-Neuve	0,4	1 100	—	—	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	—	—	11,2	1 423
98. Nigeeria — Nigéria	—	—	7,7	1 099	123. Madagaskar — Madagascar	0,0	62	—	—
83. Njassamaa — Nyassaland	16,3	20 160	—	—	80. Maroko — Maroc	13,2	2 523	4,0	539
51. Palestiina — Palestine	—	—	14,7	4 324	115. Nigeeria — Niger	0,5	587	—	—
188. Samoa — Samoa	0,6	825	—	—	112. Senegal — Sénégal	—	—	1,7	315
102. Somaalimaa — Somalie	0,6	723	—	—	122. Somaaliraan — Côte des Somalis	1,5	1 340	—	—
100. Tanganjika — Tanganyika	1,6	1 630	—	—	54. Süüria — Syrie	—	—	44,1	8 769
160. Trinidad ja Tobago — Trinité et Tobago	—	—	25,3	5 431	110. Tunesia — Tunisie	—	—	1,0	130
62. Tsellon — Ceylan	2,2	5 872	16,2	3 967	28. Rumensia — Roumanie	264,9	17 684	—	—
186. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	4,7	12 687	1,9	505	53. Siiam — Siam	—	—	4,1	525
8. Bulgaaria — Bulgarie	8,9	16 774	—	—	13. Soome — Finlande	1 737,4	284 124	3 572,3	163 775
173. Kuvaador — Equateur	—	—	0,4	1 966	38. Šveits — Suisse	13,0	44 704	22,4	22 505
76. Egiptus — Égypte	104,2	158 264	16,2	2 755	9. Taani — Danemark	343,2	111 695	309,3	182 086
43. Heda ja Nedža — Hadjrat et Nejd	—	—	9,4	2 470	37. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	64,5	95 278	67,2	57 027
40. Hiina — Chine	0,0	78	—	—	56. Türgi — Turquie	26,6	20 491	25,2	7 383
11. Hispaania — Espagne	8,9	4 587	—	—	16. Ungari — Hongrie	1,2	5 120	1,8	4 143
Hispaania asumaaad ¹⁾ — Colonies espagnoles ¹⁾	—	—	5,2	608	176. Urugvai — Uruguay	32,4	44 064	15,3	2 685
107. Kanaari saared — Iles Canaries	—	—	5,2	666	177. Venezuela — Venezuela	21,0	26 140	9,4	1 909
25. Hollandi — Pays-Bas	1 718,6	220 048	2 190,5	245 781	134. P.-A. Ühendriigid — États-Unis d'Amérique	457,2	498 518	572,0	97 992
Hollandi asumaaad ¹⁾ — Colonies néerlandaises ¹⁾	1 132,1	130 753	12,2	3 061	P.-A. Ühendriikide asumaaad ¹⁾ — Colonies des États-Unis d'Am. ¹⁾	0,3	435	—	—
167. Curaçao — Curaçao	938,7	75 127	—	—	195. Havaï — Havai	0,3	435	—	—

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained septembris 1936 a.

Commerce extérieur des principaux articles en septembre 1936.

Järjek. nr. tähtsuse üksikainete nomenklat.	Besti-Lätti ühine nomenkatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. tähtsuse üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
II. Toit- ja maitseained, joogid		5 182,1	606 742	III. Toor- ja poolvalmisained		21 620,5	2 262 755
2.	Tera- ja jahvatatud vili	81,9	15 791	8.	Loomariigained, peale rasvade	153,7	165 935
30	Riis	79,6	15 254	237-241	Toored loomanahad ern.	98,9	114 124
	Sel.: Br.-India	77,4	14 870		Sel.: Urugvai	27,2	32 305
3.	Aed- ja juurvill	23,1	12 418		Brasiilia	26,2	29 203
59	Apelsinid ja mandariinid	—	0,5	243-257	Venezuela	20,0	25 057
60	Sidrunid	—	323		Karusnahad	2,3	40 885
69-75	Puuvill ja marjad kuivatatud	22,5	12 020	9.	Seemned, taimed ja nende osad	279,5	167 444
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	866,7	191 929	281	Kopra	177,7	42 733
112	Hearingad	809,2	184 703	285	Ristkümnaseemned	—	—
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	4 122,9	375 050	305, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	49,2	79 440
187	Kohv toores, ubadena	4,0	4 731	Sel.: Kreeka	11,8	21 017	
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	10,6	12 229	Bulgaaria	9,0	16 774	
176	Tee igasugune	3,7	9 994	Türgi	11,4	18 622	
178, 179	Suhkur peenike ja rafinaad	2 438,8	271 230	N. S. V. L.	4,2	9 590	
	Sel.: Briti	2 172,4	242 361	307	Humalad	2,4	2 305
204-206	Sool	1 626,1	32 721	11.	Paberitoorained	188,9	35 533
213-217,				349	Tselluloos kuit	188,0	35 535
221-224	Vihnad ja veinid	8,2	24 742	12.	Tekstiiltoorained	829,6	932 277
7.	Loomasööt	67,3	11 174	352	Puuvill toores	482,7	680 470
281, 281-a	Kliid igasugused (loomatoit)	—	—		Sel.: P.-A. Ühendriigid	252,0	350 687
	Sel.:				Egiptus	104,2	158 264
232	Õlkoogid	—	—		Br. Egipt.-Sudaan	40,6	84 772
233	Sojatangud	—	—	357	Kanep	70,4	25 695
236	Loomalubi	80,6	11 095		Sel.: Br.-India	60,5	23 264

¹⁾ Dominioonid, asumaaad, valdused, protektoraadid, mandaat-territooriumid — *Dominions, colonies, possessions, protectorates et territoire de mandat.*

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained septembris 1936 a. (järg).
 Commerce extérieur des principaux articles en septembre 1936 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton		kr		Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton		kr	
		2	3	4	5			6	7	8	
SISSEVEDU — IMPORTATION.											
359	Džuut	198,7	48 055	716—719,							
363	Vill värvimata	52,7	161 604	721, 731		Siid- ja kunstsiidide	0,7	25 008			
	Sel.: Austraalia	21,5	71 775	743		Vaharile ja vaharidest kaup	3,4	8 763			
	Briti	17,5	53 870	747, 748		Kõied ja nõbrid	5,0	2 634			
367	Kunstvill	0,8	2 000	749		Kalavõrgud	0,4	4 201			
368	Toorsiid	0,1	920	702—707		Peakatted igasugused	1,7	3 735			
13.	Ärsid ja metallid töötlemata (metallimard)	1 258,6	97 455	20. Metallid		Raud ja teras (vits., latt., sorid jne.)	3 962,7	695 129			
376	Malm toores	1 006,8	60 599	768—772,		Sel.: Saksa	2 602,7	350 373			
378	Inglislina	2,5	12 254	775—778		Belgia-Luksemb. m. l.	746,7	109 853			
590	Tina	0,1	55			Prantsuse	606,5	83 540			
14.	Minaerand peate ärsid	8 658,1	168 393	773, 774,		Raud- ja terasplekk	457,8	52 064			
307—309	Vabrik, ja ehit. tarvitav sav	250,0	11 618	779, 783		Sel.: Briti	1 186,5	203 618			
447	Kiviäisi	*10 393,9	*192 996			Saksa	673,7	153 690			
	Sel.: Briti	10 393,9	192 996	784—788		Raud- ja terastraat igasugune	256,2	60 501			
15.	Keemiatööstuse toorained	8 795,2	670 476	789—700		Vask	26,0	12 726			
a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi tooret	4 480,2	460 133	791		Sel.: Rootsi	18,3	10 110			
462	Loomarav tehniliseks tarbeks			792		Vasktorud	13,5	13 696			
468	Sojaoõli	14,3	7 943	809		Vasktraat isoleeritud igasugune	3,0	7 683			
473	Palmiteraõli	24,7	11 739	810, 811		21. Põllumajandusmasinad ja riistad	14,3	10 996			
474	Kookosõli	3,5	1 554			Traktorid	129,6	129 919			
	Sel.: Taani	3,5	1 554	810, 811		Viljapeksugarnituurid jõumasinaga ja ilma	25,0	37 500			
481	Kakaovõi	12,6	18 689	817, 818		Niidumasinad	39,2	30 274			
483, 490-a	Nafta ja gaasiõli	218,0	15 206	825		Vikadid	22,7	12 454			
	Sel.: N. S. V. L.	199,9	13 969	830—833		Separaatorid ja m. põllumajandusmasinad	0,0	3 220			
484	Masut	82,4	6 590	834		Piima transportkannud	0,8	1 140			
485	Petrooleum	2 201,9	141 141	835		Põllutöömasinate osad	4,3	3 767			
	Sel.: N. S. V. L.	1 378,6	82 724			22. Jõu- ja töömasinad	303,2	597 440			
	Holl. Curaçao	618,5	40 895	837		Plahvatusjõumasinad	6,2	12 612			
487	Bensin	1 305,0	126 120	841		Veekite seadised	2,1	4 652			
	Sel.: N. S. V. L.	601,8	50 569	849		Kudumismasinad	31,0	59 822			
	Holl. Curaçao	294,5	28 852	850		Õmblus- ja plütaimismasinad ja nende osad	12,1	48 000			
493	Paraffin	30,8	0 135	842—848,		Töömasinad ja abinõud igasugused	225,2	381 163			
495	Määrdeõli ern.	204,2	41 097	851—864		Masinate ja aparaatide osad	22,8	85 471			
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	82,2	16 397	865		23. Metallkaup	753,9	541 208			
	Briti	21,1	8 413			Malmist emailitud nõud	0,6	5 063			
	N. S. V. L.	65,0	8 288	872		Rauast ja terasest tootud, pressitud ja valatud kaup ern.	20,7	18 637			
515	Kautšuk ja guttaperä toored	0,2	404	876		Raud- ja terastorud ja nende töendusajad	350,5	82 159			
518	Kampol	100,2	18 193	881,884,885		Raudtraatnaelad ja -needid	0,8	6 395			
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	50,7	9 876	875, 877—		Muud treidid, poleeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	90,8	106 638			
	N. S. V. L.	47,4	7 565	880, 886		Raudplekk-kaup ern. lihtne	32,0	49 536			
527, 528	Terpentiinõli	3,2	2 108	887, 889		Vasktraatkangad	43,2	25 617			
b)	Väetised	4 005,4	157 632	893		Raud- ja terastraatkaup ern.	4,4	7 381			
535	Tõlilsalpester			895		Noakaup igasugune	4,3	28 728			
537	Värvilõhpu ammoniaak			901—903		Ern. käsitööriistad	14,6	38 530			
541	Supertsofaat	3 905,4	148 282	906-908, 911		Villid ja koermetseliik. abinõud	4,2	10 334			
546, 547	Kaaliisoolad			909-910		Vaskkaup igasugune	12,9	69 095			
c)	Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatuna	310,7	52 711	912		Alumiiniumkaup ern.	0,1	591			
549	Väavel toores, tükkidena	301,4	22 077	920		24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed	133,9	482 542			
				924, 925		El.-dünamosid, -mootorid, transformaatord	21,5	49 942			
	IV. Valmisaadused.	7 475,8	4 845 048	928		El. mõõtmisaparaadid	2,8	24 232			
16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	4,6	79 715	932		El. hõõglambid	6,1	58 776			
566—568	Suured parknahad	1,8	20 148	934		El.-kaablid metallpanseriga	23,9	22 036			
569—576	Tõttletud peensord. nahad	1,8	42 473	935		El.-juhed isoleeritud	38,5	38 228			
580	Masinarhmad	0,3	2 892	939		El. lühjad, kaitsjad, lambipesad, reostaadid ja signaalitarbed	11,2	29 322			
17.	Puutööstussaadused	62,2	41 297	943		Raadioaparaadid, -osad ja -tarbed	23,9	208 037			
593	Vineer liimimata	20,8	12 942			25. Instrumendid, aparaadid (peale elektrisapar.)	9,0	112 164			
600—604	Aami- ja puusepatöö	4,2	15 250	945		Päevapilid apar. ja osad	0,3	18 304			
609—612	Tisler- ja tretalitöö	2,8	5 783	953		Arstiristad, -aparaadid ja -tarbed	0,3	15 931			
18.	Paberitööstussaadused	240,1	152 956	958—966		Kellad	2,1	19 353			
624	Puupapp, värvimata	48,2	5 783	973—980-a		Muusikariistad	1,0	8 996			
	Sel.: Soome	48,2	5 783	981—984		Laskeristad	0,0	8 353			
638	Paberossipaber	0,2	16 360			26. Transportvahendid	91,3	223 506			
644	Pergament ja pergamiinpaber	27,5	17 277	986—992		Veosõiduristad	16 tk.	49 548			
646, 647	Päevapildipaber	2,3	13 480	999		Sõidautod	32 tk.	112 251			
648	Tapetid ja bordfürid	16,8	7 611	1002		Veotunde raamid ühes mootoriga ja ratastega	36 tk.	12 836			
662, 663	Raamatud ja muu trükitöö	5,3	13 008	1006		Autode osad	7,1	24 836			
19.	Tekstiilitööstussaadused ^{a)}	118,6	897 787	1007		Jalgratate ja mootorratate osad	1,6	7 613			
667—670	Puuvillaliit ja -lõng	0,0	40 451	1008		Jalgratad	158 tk.	11 638			
671—676	Puuvillariie ^{b)}	12,4	108 764								
	Sel.: Briti	4,4	37 998								
	Läti	4,7	38 615								
	Saksa	2,3	28 723								
683	Puuv. masinarhmad	2,4	10 183								
686, 750	Sukad, sokid	0,3	5 524								
687, 703, 751	Muud kujutatud tööd ern.	0,3	4 638								
688	Puuv. kardinatüül	0,3	8 501								
699—701	Villane lõng	35,4	278 120								
702, 703	Villane riie kangastena	8,0	126 774								
	Sel.: Briti	7,4	119 006								
706, 741	Villased ja puuvillased kangad tehn. tarbeks	1,0	8 646								
713, 715	Siid- ja kunstsiidilid ja -lõng	28,6	126 928								

^{a)} Ühendus: „Besti Statistika“ 1936 a. nr. 179(10) lk. 551 — järjek. nr. 447 — kivise üldarvud on trükitud 4 428,2 ton. 01 920 kr, kuna peab olema 4 895,2 ton. 61 482 kr.
^{b)} Sellest: Välismaal töötletud eesti kauba tagasivedu Eesti 4 456 kg 40 995 kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eesti 8 834 kg 35 982 kr.

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained septembris 1936 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en septembre 1936 (suite).

Järjek. nr. täielikku üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikku üksikainete nomenklat.	Et—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	723,0	193 335	1182	Värvvelhappe igas.	111,0	8 136
1025	Kälad, tahud loomulkud	0,3	260	1234	Kaltsiumkarbiit	13,8	3 062
1038	Tulekindlad kivid ja tahvlid (sarnotikkivid)	560,0	59 007	1290	Saharlin	—	—
1051—1053	Fajansskaup	44,3	25 932	1295	Rohud	0,3	20 075
1054—1055a	Portselankaup	29,5	29 380	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,6	17 529
1056—1073	Klaaskaup	37,9	52 056	1319—1321	Parkimisekstraktid	102,6	33 000
28.	Keemiatööstussaadused	936,6	641 851	1322—			
1102	Kaseiin	—	—	1324, 1323,			
1103	Alumiin	45,4	35 101	1336—1344	Mineraalvärvid	97,5	18 760
1104—1109	Pehmet kummist teosed	19,1	60 307	1348	Aisariinvärvid ern.	11,9	111 060
1110	Veautode massiiv-kummistõlvid	1,0	2 320	1356	Trükkvärv	7,9	6 172
1113, 1114	Kummist jalanõud	23,7	115 732	1360	Pronkspulber	0,2	501
1146	Värvvelhappu alumiinium	4,0	475	1363, 1364	Lõhkeained ja süütenõud	1,6	7 641
1165	Sooda peale sügissooda	91,1	9 908	1368	Linoleum	6,9	6 767
1166	Sügissooda	0,1	20	29.	Muud eraldi nimetatamata kaubad	5,1	54 099
1168	Seebikivi puhastamata	119,3	24 379	1886	Nõudid igas.	1,4	12 644
				1394—1396	Kirjutusmaterjal ern.	1,7	17 590
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I.	Elusloomad (arv).	5 859 tk	577 230	13.	Ärteid ja metallid töötlemata (metallimurd)	944,7	41 275
1	Hobused (arv)	19 tk.	11 400	380	Vanaraud	913,5	33 933
2	Veseld (välja arvatud vasikad) (arv)	700 tk.	144 347		Sel.: Poola-Danzig	680,1	23 331
					Saksa	101,6	5 400
				385. 386	Vanavask	1,9	768
					Sel.: Belgia-Luksemb. m.l.	1,9	758
II.	Toit- ja maitseained, joogid.	3 293,4	4 195 064	14.	Mineraalid peale liitside	2 789,5	36 326
3.	Aed- ja juurvili	249,1	44 932	406, 407-a	Kips	653,4	14 052
38	Kartul, toores	115,0	6 975	417	Kaltsiitkivi (vesti)	1 750,0	3 737
41	Sibulad	0,3	1 193	15.	Keemiatööstuse toorained	1 296,7	279 052
47	Sigur, värsked ja kuivad	20,0	3 192	a) Õlid, rasvad, vaigud, kummi tooreid	1 221,2	109 958	
57	Õunad	53,5	21 194	487	Õelid bensin	136,0	38 275
4.	Karjasaadused	2 605,4	3 899 678	497	Põlevikiviõli	774,6	50 304
76	Peekon	238,0	324 137	508-a	Bituumen	306,9	21 284
	Sel.: Briti	230,9	322 087	c) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatamata	75,5	169 094	
77	Sealiha värsked ja soolatud	1,2	1 000	565	Kunstsarv töötlemata	75,0	168 823
79	Loomaliha	—	—	IV.	Valmissaadused.	5 973,2	1 681 253
81	Lambaliha	13,0	12 319	16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	45,4	97 530
	Sel.: Rootsi	13,0	12 319	560, 567	Suured parknahad	45,4	97 530
93	Pimapuiber	1,5	1 200	17.	Puutööstussaadused	1 635,0	382 536
96	Või	1 329,2	2 960 760	593-a	Vineer	1 193,9	295 306
	Sel.: Saksa	944,7	1 643 827		Sel.: Briti	1 178,0	193 050
	Briti	384,4	1 322 840	594	Vineerist toolipõhjad	90,1	62 310
99	Munad	8275 080 tk.	500 361		Saksa	221,5	36 430
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	138,2	145 551		Sel.: Saksa	50,7	20 000
100—105	Värsked kalad	127,9	132 905	609, 610	Belgia-Luksemb. m.l.	05,5	21 080
106	Tindkala	—	—		Prantsuse	30,9	11 620
116—120	Kalakonservid	0,6	6 677		Mööbel	7,5	5 038
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	209,0	92 344	18.	Paberitööstussaadused	926,6	184 542
127	Kartulijahu	29,4	6 138	634	Pakkimis-paber	209,1	44 703
137	Sokolad	0,2	6 916	636, 637	Kirjutus- ja trükk-paber	604,5	109 629
138	Kompvekid	74,9	50 804	19.	Tekstiilitööstussaadused ¹⁾	382,4	765 458
210	Toraleib, pain normal	0,4	112	667—670	Puuvillanilit ja lõng	117,5	323 353
218	Piiritus	86,7	26 100		Sel.: Saksa	56,1	103 403
				671—676	Hollandi	27,1	85 644
III.	Toor- ja poolvalmisained.	40 209,2	2 395 210		Sel.: Rootsi	66,2	224 055
8.	Loomariigilained, peale rasvade	46,6	89 495		Norra	37,9	134 820
237—241	Loomanahad kuivad soolatud	5,8	33 174	690	Limane lõng	16,2	51 422
	Sel.: Saksa	2,5	18 779	901-a	Limane rite jame	24,2	54 370
	Belgia-Luksemb. m.l.	11,8	8 011	990	Pakkimis- ja kotkriidid džuunidid	32,6	66 780
237—241	Loomanahad mürjalt soolatud	16,2	20 126		Sel.: Saksa	135,2	73 802
	Sel.: Saksa	0,1	10 045		Taanil	75,7	40 898
	Belgia-Luksemb. m.l.	2,3	5 700			51,2	27 648
243—257	Karusanahad	—	—	22.	Jõu- ja tööstusmasinad	12,4	18 842
260	Jõhvid	3,3	14 472	859	Külmutamis-saadused	—	—
270	Soolad	12,0	13 131	23.	Metallikaup	17,0	11 797
9.	Seemned, talmed ja nende osad	3,9	998	870	Radiaatorid malmist	8,7	4 897
274, 275	Linaseemned	—	—	24.	Elektrimasinad, -aparatuurid ja tarbed	0,6	6 276
10.	Metsamaterjal	30 498,6	1 337 699	942	Telefoni apar. ja n. osad	0,4	3 624
311	Elavapakud	2 602,2 thm	98 777	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	2 876,3	106 145
322	Propsid	17 274,0	156 605	1015	Sement	220,3	8 855
320, 326—329	Kuuse- ja männilõuad ja -plangud	29 037,1	840 330		Sel.: Läti	220,3	8 855
	Sel.: Briti	25 994,0	721 511	1066	Tahvelklaas lihvimata	460,5	81 913
	Prantsuse	2 850,6	156 638	28.	Keemiatööstussaadused	69,3	41 677
11.	Paberitöorained	4 480,0	484 400	1102	Kaseiin	35,4	27 990
347	Puumass marg	—	—	1318	Tuletikud	30,6	12 251
349	Tselluloos	4 480,0	484 400	29.	Muud ern. kaubad	5,4	59 438
	Sel.: Briti	2 000,4	275 075	1392	Kunstsarv-kammid	4,0	47 946
	Prantsuse	1 318,0	145 318				
12.	Tekstiilitöorained	149,2	125 961				
354	Lina	49,5	50 100				
	Sel.: Briti	30,5	27 092				
	Saksa	19,0	23 068				
355	Takud	69,9	53 306				

¹⁾ Sellast: Eestis töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 1940 kg 22 945 kr väärtuses — Réexportation des marchandises travaillées 1949 kg 22 945 kr.

Tab. 29. a) Tööturg oktoobris 1936. a. — Marché du travail en octobre 1936.

	A. Töötute arv — Nombre des chômeurs									B. Töövõtjate arv — Demandeurs d'emploi enregistrés				Ühise (A+B) Gr. total (A+B)
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			Kokku — Total			Mehed — Hommes	Naised — Femmes	Kokku — Total		
	I liik	II liik	Kokku	I kategooria	II kategooria	Total	I liik	II liik	Kokku					
Jäl üle eelmisest kuust — Restés de mois précédent	14	2	16	165	43	208	179	45	224	259	201	460	684	
Registreeriti I korda aastas ¹⁾ — Enregistrés (1 fois au cours de l'année) ¹⁾	62	71	133	278	133	411	340	204	544	787	429	1 216	1 760	
Tulnud tagasi töölt — Retirés du travail journal	15	4	19	83	30	113	98	34	132	409	326	795	927	
Väljalangenulst registreeriti uuesti — Rayés enreg. de nouveau	8	2	10	46	18	64	54	20	74	48	22	70	144	
Kokku — Total	99	79	178	572	224	796	671	303	974	1 563	978	2 541	3 151	
Paigutati tööle I korda aastas ²⁾ — Placés (1 fois) ²⁾	43	34	77	98	38	136	141	72	213	503	257	820	1 033	
Paigutati tööle teist või enam korda aastas ²⁾ — Placés (II et plus fois) ²⁾	12	10	22	34	14	48	40	24	70	300	280	670	740	
Langes välja — Rayés de listes	11	1	12	70	32	102	81	33	114	217	126	343	457	
Kokku — Total	66	45	111	202	84	286	268	129	397	1 170	663	1 833	2 239	
Registreer. 31. X 1936 — Enregistrés au 31. X 1936	33	34	67	370	140	510	403	174	577	393	315	706	1 285	
Sellest — Dont d'après les sources:														
Tallinna liana töötajad	29	30	59	168	83	251	107	113	310	251	94	345	655	
Tartu										71	118	189	289	

b) Tööle paigutatud ja nimikirjast kustutatud töötud — Chômeurs placés et rayés.

	M.	H.	N.	F.	c) Vabade kohtade arv — Offres du travail.				M.	H.	N.	F.
Tööle paigutatud — Placés pour l'occupation aux:												
erastöödele — travaux privés	23		50		Vabu kohti 1. X 1936 — Places vacantes au 1. X				2 374			81
avalikele töödele — travaux publics	76		134		Tööpakkumiste arv — Nombre des offres				5 026			758
talvistele töödele — trav. organisés p. assist.					Tööpakkumise võetud tagasi — Offres retirées				813			63
Kokku — Total	99		184		Rahuldatud töötajate nõudmistele arv — Offres satisfaites							
Nimikirjast kustutatud — Rayés de listes	12		102		Neist — f) töötutega — par chômeurs				99			184
Tööle paigutamata — Non placés	460		825		Dont: g) töövõtjatega — par demandeurs d'emploi				953			537
Neist — f) töötudid — chômeurs	67		510		Vabu kohti 1. XI 1936 — Places vac. au 1. XI 1936				5 535			55
Dont: g) töövõtjaid — demandeurs d'emploi	393		315									

¹⁾ Arvestusaasta loetakse 1. VIII. — 31. VII.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks oktoobriks 1936. a. — Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. octobre 1936.

	Töötajate üldarv — Nombre général des travailleurs							Neist töölisi — Dont ouvriers		Tööstusettevõtte arv — Nombre des accidents		
	Tööstuste arv — N. d'entreprises 1. X 1936							Töölisi ja teenijaid v.a. alla 18 a. — Mineurs parmi les ouv. et servics				
	Teenistajad 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936	Teenistajate arv 1. X 1936			
I. Murrud ja kaevandused	15	3 769	1 065	607	4 137	+363	109,8	3 776	+373	111,0	40	132
II. Mäneraialide töötlemine	21	1 838	80	166	1 752	-80	95,3	1 601	-85	95,0	35	54
III. Metallitööstus	45	5 363	204	230	5 427	+64	101,2	+844	+59	101,2	88	173
IV. Keemiatööstus	16	1 034	378	186	1 878	+242	114,8	1 599	+234	117,1	29	42
V. Nahatööstus	14	572	22	12	532	+10	101,7	501	+9	101,8	10	3
VI. Tekstilitööstus	46	11 071	494	473	11 092	+21	100,2	10 112	+18	100,2	74	85
VII. Pabertööstus	45	3 579	291	440	3 421	-158	95,6	2 977	-160	94,9	36	55
VIII. Paberitööstus	14	2 303	82	37	2 348	+45	102,0	2 101	+49	102,4	28	29
IX. Polügraafiatööstus	18	1 374	33	30	1 377	+3	100,2	1 157	-1	99,9	33	2
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	38	3 110	345	102	3 353	+243	107,8	2 834	+242	109,3	37	25
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	31	1 907	302	90	2 119	+212	111,1	1 962	+210	112,0	19	6
XII. Ehitistööstus	49	4 768	1 823	1 023	4 665	-103	97,8	4 186	-123	97,1	59	123
XIII. Elektrijaamad, gaasi- ja veevarustus	7	1 033	72	26	1 079	+46	104,5	790	+49	106,6	3	12
XIV. Puhastustööstus	3	415	4	5	414	-1	99,1	104	-1	99,0	1	—
Kokku suurtööstus — Total	364	42 936	5 285	4 319	43 342	+966	102,1	38 544	+871	102,3	463	740
Sellest ettevõtted — Dont les entreprises ayant:												
50 ja enam töötajaga — de 50 trav. et plus	171	36 024	4 161	3 633	36 652	+628	101,8	32 580	+604	101,9	357	640
20–49 töötajaga — 20–49 travailleurs	193	6 432	1 124	846	6 690	+278	104,3	5 964	+267	104,7	108	91
b) Kesktööstus — Entreprises moyennes (de 5–19 travailleurs).												
I. Industries extractives	0	63	2	5	60	-3	95,2	57	-3	95,0	—	2
II. Industrie minérale	51	567	28	70	535	-42	92,6	483	-42	92,0	14	10
III. des métaux	107	1 020	90	61	1 058	+29	102,8	1 004	+33	103,4	90	8
IV. chimique	29	332	47	10	369	+37	111,1	220	+33	113,4	—	4
V. des cuirs et peaux	19	179	11	6	182	+3	101,7	166	+3	101,8	5	2
VI. textile	19	478	56	17	517	+39	108,2	480	+33	108,8	6	—
VII. du bois	113	1 095	80	172	1 003	-92	91,6	932	-88	91,4	26	11
VIII. du papier	10	96	15	8	103	+7	107,3	95	+7	108,0	1	1
IX. polygraphique	47	530	13	10	533	+3	100,6	489	+2	100,4	26	—
X. de l'alimentation, des boissons etc.	255	2 068	97	98	2 069	+1	100,0	1 882	—	100,0	33	4
XI. Confection de vêtements et fabr. des mercerie	101	820	151	64	916	+87	110,5	873	+86	110,9	10	3
XII. Constructions	45	774	129	210	693	-81	89,5	653	-86	88,4	13	8
XIII. Usines électr. et gaz d'écl. et distrib. d'eau	7	66	1	2	65	-1	96,5	52	-1	96,1	—	—
XIV. Industrie du nettoyage	24	186	5	7	184	-2	98,9	171	-4	97,7	—	—
Kokku kesktööstus — Total	870	8 292	725	749	8 277	-15	99,8	7 406	-22	99,7	225	53
Üldise suur- ja kesktööstus — Grand total (a+b)	1 234	56 728	6 010	5 119	51 619	+891	101,6	45 950	+849	101,9	690	793

Suur- ja kesktööstusettevõtete töäjõud
Main-d'oeuvre des entreprises grandes et moyennes

Kuna tööstusettevõtete isikliku koostise (tööjõu) tabelis (stand. 30) antakse andmed ainult tööstusharude järgi, toome eritabelina üksikasjaliselt ülevaate töötajate arvust tööstusharude alajaotuste ulatusel ja tööjõu eriliikide järgi — töölisel, tehniline personalal, ametnikud ja teenijad. Arvud 1. juuliks 1934 a. on toodud B. Stat. nr. 154(9), 1934, lhk. 490—401.

I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives

1. Turbatööstus — Tourbières
2. Põlevkivitööstus — Carrières de schiste combustible
3. Kivi- ja paarmurrud ning muud kaevand. — Carrières de pier. à chaux et autres

- II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres
1. Sideainete (tsementi-, lubja-, kipsi-, kriidi- j.n.e.) tööstus — Fabr. de ciments (ciment, chaux, plâtre, craie etc.)
 2. Savitööstus ja keraamika — Fabrication de poteries et céramique
 3. Klaasitööstus — Verreries
 4. Kivide töötlemine — Transformation des pierres

III. Metallitööstus — Industrie des métaux

1. Metallide töötlemine ning masinajäätus (ja remont) — Travail des métaux et construction mécanique (et réparation)
2. Laevajäätus (ja remont) — Construction navale (et réparation)
3. Raudtee ja trammil veereva koosseisu ehitus (ja remont) — Constr. (et répar.) des matériels roulant des chemins de fer et des tramways

4. Elektriparaat- ja tarbeasjade valmistus — Fabr. d'appar. et d'instrum. électrig.
5. Mehaanika- ja lukusepatöökodjad — Ateliers mécaniques et de serrurerie
6. Täpsete mõõturistade valmistus ja remont ning kallismetallide töötlemine — Fabr. et répar. d'appareils de précision et transformation des métaux précieux

IV. Keemiatööstus — Industrie chimique

1. Tulekivipõhised — Fabrication d'allumettes
2. Kummisemete, linoleumi ja vahariide valmistus — Fabr. d'articles en caoutchouc, de linoleum et de toile cirée
3. Seebi- ja küünlataööstus ning kosmeetilised laboratooriumid — Fabr. de savon et de bougies, laboratoires de cosmétiques

4. Põlevkivipõhised — Fabrication d'huile de schiste combustible
5. Muude keemiliste ainete ja esemete valmistus — Fabr. d'aut. mat. et prod. chimiq.

V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux

1. Toornahatööstus — Fabrication des peaux brutes
2. Nahkesemete valmistus — Fabrication d'articles en cuir
3. Tekstiilitööstus — Industrie textile

1. Puuvillatööstus — Fabrication de coton
2. Villatööstus — Fabrication de laine
3. Linatööstus — Fabrication de lin
4. Kõle-, nõõri- ja niiditööstus — Corderies et filateries
5. Appretuur-, värvimis- ja vanutamistööstus — Apprêt, teinture et foulonnerie de matières textiles
6. Siiditööstus — Industrie de soie

VII. Puitööstus — Industrie du bois

1. Saeveskidid — Scieries
2. Mõõbli- ja vineeritööstus — Fabr. de meubles et du bois de placage
3. Muude puuesemete valmistus — Fabr. d'autres objets en bois

VIII. Paberitööstus — Industrie du papier

1. Paberimassi ja paberi valmistus — Fabr. de pâte à papier et de papier
2. Paberisemete valmistus — Fabr. d'articles en papier

IX. Poltgraafiatööstus — Industrie polygraphique

1. Jahuveskidid — Moulins à farine
2. Leivatööstus — Fabrication de pain
3. Šokolaadi-, kompyvekli- ja biskviilitööst. — Fabr. de chocolats, de bonbons et de biscuits
4. Liha- ja kalatööstus — Fabrication de viandes et de poissons
5. Tapamajad, killmutusehooned ja kunstjäätööstus — Abattoirs, chambres réfrigérantes et fabr. de glace artificielle
6. Piimatööstus — Fabrication de lait

7. Toiduõlide- ja rasvadetööstus — Fabr. d'huiles alimentaires et de graisses
8. Kartulijahu- ja siirupitööstus — Fabr. de féculs de pommes de terre et de sirops
9. Marjade ning puu- ja juurviljatööstus — Préparation de baies, fruits et légumes
10. Piiritusepõlet.- ja puhast. ning pärmivabr. — Fabr. et raffin. d'alcool. et fab. de lev.
11. Likööri- ja veinivabrikud — Fabr. de liqueurs et de vins
12. Linnase- ja õlletehased — Fabr. de malt et brasseries
13. Karastavate jookide tööstus — Fabr. de boissons rafraichissantes
14. Kohvi- (ja -surrogatide) ning muude maitseainete tööstus — Fabr. de café (café suocédants) et d'autres matières coloniales

XI. Kellakatto- ja pudukaupade tööstus — Confect. de vêtem. et fabr. de merc.

1. Riievalmistus — Fabr. de vêtements
2. Jalajäätööstus — Fabr. de chaussures
3. Viiditööstus — Fabr. de feutres
4. Pudu- ja moekaupade tööstus — Fabr. de mercerie et d'articles de mode

XII. Ehitustööstus — Industrie de bâtiment

1. Hoonete ehitus ja remont — Construction et réparation de bâtiments
2. Välisehitused — Constructions extérieures
13. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau
14. Elektrijaamad — Usines électriques
15. Gaasi- ja veevarustus — Usines à gaz d'éclairage et distribution d'eau

XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage

1. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau
2. Gaasi- ja veevarustus — Usines à gaz d'éclairage et distribution d'eau

XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage

3. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage

Suurtööstus (20 ja üle töötajaga ettevõtted) Grandes entreprises (plus de 20 travailleurs)												
Ettevõtete arv N. des entreprises	Töölisel Ouvriers		Tehniline per- sonaal — Person- nel technique		Ametnikud Employés		Teenijad Services		Kokku Total			
	M.-H.	N.-P.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
32	3 957	1 422	131	5	104	26	64	27	4 256	1 476		
11	1 411	934	24	1	15	10	12	7	1 462	952		
6	2 274	453	97	—	87	16	47	18	2 505	487		
3	272	35	10	—	2	—	5	2	289	37		
21	1 415	348	36	—	41	29	33	11	1 525	388		
4	517	30	12	—	18	15	17	8	582	59		
13	417	191	5	—	11	7	13	1	446	199		
3	457	121	18	—	14	6	3	2	492	129		
1	24	—	1	—	—	—	—	—	25	1		
45	4 432	303	237	1	143	78	90	15	4 902	397		
17	1 080	78	93	1	51	24	38	3	2 112	101		
1	492	6	35	—	21	17	—	—	548	23		
6	1 187	16	54	—	40	17	31	7	1 262	40		
4	275	60	31	—	19	9	15	4	340	73		
6	166	22	4	—	3	2	—	—	173	24		
3	94	32	2	—	1	2	1	—	98	34		
8	338	94	18	—	8	7	5	1	369	102		
15	1 288	422	115	4	63	30	30	19	1 496	475		
1	25	41	2	—	6	—	4	2	87	43		
1	84	148	14	2	1	9	3	—	102	153		
2	5	34	5	2	7	6	2	2	19	44		
4	887	48	92	—	30	6	16	7	995	61		
7	287	151	32	—	19	15	5	8	343	174		
14	366	134	21	2	21	9	24	2	432	147		
12	339	111	20	2	21	7	24	1	404	121		
2	27	23	1	—	2	—	1	—	28	26		
44	3 517	6 653	199	10	315	195	181	53	4 218	6 911		
3	1 320	2 470	39	—	115	33	57	3	1 531	2 506		
10	1 012	953	60	2	79	42	73	33	1 224	1 080		
6	436	1 455	44	—	36	24	29	6	544	1 485		
6	99	170	6	—	6	7	3	2	54	179		
5	215	260	15	—	10	19	13	—	262	279		
14	406	1 345	35	8	60	70	12	9	603	1 432		
56	2 867	1 294	213	—	125	53	72	19	3 277	1 366		
47	1 866	703	118	—	74	23	56	11	2 112	737		
5	910	562	92	—	46	20	15	8	1 068	596		
4	91	20	5	—	5	4	1	—	102	33		
14	1 437	482	91	3	77	37	26	15	1 631	537		
7	1 360	201	84	3	69	33	23	15	1 545	342		
7	68	191	7	—	8	4	8	—	80	195		
17	732	407	57	8	46	42	37	13	872	470		
17	1 024	1 483	70	6	158	112	135	25	1 387	1 626		
2	52	42	2	—	—	—	—	—	54	42		
2	73	12	1	—	18	9	42	1	134	22		
10	131	751	15	3	24	36	12	8	182	798		
1	04	55	1	—	—	—	—	—	65	65		
6	398	69	11	1	46	44	37	9	492	123		
1	19	0	3	—	5	2	6	—	38	8		
3	67	2	0	—	8	—	8	—	89	2		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
2	28	4	4	—	5	3	7	—	44	7		
2	5	30	4	—	5	—	1	—	15	30		
4	125	40	0	1	18	4	7	8	158	48		
1	14	21	1	1	3	—	—	1	18	23		
4	48	451	13	—	26	14	15	3	102	468		
28	319	918	39	7	40	44	16	7	414	974		
11	45	447	11	4	0	17	4	4	69	472		
10	151	132	10	1	21	11	12	2	203	146		
1	6	18	—	—	—	—	—	—	5	18		
6	118	321	9	2	10	16	—	1	137	340		
48	3 422	300	198	—	87	33	101	6	3 806	339		
28	1 618	100	64	—	48	26	20	3	1 750	126		
20	1 804	200	184	—	99	7	81	3	2 058	210		
7	593	35	44	—	152	57	26	8	815	166		
6	410	35	29	—	130	48	10	5	579	88		
2	188	—	15	—	22	9	18	3	236	12		
3	10	84	1	1	1	4	—	—	14	69		
Kokku — Total	372	25 379	14 285	1 452	43	1 373	749	843	22 040	29 047	15 297	

1. juuliks 1936. a. (ettevõtete rühmade ja alarühmade järgi).
 au 1. VII 1936 (d'après les groupes et sous-groupes).

Selleist ettevõtted 20-49 töötajaga Dont les entreprises ayant 20-49 travailleurs										Keskstöetus (5-19 töötajaga ettevõtted) Entreprises moyennes (de 5-19 travailleurs)												
Ettevõtte arv N. des entreprises	Töölised Ouvriers		Tehnikline personal—Personnel technique		Ametnikud Employés		Teenijad Services		Kokku Total		Ettevõtte arv N. des entreprises	Töölised Ouvriers		Tehnikline personal—Personnel technique		Ametnikud Employés		Teenijad Services		Kokku Total		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
1	108	26			1				109	26	6	68	1								70	1
4	108	26			1				109	26												
14	354	126	5		10	6		7	376	132	6	68									70	1
2	56				1	1		2	59	1	9	84	0	4	1	1	1	7	1	96	12	
11	274	126	4		0	4		5	292	130	30	237	108	6	9	1	1	1	1	253	109	
1	24		1			1			25	1	7	42	9	1		2		1		46	9	
23	674	30	17		15	5		4	710	85	5	26	3		1					27	3	
9	257	11	5		8			1	271	11	13	115				14	7	10	6	308	140	
											2	11		1							115	
1	34	3			1				35	3	3	18		2				5	2	27	2	
6	166	22	4		3	2			178	24	28	206	12	7		3	2	4	1	55	35	
2	58	12	2			1		1	61	13	13	117	7			1	1			118	8	
5	159	32	0		3	2		2	170	34	35	255	74	3		5	4	1		264	78	
8	111	114	22	2	16	11	7	10	156	137	31	141	88	27		15	12	3		207	107	
2	5	34	5	2	7	0		2	19	44	8	24	23	9		8	5	2	3	43	31	
6	106	80	17		9	5	5	8	137	93	23	117	65	18		19	10	10		160	80	
11	211	84	10		11	3	11	1	243	89	21	134	32	5		3	4	2	1	144	37	
9	184	60	9		11	1	11		215	61	19	120	21	5		3	4	2	1	130	26	
2	27	23	1			2		1	28	26	3	14	11							14	11	
16	131	324	14		9	16	6	1	160	341	51	250	174	13		4	22	8	1	275	197	
2	33	23			1	1	2		36	24	28	170	60	5		9	14	6	1	134	75	
1	2	23	2		2	1	1		7	24	1	2	5	1		1	1			4	6	
5	23	111	5		4	5	1	1	33	117	4	13	13	1						14	13	
2	25	28	4		1	5	2		32	33	8	30	33	3			4	2		41	37	
6	48	139	3		1	4			52	143	9	22	63	3			3			26	66	
37	766	213	52		35	18	20	3	813	239	121	989	147	27		23	7	8	2	1053	156	
30	544	174	45		29	12	19	3	637	189	54	505	88	14		23	3	8		550	91	
4	71	15	2		1	2		1	74	17	48	357	16	5		3	3		2	365	21	
8	91	29	5		5	4		1	102	38	19	127	43	8		2	1			138	44	
2	93	172	8		7	4	4		112	176	10	23	63	6		1	2			30	67	
6	38	34	2		1	1	1		42	35				2						2		
8	55	132	6		6	3	3		70	141	10	23	65	4						28	67	
8	112	73	7		4	3	2		125	81	46	287	163	9		14	15	3		313	198	
20	246	202	27	3	32	25	52	6	377	236	248	1157	449	135		126	45	38	12	1456	516	
1	20	12			2				22	12	17	123	11	2		6	5	2		136	13	
1	17	12			2	2		1	20	14	45	264	51	9		11	5	9	3	293	59	
4	20	30	1	2	4	2		1	27	85	12	45	49			1	1	4		50	49	
											21	68	37	1		4	1	10	1	88	39	
3	24	23	2		14	12	23	3	63	38	9	25	13	5		12		3	1	45	16	
1	19	6	3		5	2		6	33	8		122	556		7		77	31	1	4	735	240
3	67	2	6		8		3		89	2		9		1						10	1	
2	28	4	4		5	3		7	44	15	4	18	5	6		1		4		29	5	
2	5	30	4		5	5		1	15	30	6	6	43	8		10	4	2	1	26	49	
2	32	12	4		6	4		4	46	17	2	13	8	1		1				15	9	
1	14	21	1	1	3				18	23	6	29	22							29	23	
											2	1	8			1					3	8
20	126	420	14	4	18	16	6		164	440	86	258	436	10		4		1	3	274	457	
9	20	259	6	3	5	7	1		82	269	42	53	285	3		2	6	1	1	58	295	
7	86	61	5		10	5	5		106	66	27	167	59	4		1	2	1	1	173	62	
1	5	18							5	18	2	7	11	1						8	11	
3	15	82	3	1	8	4			21	37	15	31	33	2		2	4		1	35	89	
23	763	71	44		15	5	12	1	836	77	39	631	67	24		7	3	2		664	70	
17	580	43	16		10	4	10	1	614	49	33	497	34	7		5	2	1		510	86	
6	185	28	28		7		2		222	29	6	134	33	17		2	1	1		154	34	
3	92	1	5		5	1	3	2	105	4	7	53		9		2				66	2	
2	68	1	3		1	1	1	1	73	2	6	51		2		2				60	2	
1	24		2		4	1			32	2	1	4								6		
3	10	34	1	1	1	4	2		14	39	24	34	123		3		5	2		34	138	
198	3739	1999	226	10	199	117	136	24	4300	2150	846	5184	3028	293	19	245	141	94	32	5816	2219	

Koondtabel (ajutiselt ärajäetud standardtabelite tähtsamaid arve).

Tableaux synoptique (données principales des tableaux temporairement suspendus).

Stand. tab. nr.	1936				Stand. tab. nr.	1936			
	1936	1935	1936	1935		1936	1935	1936	1935
7	Tallinna sadama tegevus. <i>Mouvement du port de Tallinn.</i>								
	Välissõit— <i>Long cours.</i>								
	Saabunud— <i>Entrées:</i>								
	arv — <i>nombre</i>	160	152	1 306	1 173				
	maht — <i>ton. net.</i>	71 957	75 287	807 741	686 260				
	Sisseveetud kaup — <i>Marchandises importées — tn.</i>	34 864	23 255	248 835	194 373				
	Saabunud reisijad — <i>Voyageurs transportés</i>	1 039	1 595	35 637	23 926				
	Väljunud laevad — <i>Navires sorties:</i> arv	161	161	1 231	1 201				
	maht	60 101	80 548	794 465	696 356				
	Väljaveetud kaup — <i>March. exportées — tn</i>	30 530	20 288	252 659	233 988				
	Väljunud reisijad — <i>Voyageurs transportés</i>								
	arv — <i>nombre</i>	1 700	1 418	35 932	24 238				
	Rannasõit — <i>Cabotage</i>								
	Saabunud — <i>Entrées:</i> arv	166	214	1 819	1 787				
	maht	18 169	14 384	98 992	117 077				
Väljunud laevad — <i>Navires sorties:</i> arv	172	139	1 852	1 770					
maht	10 795	10 465	112 609	114 496					
12	Riigi sissetulud 1000 kr <i>Recettes de l'Etat. en. 1000 kr.</i>	September		1. IV—30. IX					
	Korralised tulud — <i>Recettes ordinaires</i>	7 633	6 130	46 139	39 978				
	Otsesmaksud — <i>Contributions directes</i>	1 302	814	4 161	3 373				
	Lõivud ja tasumaksud — <i>Pièces et enregistrement</i>	436	366	2 045	2 221				
	Kaudsed maksud — <i>Impôts indirects</i>	2 548	2 136	14 760	12 544				
	Sellest — <i>Dont:</i>								
	Toolid — <i>Douanes</i>	1 909	1 725	11 060	9 437				
	Riigimonopolid — <i>Monopoles de l'Etat</i>	1 444	1 052	7 803	6 583				
	Riigitegevõtetud ja varandused — <i>Entreprises et propriétés de l'Etat</i>	1 870	1 671	16 610	15 117				
	Sellest — <i>Dont:</i>								
	Raudteed — <i>Chem. de fer</i>	1 143	1 040	7 273	6 451				
	Segatulud — <i>Recettes diverses.</i>	47	54	302	277				
	Kokku — <i>Total Recettes des années précédentes</i>	7 645	6 143	46 271	40 971				
	Erakorralised tulud — <i>Recettes extraordin.</i>	12	13	82	93				
	Üldse sissetulud — <i>Total des recettes.</i>	7 633	6 131	46 252	40 979				
	Piiritasmonopol — <i>Vente d'alcool.</i>								
	Müük 1000 l. (100%) — <i>Vente en 1000 l.</i>	Oktoober— <i>Oct.</i>		Sept.— <i>Sept.</i>					
	Joogiks — <i>Pour consom.</i>	201,8	260,8	286,8	218,0				
	Sellest viin — <i>Dont eau-de-vie</i>	242,2	215,0	240,7	188,5				
	Eriotstarb. — <i>Pour les besoins spéc.</i>	39,4	40,2	45,3	27,7				
Denaturaat — <i>Esprit du vin dénature</i>	32,6	30,7	35,3	26,2					
Väljaveetud — <i>Pour l'exp.</i>	1,2	2,2	3,7	2,4					
Kokku — <i>Total</i>	365,0	323,9	370,6	273,3					
1 000 kr — <i>En 1 000 kr</i>	1 380,1	1 187,8	1 360,7	1 034,3					
Sellest joogiks — <i>Dont pour consommation</i>	1 230,0	1 105,0	1 261,0	960,2					
14	Vabariigi piiridest ülesõitnute arv — <i>Personnes ayant passé les confins de la République.</i>	Sept.— <i>Sept.</i>		1. I—30. IX					
	Sissesõitnud — <i>Entrées</i>	13 031	17 225	141 770	152 418				
	Väljasõitnud — <i>Sorties</i>	13 254	17 492	141 936	152 865				
15	Linnade rahvastik — <i>Mouvement de la population dans les villes.</i>								
	Siseregistr. — <i>Enregistrés</i>	23 733	22 068	151 819	136 351				
	Väljaregistr. — <i>Rayés</i>	19 828	17 047	150 713	137 658				
	Rahvastiku üldarv linnades 30. IX — <i>Nombre de la popul. dans les villes</i>	396 231	329 378	—	—				
	Sellest — <i>Dont: Tallinn</i>	144 039	140 421	—	—				
	Dont: Haapsalu	4 058	4 812	—	—				
	Kuressaare	4 506	4 374	—	—				
	Narva	24 310	24 482	—	—				
	Sellest: N.-Jõesuu	1 824	1 950	—	—				
	Nõmme	17 837	16 951	—	—				
Otepää	1 913	1 958	—	—					
Paide	3 395	3 323	—	—					
Paldiski	645	649	—	—					
Petseri	4 555	4 325	—	—					
Pärnu	2 1161	20 382	—	—					
Põltsamaa	2 760	2 703	—	—					
Rakvere	9 841	9 817	—	—					
Tapa	3 716	3 777	—	—					
Tartu	58 811	58 143	—	—					
Tõrva	2 844	2 930	—	—					
Türi	3 098	2 936	—	—					
Valga	10 261	10 139	—	—					
Viljandi	12 566	11 703	—	—					
Võru	5 015	5 223	—	—					
16	Läikvelolev raha 1000 kr <i>Circulation fiduciaire en 1000 kr.</i>	I. novemb.							
Bestil Panga tähed — <i>Billets de la Banque d'Estonie</i>	45 035	40 124							
Vahetusraha kokku — <i>Monn. et billets subsidiaires</i>	5 347	5 401							
18	Pankade vaheline arvekoda — <i>Movement de la chambre de compensation.</i>	Oktoober		1. I—31. X					
	Tšekide arv — <i>Nombre des chèques</i>	5 149	4 136	49 007	35 969				
	Summa 1000 kr — <i>Montant en 1000 kr.</i>	16 318	11 425	139 236	97 040				
	Protestitud vekslid — <i>Billets protestés.</i>	September		1. I—30. IX					
	Arv — <i>Nombre des chèques</i>	2 892	2 286	21 606	18 421				
	Summa 1000 kr — <i>Montant en 1000 kr.</i>	395	412	3 089	2 971				
	Kapitali emissioonid — <i>Emissions des capitaux.</i>	Oktoober		1. I—31. X					
	Aktiseltselise ja osalishusid asutatud — <i>Sociétés par actions et anonymes fondées:</i>								
	Arv — <i>Nombre</i>	—	1	14	5				
	Summa 1000 kr — <i>Montant en 1000 kr.</i>	—	50	12 020	505				
	27	Elatusmaksunus (1913 = 100) — <i>Nombres-indices du coût de la vie (1913 = 100).</i>	Okt.— <i>Oct.</i>		Keskmiselt aastast 1935				
Toitus — <i>Alimentation</i>		92	89	76	76				
Korter — <i>Logement</i>		125	116	113	112				
Kütte ja valgustus — <i>Chauffage et éclair.</i>		75	65	60	60				
Riietus — <i>Habillement</i>		136	135	131	120				
Puhastus — <i>Hygiène et nettoyage</i>		85	86	86	87				
Läiklemine, post — <i>Voyages etc.</i>		79	79	79	79				
Haridus — <i>Instructions</i>		94	94	94	94				
Lõbustus — <i>Diversissem.</i>		159	158	158	163				
Üldindeks — <i>N.-ind. général du coût de la vie</i>		100	93	88	87				
Suurnüüdindeks (1913 = 100) — <i>Nombres-indices des prix de gros.</i>		Okt.— <i>Oct.</i>		Keskm. anstas 1935					
Toitained — <i>Dépenses al.</i>		90	83	70	78				
Tootussaad. — <i>Matières prem. et prod. industr.</i>	80	85	83	83					
Üldindeks — <i>Nombre-indices général</i>	93	88	84	85					
32	Tööstusvõime arvu liikumise indeksid — <i>N.-indices du mouvement de la main-d'oeuvre (entrepr. grandes et moyennes).</i>	Oktoober		Keskm. anstas 1935					
	1. I 1927 = 100.								
	Töötajad — <i>Travailleurs en général</i>	147,1	127,8	124,4	110,7				
	Tööliised — <i>Ouvriers</i>	160,8	130,5	126,9	112,2				
	Registriteeritud nakkushaigused — <i>Maladies contagieuses.</i>	September— <i>Septembre</i>		1. I—30. IX					
	Üldarv — <i>Total</i>	344	305	3 589	9 103				
	Sellest f <i>Scarlatina</i>	108	72	1 332	1 566				
	Dont: <i>Tuberculoses</i>	124	109	1 342	1 865				

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

MÉTHODOLOGIE.

La vie économique de l'Estonie en 1930	Nr. 118(8),	page 133—147
Recensement agricole de 1929	„ 88(2),	„ 133—141
Convention concernant l'unification des méthodes des statistiques économiques	„ 87(2),	„ 69—80
Influences internationales sur l'organisation des statistiques nationales	„ 76(3),	„ 161—170
Développement des statistiques en Estonie	„ 75(2),	„ 65—72
Relation de la population aux travaux statistiques en Estonie	„ 75(2),	„ 72—81
La IV ^e conférence estono-lettonne des statisticiens	„ 94(9),	„ 431—435

POPULATION.

Natalité	Nr. 179(10),	page 485—498
Mortalité	„ 178(9),	„ 433—441
Composition de la population d'après les ménages	Nr. 176(7)-177(8),	„ 349—369
Classes sociales de la population	Nr. 175(6),	„ 285—302
Population en qualité des travailleurs et consommateurs	„ 174(5),	„ 221—253
Densité et changements dans le nombre de la population en Estonie	„ 173(4),	„ 169—176
Composition démographique de la population	„ 173(4),	„ 176—196
Tables de mortalité pour l'Estonie	„ 170(1),	„ 1—6
Changements de domicile entre 1922 et 1934	„ 166(9),	„ 421—426
Émigration en 1934	Nr. 164(7)-165(8),	„ 367—370
Population des villes et bourgs en 1933—34	Nr. 164(7)-165(8),	„ 361—366
Nationalité (ethnique) de la population	Nr. 164(7)-165(8),	„ 353—361
Divorces de 1929—33	Nr. 162(5),	„ 260—264
Langue habituelle et connaissance des langues étrangères	„ 162(5),	„ 229—233

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Journaux et périodiques en 1935	Nr. 175(6),	page 302—305
Progrès des élèves des écoles primaires et secondaires	„ 172(3),	„ 149—160
Bibliothèques populaires en 1934/35	„ 171(2),	„ 65—69
Écoles primaires et secondaires en 1934/35	„ 170(1),	„ 601—626
État économique des étudiants de l'Université de Tartu en 1933/33	Nr. 164(7)-165(8),	„ 341—353
Jardins d'enfants de 1933/34	Nr. 161(4),	„ 195—200
Écoles de continuation en 1933/34	„ 160(2),	„ 91—98
Bibliothèques scolaires	„ 146(12),	„ 623—634
Internats des écoles primaires à la campagne	„ 143(10),	„ 523—523
Établissements scolaires pendant l'année scolaire de 1930/31	„ 134(1),	„ 15—26
Bâtiments et terrain des écoles primaires et secondaires en 1930/31	„ 127(6),	„ 355—368
Universités de Tartu en 1934	„ 163(6),	„ 296—304
Sociétés de culture intellectuelle	„ 137(4),	„ 189—198

TRAVAIL ET SALAIRES.

Grèves dans l'industrie en 1935	Nr. 178(9),	page 475—476
Gains dans l'industrie en 1935	„ 175(6),	„ 307—322
Chômage en hiver 1933/34	„ 163(1),	„ 1—14
Accidents du travail de 1932—33	Nr. 162(7)-163(8),	„ 372—379
Travaux publics de 1932/33—1933/34	162(7)-163(8),	„ 363—363
Inspection du travail en 1933	Nr. 160(5),	„ 251—261
Conditions du travail dans l'industrie en I semestre de 1933	„ 144(11),	„ 582—587
Chômage à la campagne en hiver de 1931/32	Nr. 128(7)-129(8),	„ 385—396
Assurance-maladie en 1931	Nr. 133(12),	„ 713—724
Activité industrielle en 1931	„ 124(3),	„ 159—160
Nombre des salariés et l'emploi de la main-d'œuvre	„ 114(5),	„ 257—263
Chômage dans les villes en 1931/32	Nr. 128(7)-129(8),	„ 396—412
Jeunes chômeurs	„ 128(7)-129(8),	„ 412—414
Durée du travail dans l'industrie en 1932	Nr. 129(8),	„ 314—321
Salaires des ouvriers agricoles	„ 114(5),	„ 312—316
Conditions du travail et salaires des marins de 1932/33	Nr. 140(7)-141(8),	„ 362—364
Femmes, mineurs et vieillards dans la grande industrie	Nr. 114(5),	„ 322—327

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Médecine légale en 1931—35	Nr. 175(6),	page 337—339
Tuberculose de 1932—35	„ 174(5),	„ 272—275
Maladies contagieuses en 1935	„ 173(4),	„ 197—200
Causes de décès en 1934	„ 170(1),	„ 30—39
Cas des infirmes d'après les données du recensement de I. III 1934	„ 170(1),	„ 646—649
Activité des établissements des bains de boue et de mer en 1925—34	„ 162(5),	„ 256—260

Mortalité des nourrissons en 1933	Nr. 161(4),	page 206—209
Activité des pharmacies en 1929—32	„ 159(2),	„ 64—66
État hygiénique des écoliers en 1930/31—1932/33	„ 156(11),	„ 568—572
Sages-femmes de 1931—34	„ 151(6),	„ 324—325
Maladies vénériennes de 1923—32	„ 147(2),	„ 85—90
Maladies et mortalité des membres des caisses-maladie	Nr. 140(7)-141(8),	„ 371—380
État sanitaire de l'armée en 1931	Nr. 131(10),	„ 587—602

ASSISTANCE.

Assistance publique et protection de l'enfance en 1929/30	Nr. 123(2),	page 104—112
---	-------------	--------------

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Incendies en 1935	Nr. 173(4),	page 200—205
Accidents des voitures à moteur et infractions aux règlements de route en 1934	„ 167(10),	„ 434—436
Délits et infractions aux lois en 1934	Nr. 164(7)-165(8),	„ 370—383
Accidents de 1930—33	Nr. 152(7)-153(8),	„ 392—397
Suicides en 1933	„ 152(7)-153(8),	„ 380—382
Justice criminelle et civile	Nr. 126(5),	„ 261—271
Prisonniers de 1930—33	„ 130(9),	„ 532—534

INDUSTRIE.

Production et main-d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1934	Nr. 171(2),	page 84—100
Importance relative des entreprises moyennes et petites et de l'artisanat dans l'industrie	„ 144(11),	„ 580—581
Industrie moyenne en 1928	„ 101(4),	„ 218—220
Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928	Nr. 104(7)-105(8),	„ 411—414
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928	Nr. 108(11),	„ 605—608
Localisation des entreprises industrielles d'après des villes, bourgs et campagne en 1930	„ 130(9),	„ 524—531

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1935	Nr. 176(7)-177(8),	page 380—398
Influence des traités commerciaux dans l'exportation de l'Estonie	Nr. 115(6),	„ 393—404
Exportation des produits industriels en 1927 et 1928	„ 95(10),	„ 554—557

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29	Nr. 90(5),	page 285—289
Prix forains du détail en 1928	„ 89(4),	„ 329—331
Nombre indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—28	„ 77(4),	„ 261—269
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1929—27	„ 68(7),	„ 389—399
Indices pondérés des prix des produits agricoles	„ 65(4),	„ 219—220

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Postes, télégraphes, téléphones et radio pendant l'année budgétaire de 1935/36	Nr. 179(10),	page 508—547
Exercices des chemins de fer en 1935/36	„ 178(9),	„ 443—475
Lignes d'autobus de 1935/36	Nr. 176(7)-177(8),	„ 412—415
Avaries enregistrées dans les eaux estoniennes en 1935	„ 176(7)-177(8),	„ 412
Marine marchande le I. I 1936	„ 176(7)-177(8),	„ 408—412
Véhicules à moteur le I. IV 1936	„ 176(7)-177(8),	„ 399—401
Bicyclettes en circulation de 1931—35	„ 176(7)-177(8),	„ 398
Navigabilité et transports maritimes en 1935	„ 176(7)-177(8),	„ 369—385
Mouvement des voitures automobiles traversant la frontière	Nr. 175(6),	„ 305—308
Votes navigables intérieurs en 1935	„ 173(4),	„ 203—212
Transports aériens en 1935	„ 173(4),	„ 208—207
Traffic des marchandises par chemins de fer en 1929/30	„ 110(1),	„ 31—43

ASSURANCES.

Pensions le I. I 1936	Nr. 179(10),	page 493—507
Sociétés d'assurance en 1934	„ 172(3),	„ 117—131
Assurance-maladie en 1927 et 1928	„ 95(10),	„ 567—574

CRÉDIT ET CAPITAL.

Recettes et dépenses des banques privées et des banques coopératives en 1935	Nr. 175(6),	page 331—336
Lombards en 1935	„ 174(5),	„ 267—271
Crédits accordés aux exploitants nouvellem. fondés de 1921—28	„ 94(9),	„ 454—455
Banque nationale de crédit à long terme 1928	„ 89(4),	„ 243

FINANCES.

Balances de paiements en 1935	Nr. 175(6),	page 323—330
Recettes et dépenses des administrations d'arrondissement en 1934/35	174(5),	254—263
Recettes et dépenses des administrations de communes en 1933/34	169(12),	627—641
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1933/34	168(11),	564—575
Charges des impôts en 1930/31 et encaissement des impôts pour l'Etat de 1929/30—32/33	139(6),	306—310
Impôt sur patentes commerciales	130(9),	506—510
Impôt sur le revenu en 1930	113(4),	215—224
Impôts des entreprises anonymes et coopératives de 1927—29	113(4),	225—235

AGRICOLE.

Pêches en 1935	Nr. 172(3),	page 140—148
Mouvement, parcellement et prix des propriétés agricoles en 1934	172(3),	132—140

Forêts de l'Etat et l'économie forestière en 1934/35	Nr. 171(2),	page 77—84
Rentabilité de l'élevage de poules en 1935	171(2),	70—76
Rentabilités des exploitations agricoles en 1934/35	170(1),	40—48
Vente aux enchères des propriétés agricoles en 1934	169(12),	641—645

VARIA.

Résultats du V Plébiscite	Nr. 176(7)-177(8),	page 402—407
Statistique des noms de famille	Nr. 174(5),	264—267
La vie religieuse de 1930—34	160(3),	126—130
Production et consommation des boissons alcooliques en 1933	Nr. 152(7)-153(8),	382—387
Tourisme de 1927—30	Nr. 112(3),	174—176
Construction des maisons d'habitation dans les villes et bourgs de 1930—31	132(11),	666—669
Stations balnéaires, estivales et de villégiature en 1932	139(6),	310—313

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.			
Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages	288+186, 1924.	Kr. 6.—
II. Naissances, décès, mariages et mouvem. de la population		52+54, 1925.	3.—
III. Statistique de l'hygiène publique		132+30, 1925.	5.—
IV. Population et l'hygiène publique		306, 1930.	8.—
STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.			
Volume I. Commerce extérieur en 1923		20+72, 1924.	2.—
II. Ports, marine marchande et navigation en 1924		102, 1925.	2.50
III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie		64, 1925.	2.—
IV. Commerce extérieur en 1924		22+92, 1925.	3.—
V. Industrie en Estonie en 1924		80, 1926.	2.50
VI. Chemins de fer de l'Etat en 1924		38, 1926.	2.—
VII. Commerce extérieur en 1925		109, 1926.	3.25
VIII. Commerce extérieur en 1926		IV+106, 1927.	3.25
IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopér.		32+34, 1927.	2.—
X. Commerce extérieur en 1927		106, 1928.	3.25
XI. Commerce extérieur en 1928		190, 1929.	3.50
XII. Commerce extérieur en 1929		152, 1930.	5.—
XIII. Commerce extérieur en 1930		142, 1931.	6.—
XIV. Commerce extérieur en 1931		140, 1932.	4.—
XV. Commerce extérieur en 1932		124, 1933.	4.—
XVI. Commerce extérieur en 1933		124, 1934.	4.—
XVII. Commerce extérieur en 1934		120, 1935.	4.—
XVIII. Commerce extérieur en 1935		120, 1936.	4.—
STATISTIQUE AGRICOLE.			
Volume II. Annuaire de la statistique agricole II (1923)		132, 1924.	Kr. 2.25
III. Élevage du bétail en Estonie en 1924		17+105, 1925.	1.50
IV. Annuaire de la statistique agricole (1925)		3+201, 1926.	3.—
V. Annuaire de la statistique agricole (1926)		VIII+254, 1927.	3.—
VI. Annuaire de la statistique agricole (1927)		VIII+207, 1928.	2.75
VII. Annuaire de la statistique agricole (1928)		VIII+213, 1929.	2.75
VIII. Annuaire de la statistique agricole (1929)		VIII+264, 1930.	3.50
IX. Annuaire de la statistique agricole (1930)		VIII+239, 1931.	3.50
X. Annuaire de la statistique agricole (1931)		VIII+222, 1932.	3.50
XI. Annuaire de la statistique agricole (1932)		VIII+207, 1933.	3.—
XII. Annuaire de la statistique agricole (1933)		VIII+280, 1934.	3.50
XIII. Annuaire de la statistique agricole (1934)		VIII+162, 1935.	3.50
XIV. Annuaire de la statistique agricole (1935)		VIII+172, 1936.	3.50
Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1922.			
2. Les enfants infirmes en Estonie		78, 1923.	2.—
3. Élections au Parlement en mai 1923		164, 1923.	3.75
4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922		78, 1923.	3.—
5. Résultats du recensement de 1922:		60+38, 1923.	2.50
Volume I. Répartition démographique de la popul. et conditions de logement			
II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux)		88, 1925.	Kr. 2.—
III. Répartition de la population par occupations		8+183, 1924.	4.—
IV. Arrond. Võru		88+84, 1925.	3.—
V. " " Järva		24+52, 1924.	2.—
VI. " " Harju et la ville de Tallinn		52+60, 1923.	3.—
VII. " " a) Lääne		40+56, 1924.	3.—
" " b) Saare		20+56, 1924.	2.—
VIII. " " Pärnu		40+84, 1924.	3.50
IX. " " Viljandi		36+84, 1924.	3.50
X. " " Tartu et Valga		40+92, 1924.	3.—
XI. " " Võru et Petseri		30+46, 1927.	3.—
6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs			
7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23		43, 1923.	Kr. 1.—
8. Résultats du recensement agricole de 1925		46+60, 1924.	3.50
9. Album statistique, vol. I. Territoire et populat. (38 dia- et cartogram. en couleurs)		4+219, 1926.	3.75
Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.)		1925.	6.—
Album statistique, vol. III. Agriculture		1926.	6.—
10. Élections au III. Parlement		112, 1928.	7.50
11. Élections au IV. Parlement		48, 1927.	1.75
12. Élections au V. Parlement		52, 1929.	1.75
13. Résultats du recensement agricole de 1929, v. I		XI+235, 1930.	7.50
14. Population et biens des exploitations agricoles (v. II)		IV+96+44, 1932.	3.—
15. Estonie de 1920—1930 (Résumé rétrospectif)		XV+405, 1931.	7.—
16. Élections au V. Parlement		52, 1933.	1.50
17. Données du Recensement de I. III. 1934.			
Vol. I. Population des communes rurales		IV+104, 1934.	Kr. 3.—
Vol. II. Composition démographique de la population et logements		VIII+152, 1935.	3.—
Vol. III. Occupations et familles		228, 1935.	5.—
Type G. RECUEIL MENSUEL			
1927 Nr. 1—11 Prix total Kr. 10.—	1927 Nr. 62—73 Prix total Kr. 15.—	1923 Nr. 134—145 Prix total Kr. 15.—	
1928 " 12—21 " " 15.—	1928 " 74—85 " " 15.—	1934 " 146—157 " " 15.—	
1929 " 22—33 " " 15.—	1929 " 86—97 " " 15.—	1935 " 158—169 " " 15.—	
1930 " 34—45 " " 15.—	1930 " 98—109 " " 15.—	1936 " à partir du Nr. 170 à Kr. 1.50	
1931 " 46—57 " " 15.—	1931 " 110—121 " " 15.—		
1932 " 58—69 " " 15.—	1932 " 122—133 " " 15.—		